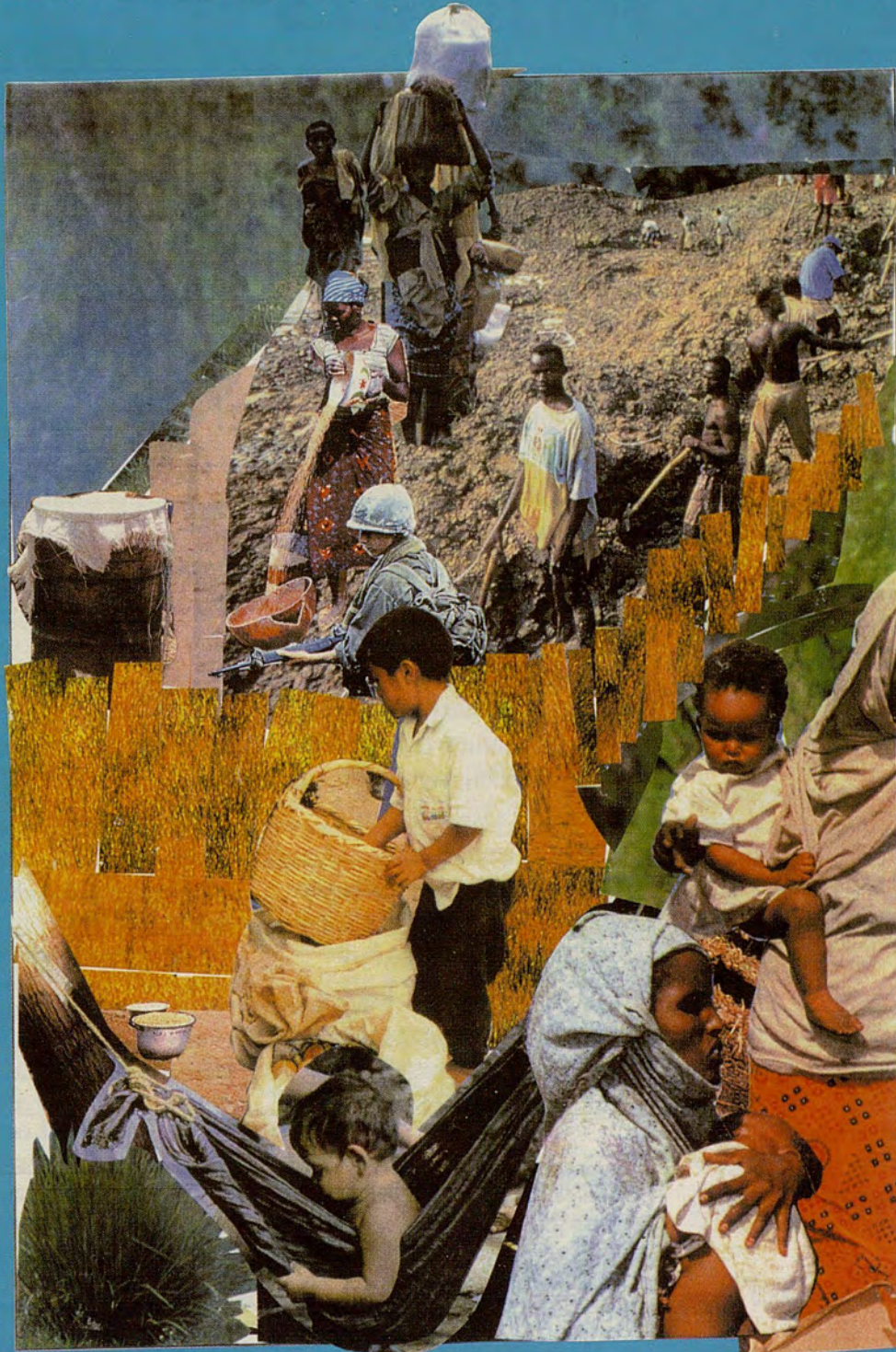

PISSARRA

Revista d'ensenyament de les Illes núm. 84 - desembre 96 / gener 97

COOPERACIÓ

PISSARRA

Revista periòdica d'informació de
l'ensenyament de les Illes Balears.
Preu 350 pts.

EDITA: STEI

Sindicat de Treballadors de
l'Ensenyament de les Illes.
Carrer de la Vinyassa, 14 07005 Palma
Tf.(971) 46 08 88 Fax.(971) 77 12 00

CONSELL DE DIRECCIÓ I REDACCIÓ:

Biel Caldentey
Bartomeu Mascaró
Vicenç Garcia
Onofre Martí
Tomàs Martínez
Neus Santaner
Sebastià Serra
Assumpció Granero
Joana Torres

COORDINACIÓ:

Joan M. Mas

COL·LABORADORS:

Luis Arboledas, René Blind, Carmel
Bonnín, Biel Caldentey, Margalida
Font, M. Rosa Garcia, Vicenç Garcia,
Josep A. Gimalt, Joan M. Mas,
Tomeu Mascaró, Margalida Merino,
Teresa Navarro, Jaume Obrador, Pere
Polo, Juan Rodríguez, Carme Ribes,
Daniel Salom, Neus Santaner,
Sebastià Serra, Marcelo Sisti, Catalina
Socies, Joana Tur, Cándida Vives

PORTADA:

Alumnes de l'IES Quartó de Portmany

MAQUETACIÓ I COMPOSICIÓ

Amat Gallego

IMPRESSIÓ:

Escola de Formació en Mitjans Didàctics

PUBLICITAT:

Vinyassa, 14 Palma. Tf: 460888

Els articles publicats en aquesta revista
expressen únicament l'opinió dels seus
autors

Dip. Legal: PM 533/79 **ISSN:** 1133-052X

2 • desembre 96 / gener 97

Índex

Editorial.....	3
La cooperació com a compromís individual.....	4
Carta de Solidaritat i Amistat.....	6
Projectes de cooperació de l'STEI.....	8
Cooperació a El Salvador.....	11
El conflicte dels Grans Llacs.....	12
La meua experiència a Centreamèrica.....	16
La meua experiència de cooperació.....	18
La solidaritat a les Pitiüses.....	20
Relacions de dependència Nord-Sud.....	28
Ajuda Mèdica Internacional.....	32
Educació pel desenvolupament.....	34
Què és i què fa l'Associació d'Amics i.....	36
El Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació.....	38
CONAVIGUA: Anys d'amor i lluita.....	40
20 anys d'STEs.....	42
Entrevista a Pere Polo.....	44
Sobre el conflicte dels Grans Llacs.....	46
Contra la política econòmica del PP.....	47
Entrevista a Isabel Couso.....	48
El dret de reunió.....	51
Catalogació de places bilingües.....	52
Resolucions del Plenari Confederal dels STEs.....	54
Qui té por de Mn. Alcover?.....	55
Entrevista a Francesc Romero.....	58
El pitjor no és sempre cert.....	60
Enfortiment del rol dels docents en el món canviant.....	62
Uns quants trets sobre Namíbia.....	64

Adreça de l'STEI al correu electrònic

STEI @ hotmail.com

Editorial

DEFENSEM EL FUTUR

L'arribada al poder del Partit Popular i la proximitat del final dels terminis per a la convergència europea han produït un debat social en torn a la necessitat de reconvertir el sistema de protecció social reduint al mínim el sector públic.

La reducció del pressupost en totes les àrees del sector públic, especialment sanitat i educació, amb l'incompliment dels acords aconseguits després de llargs períodes de negociació, posen el perill el desenvolupament de la reforma educativa i posen en qüestió el clima de confiança necessari en qualsevol negociació. La idea d'introduir el mercat en Educació i Sanitat és un parany.

Si la ciutadania paga la seva despesa sanitària, què passarà amb els que no cotitzen, o s'excloquin o provoquin el tan injuriat "déficit públic"? L'exclusió definitiva del sistema dels més dèbils serà un fet.

El govern de dretes està mostrant ja la seva orientació: Reforma fiscal favorable a les rendes del capital, increment dels impostos indirectes, mesures per combatre el déficit públic, carregant-ho a les esquenes dels empleats públics (congelació salarial...), retalls pressupostaris a l'ensenyament, etc.

Ens anuncien "noves" polítiques de flexibilització del mercat de treball -més reforma laboral- retall de les prestacions socials, polítiques privatitzadores dels serveis públics...

En matèria educativa, és molt il·lustratiu constatar com els pressupostos d'Educació pel 97 experimenten un "creixent" nominal del 0,7% respecte al 96 (fet que suposa una pèrdua "real" d'un 1'9 % com a mínim). Al mateix temps s'incrementen globalment els fons destinats als centres privats via un augment del 4,3 % dels concerts.

Queda així exemplificada l'orientació "ideològica" d'aquests pressupostos: hi ha fons addicionals -per damunt de la inflació prevista- per a l'aplicació de la reforma als centres pri-

vats (millores que van fonamentalment als empresaris i no als treballadors), no així per als centres públics.

En definitiva, contemplam un conjunt de mesures que poden suposar un deteriorament progressiu dels serveis públics bàsics que tot l'Estat del Benestar ha de proporcionar als seus ciutadans i ciutadanes.

Els aturs de novembre han tingut una forta resposta tant dels treballadors i treballadores de l'ensenyament com de la resta de funcionaris i empleats públics de les Illes. Igualment, les manifestacions dels estudiants de Secundària que dugueren a terme a Palma, Calvià, Felanitx, Maó i Eivissa, en contra dels retalls pressupostaris.

La cimera sindical -amb la presència de la Confederació d'STEs- va convocar la vaga del dia 11 de desembre, la qual ha tingut un ample seguiment entre els treballadors i treballadores de l'ensenyament.

Cal una actitud de resistència activa davant tot el que signifiqui retalls socials o que paralitzi l'avançament cap a un ensenyament públic de més qualitat.

La política que està aplicant el Partit Popular tracta d'estendre la idea que la cosa pública és un last per a la societat. Quan tracten d'alliberar-nos-en, qui se'n beneficia?, la societat civil o els poders financers i econòmics? Tal vegada el problema europeu és que l'Europa del capital fa temps que va ser constituïda, però l'Europa dels pobles, si avança, ho fa malgrat els impediments.

Avançar cap al futur no pot suposar el retorn cap a una societat més insolidària, amb nivells de protecció més baixos. Una societat estructurada és una societat amb un sector públic sòlid i ample. Defensar-lo depèn del conjunt de la societat, perquè és la societat el seu propietari i no el govern.

L'STEI, juntament amb altres forces sindicals i representants de la comunitat educativa, com la Federació de Pares i Mares, ha acordat la constitució de la Plataforma en Defensa de l'Ensenyament Públic, per lluitar per la millora

de la seva qualitat i per reclamar el finançament que cal per a l'aplicació de la Reforma Educativa. En els propers mesos no estarà en joc només la congelació salarial, no tan sols l'ajustament dels sectors públics. Ens hi jugam retornar al passat. Defensem el futur!

COOPERACIÓ

La deplorable situació que s'ha produït a Zaire a causa del conflicte (polític/ètnic) entre hutus i tutsis posa de manifest la urgència de la intervenció internacional en aquella zona. Mentre a l'ONU s'estan pensant la conveniència o no de la intervenció militar per contribuir a posar fi al conflicte, la societat civil reacciona i fa que la presència d'organitzacions humanitàries a l'Àfrica del grans llacs ajudi a contenir les dimensions d'una tragèdia que hagués pogut tenir proporcions escatològiques.

La comunitat escolar, per la seva banda, mostra també la seva sensibilitat davant aquest tipus de situacions i a les escoles es duen a terme nombroses accions (manifests, manifestacions al carrer, recollida de materials...) encaminades a fomentar entre els nins i nines sentiments de solidaritat, tolerància, respecte als drets humans...

Coincidint amb aquests fets, a *PISSARRA* dedicam bona part del nostre espai al tema de la Soidaritat i la Cooperació. D'aquesta manera, seguim en la línia de tractar temes referents a l'educació en valors, com ja ho hem fet en altres números de la revista i a través de campanyes promogudes des de l'STEI i l'Escola de Formació en Mitjans Didàctics. □

LA COOPERACIÓ COM A COMPROMÍS INDIVIDUAL I COL·LECTIU

Carmel Bonnin

Pot una persona decent, com pre-sumim nosaltres de ser, plan-tejar-se si ha de ser solidària o no? Si no és víctima de la marginació social i de la pobresa i no s'ha vist expulsada i capficada en el Quart Món, se'm fa difícil d'acceptar una resposta negativa o dubtosa. Poden els ajuntaments, l'Administració autonòmica o les entitats i organitzacions ciutadanes defugir el deure de la cooperació solidària? Sincerament, crec que no. Les paraules que segueixen pretenen ser una senzilla aportació a la reflexió col·lectiva entorn d'aquest tema.

Tractar la cooperació com a compromís personal i col·lectiu és, per a mi, el mateix que interrogar-nos sobre quines raons tenim per ser i viure solidaris.

D'entrada, sens dubte, a tots ens sembla una qüestió òbvia: cal ser solidaris de la mateixa manera que estam convençuts, per exemple, que no podem ser racistes. Però que una cosa sigui òbvia no vol dir que sigui espontània, ni fàcil ni còmoda.

Perquè la solidaritat, que és a la base de la cooperació, és una actitud que deriva d'uns valors que la persona o el grup han assumit i acceptat com a pautes de vida i de comportament i que, per això mateix, donen sentit a l'existència pròpia i aliena. Fonamentalment i directa, la solidaritat bro-

lla, i s'alimenta, de conviccions diverses, com ara:

- Que tots som iguals, bàsicament iguals, en la diferència. Éssers humans amb la mateixa dignitat i amb drets idèntics, però amb oportunitats d'exercir-los molt diferents segons on vivim, on treballam -si és que ho fem-, segons que siguem homes o dones, segons amb qui la vida ens relaciona.

La solidaritat, que és a la base de la cooperació, és una actitud que deriva d'uns valors que la persona o el grup han assumit i acceptat com a pautes de vida i de comportament

- L'actitud de viure oberts als altres. Si vivim concentrats sobre nosaltres mateixos i sobre els nostres problemes, esdevenim incapaços de pensar en els altres més enllà de considerar-los xifres estadístiques. Mai la seva tragèdia, la seva fam o el seu èxode no seran una interpel·lació que se'ns adreça i que exigeix resposta solidària.

- La capacitat per posar-se en el lloc de l'altre, no com a entreteniment o com a exerci-

ci imaginatiu, sinó com a primera passa que ens porta a la compassió.

- La dignitat pròpia, és a dir, la capacitat de viure amb una dignitat mínima, entesa com a coherència amb les conviccions pròpies i amb la voluntat de cooperar per alleugerir el sofriment de tants innocents.

- La capacitat de compartir, de desprendre'ns d'una part del que tenim per alleujar situacions humanes d'emergència.

Altres dimensions de la solidaritat, connectades amb la justícia, són potser iguals de reals i d'adequades al compromís individual, però sens dubte són menys òbvies, a escala personal. Són fruit d'una argumentació raonada que esdevé especialment correcta quan es tracta de plantejar la solidaritat que les entitats i, sobretot, l'Administració pública han de promoure.

En primer lloc, vull fer esment de dues dimensions que afecten la cooperació com a compromís de la col·lectivitat.

La primera és la que tradueix i concreta la solidaritat en una aportació per la via de la partida pressupostària, com un acte de restitució als pobles empobrits pel que quotidianament el Nord s'enriqueix a costa del Sud. Dit d'una altra manera, l'Administració o l'entitat, per exemple, donen suport a un projecte de cooperació descentralitzada, que promou la infraestructura econòmica, productiva o de serveis d'una zona pobra del Tercer Món, perquè col·lectivament hem arribat a la conclusió, no gens fantàstica, sinó arrelada en l'estudi seriós de l'ordre econòmic internacional vigent, que el Nord és ric perquè el Sud és pobre. Més encara, perquè la relació de causa i efecte resti encara més patent, perquè el Nord ha empobrit el Sud, amb la qual cosa no afirm que l'espoliació del Nord sigui l'única causa de la pobresa del Sud, però sí la més important i dolorosa. És per aquest motiu que no m'agrada dir que són països pobres. Prefereix qualificar-los de països empobrits, cosa molt més exacta.

La segona és la que té present que les institucions i administracions públiques han de desplegar no sols una tasca de gestió dels

han d'ajudar en l'educació dels ciutadans. La cooperació pública, especialment la municipal, que és la més propera al ciutadà, ha d'oferir aquest aspecte necessàriament.

En un món sense fronteres, els responsables de la vida i les institucions públiques estan cridats a construir una sola humanitat i defugir visions massa localistes. La qualitat de vida dels nostres pobles no es pot plantejar aïlladament, sense fer referència a la realitat i les preocupacions universals perquè els efectes mundials de la situació actual en l'hemisferi Sud resplendeixen també entre nosaltres. La desertització i la deforestació que afecten l'equilibri ecològic de tot el planeta no podran corregir-

se sense la col·laboració solidària dels països rics; els moviments migratoris que provenen del Sud ens afecten i adesiara els conflictes que pateixen, com l'èxode de dos milions d'africans a la regió dels Grans Llacs, al Zaire, posen en qüestió els valors democràtics dels quals la nostra societat presumeix. Algú ha de fer entendre aquestes realitats fonamentals. Amb el suport dels mitjans de comunicació i la col·laboració de les ONGs, els responsables de l'Administració han de desenvolupar aquesta tasca. Seran capaços de fer-ho? Aquesta és una altra qüestió que exigeix, en primer lloc, sensibilitat, i que siguin capaços de treballar per al bé comú més que per perllongar el seu mandat.

Avui, n'hi ha que opinen que els països més rics no poden ajudar els empobrits, ni tenen cap deure de fer-ho, perquè llur obligació és mantenir la riquesa del país propi i de prestar atenció a la pobresa d'aquí mateix.

Però aquesta és una opinió equivocada des del meu punt de vista. Perquè la possibilitat d'ajuda, i els criteris que li donen suport, es medeixen segons la necessitat dels altres. La seva situació ens interpel·la, ens con mou i ens mou a donar-los la mà, a compartir el que tenim. Qui pot negar que vivim com a privilegiats malgrat el que passa ara mateix entre nosaltres? □

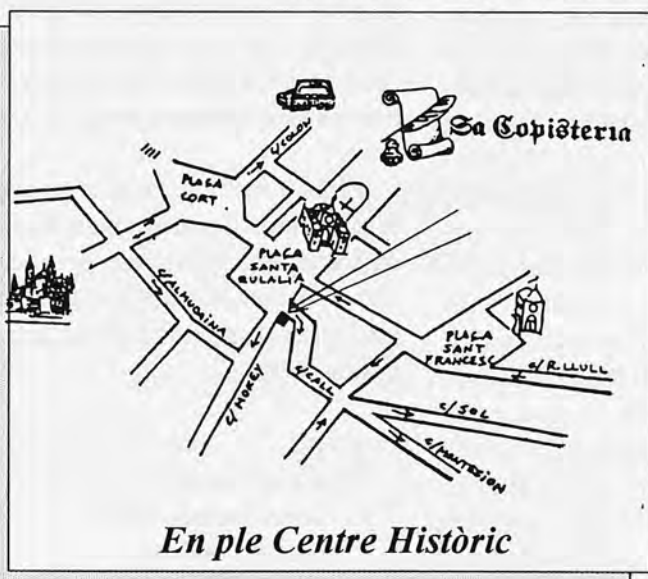
Palma, novembre de 1996

Sa Copisteria

des Call S.L.

Pça Sta. Eulàlia / C/ Morey, 1
Tel: i Fax: 72 17 86 Palma 07001

FOTOCÒPIES EN COLOR 100 ptes

- Fotocòpies
- Multicòpies
- Fotocòpies en color
- Còpies de plànols
- Plastificacions
- Enquadernació ràpida
- Revistes i fullets
- Impressió làser
- Impremta ràpida
- Termografia
- Servei de telefax
- Fotocòpies en paper ecològic reciclat 100%
- Venda de paper reciclat
- Servei de recollida i entrega a domicili
- Professionalitat total

CARTA DE SOLIDARITAT I AMISTAT

EL SINDICATO DE TRABAJADORAS DE LA EDUCACIÓN DE GUATEMALA (STEG) S'ADREÇA A L' STEI

Amb molt d'interès hem rebut l'ofertament que el company Pere Polo Fernández ens va fer en una de les seves visites al Sindicato de Trabajadoras de la Educación de Guatemala (STEG) quan, en una de tantes converses sobre els lligams de solidaritat que uneixen l'STEG i l'STEI ens va dir: "Existeix la possibilitat que alguns companys mestres d'algunes regions d'Espanya puguin interessar-se en intercanviar experiències amb companys de Guatemala a través de Tallers o Seminaris, especialment quan a Espanya es tinguin les vacances escolars".

Com que confiam plenament amb el company Pedro Polo, començarem a fer els preparatius, ja que amb els anys que fa que coneixem al company Pedro i la serietat dels seus plantejaments no volíem deixar passa aquesta oportunitat.

Pedro Polo tal vegada no sigui molt conegut per a moltes persones a Espanya, aquí a Guatemala hem compartit moltes experiències quan ens visita, essent molt conegut per part de dirigents sindicals i populars amb els quals s'ha relacionat a través del STEG, per la qual cosa és bo aprofitar aquesta oportunitat per reconèixer el seu altruisme, noblesa, sinceritat i, sobretot la seva capacitat de portar un missatge de solidaritat dels germans del Poble Espa-

nyol, especialment de l'STEI, d'on és el Secretari General.

Malgrat alguns contratemps, les activitats foren tot un èxit, tot i que era la primera vegada que fèiem aquest assaig de rebre suport en tallers d'altres països.

Començarem a rebre missatges de companys i companyes mestres interessats en viatjar i compartir a Guatemala. Juan Rodríguez va participar presentant un curs d'Economia Política; amb ell hi va haver un gran acostament i una gran amistat; esperam que torni amb nosaltres l'any que ve. Després la companya mestra Lys Aldea, la qual, també amb la seva peculiar manera de ser, es va manifestar entre nosaltres desenvolupant en diverses oportunitats i en diferents departaments de l'interior del país temes sobre "Música a l'escola". També les companyes Joana Tur, Teresa Navarro i Maria Sempere, que es distingien per esser inseparables en els seus viatges per l'interior de Guatemala, varen desenvolupar temes com "Didàctica y Utilización de Recursos de la Lengua y Literatura Española", temes que, igual que els altres, deixaren un ampli coneixement entre els participants. Una altra de les companyes que va visitar Guatemala amb la bona intenció de col·laborar amb l'STEG és Magdalena Marino, la qual va dur a terme diversos tallers com "Aprèn amb Tallers", que van ser molt ben

acollits. Seguint amb la relació de companys, tenim na Maria de Jesús Franc, amb temes de "Didàctica per a preescolars" i la companya Rosa García, amb el tema de "Tractament de Segones Llengües a Primària i a Secundària", sobre les quals hem rebut bons comentaris per part de mestres que ens han parlat de la seva excel·lent manera d'explicar els tallers. Hem observat també la gran capacitat mostrada per l'advocat Ferran Gomila i Mercadal i la seva esposa Carme, els quals es proposaren de deixar molt clars alguns conceptes sobre Legislació Laboral, que serviren als participants per adquirir majors coneixements per dur a terme la tasca sindical.

En efecte volem agrair a tots els companys que assistiren a Guatemala en suport a l'STEG les seves àmplies mostres de solidaritat, i el gest de deixar les seves famílies en època de vacances per venir a treballar a Guatemala, sense guanyar cap doblar a canvi dels seus serveis. Volem també demanar disculpes per alguns retards i inconvenients que es presentaren durant el desenvolupament dels tallers, que en ocasions dificultaren el treball. Però volem recordar que és la primera experiència d'aquest tipus que ha viscut l'STEG, i que aquest assaig ens servirà a nosaltres i a vosaltres per millorar aquestes situacions en una pròxima oportunitat, que esperam ansiosament que es presenti prest. Quan els companys i companyes llegeixin aquestes línies, nosaltres aquí a Guatemala els estarem recordant mentre esperam tornar-nos veure.

Rebin la fraternal, solidària i combativa salutació del Comitè Executiu Nacional del Sindicato de Trabajadoras de la Educación de Guatemala (STEG), i que els nostres lligams de solidaritat siguin cada vegada més forts. □

Guatemala, 24 d'octubre de 1996

Pel Comitè Executiu Nacional
Joviel Acevedo Ayala
Secretari Executiu
STEG

Ajuntament de Palma
POLICIA LOCAL

GOVERN BALEAR
Conselleria de Presidència
Oficines d'Ajuda Víctimes Delicte

INFORMEN:

SI HEU ESTAT OBJECTE DE:

**AGRESSIÓ SEXUAL
ROBATORI AMB VIOLÈNCIA O INTIMIDACIÓ
VIOLÈNCIA DOMÈSTICA
DELICTES EN QUÈ LA VÍCTIMA SIGUI UN MENOR**

TENIU A LA VOSTRA DISPOSICIÓ EL:

**PROGRAMA D'ASSISTÈNCIA A
LES VÍCTIMES DEL DELICTE**

**US ATENDREM JURÍDICAMENT I
PSICOLÒGICAMENT A:**

**EDIFICI DE LA POLICIA LOCAL
AV. DE SANT FERRAN, S/N
TEL. 45 25 83 - 45 33 59**

PROJECTES DE COOPERACIÓ DE L'STEI A CENTREAMÈRICA

L'any 1992 el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) i la Fundació Cooperació i Educació (FUNCOE) varen iniciar els contactes amb diferents institucions llatinoamericanes centrant-se, sobretot en Centreamèrica per tal d'emprendre una tasca de cooperació amb aquests països.

Com a resultat d'aquesta cooperació s'han desenvolupat una sèrie de projectes i activitats que descriurem a continuació.

A) EL SALVADOR:

1. Suport a les escoles populars de: Ciudadela Guillermo Manuel Ungo (Guazapa), Camotepeque (Nejapa), Corinto (Zaragoza), El Farolito (La Unión); a través d'un projecte d'intercanvi d'experiències educatives que va establir vincles per més d'un any entre diferents mestres, estudiants i escoles d'El Salvador i algunes comunitats autònomes de l'Estat espanyol.

2. Suport a les activitats organitzatives de l'Asociación Nacional de Educadores Salvadoreños (ANDES 21 de junio), amb donatius econòmics, materials didàctics i equipaments informàtics i audiovisuals.

3. Construcció de dues escoles populars:

*** Barba Rubia - La Fuente, cantón Camotepeque, municipi de Nejapa, departament de San Salvador.**

El Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI), acollint-se a la convocatòria per al finançament de projectes de desenvolupament, feta pel Fons Mallorquí de Solidaritat (FMS) va presentar el projecte de **construcció de dues aules per**

al funcionament de l'escola popular Barba Rubia - La Fuente, amb la finalitat de poder aconseguir una ajuda econòmica per a la seva realització.

Es va aprovar dita subvenció i l'Asociación Nacional de Educadores Salvadoreños (ANDES 21 de junio) seria la institució gestora i executora del projecte a El Salvador.

La comunitat de Barba Rubia és una de

les zones més afectades per la recent finalitzada guerra civil.

Actualment hi ha una població d'uns 300 nins i nines en edat escolar i, per estar lluny de les tres escoles públiques i per falta de recursos tant econòmics com materials, el 80% d'aquests infants no assisteixen a les escoles, i això suposa un dels problemes més greus que actualment té la comunitat.

Des de l'any 1988 funcionava, encara que en condicions molt precàries, una escoleta popular, amb l'ajuda d'ANDES 21 DE JUNIO. Aquesta escola només podia atendre els més petits (fins a 2n grau), per la qual cosa era molt necessària la construcció i equipament de dues aules més.

La construcció de les dues aules per a l'Escola Popular es va iniciar el mes de maig de 1995. Es va realitzar en dues fases:

1a- Organització i planificació d'activitats, entre maig i juny del 95.

2a- Construcció de les aules, entre juliol i octubre del 95.

Els executors del projecte es trobaren amb dificultats per accedir al lloc de la construcció a causa del mal estat del terreny, un

L'escola de Corinto-La Fuente en fase de construcció

riu sense pont i el fang produït per les intenses pluges.

Malgrat tot, l'obra es va realitzar amb entusiasme i la comunitat es va organitzar participant activament a fi de poder disfrutar quant abans de les noves instal·lacions.

El mes d'octubre es va donar per finalitzada la construcció. A l'espai construït es varen instal·lar dues aules per al funcionament de l'escola, que actualment inclou des de parvulari fins a 7è grau.

* Corinto - La Fuente, municipi de Zaragoza, departament de La Libertad.

El Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) promogué la celebració del DIA DE LA SOLIDARITAT, a Eivissa, com a cloenda del PROGRAMA DE SOLIDARITAT ESCOLAR AMB LA INFÀNCIA LLATINOAMERICANA dut a terme en els centres escolars de Balears.

Amb les aportacions econòmiques recaptades en aquesta jornada es va poder posar en marxa el projecte de **construcció de l'escola popular de Corinto - La Fuente.**

El lloc on es va desenvolupar aquest projecte es troba a la mateixa zona en què es va construir l'escola anterior de Barba Rubia i, per tant, les característiques poblacionals i nutricionals són similars.

La comunitat va assimilar la importància de realitzar l'obra el més aviat possible i per això els seus membres col·laboraren activament en l'execució. L'obstinació amb què treballava aquella gent era deguda a les pèssimes condicions en què els seus fills rebien les classes, exposats a un enderrocament.

Aquest perill el tenien també els mestres i tota la comunitat ja que usaven les

mateixes instal·lacions per a les seves reunions.

4. Funcionament de llocs de salut comunitaris rurals.

La Vice-Presidència del Govern Balear va acordar concedir una ajuda econòmica al Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) per a la realització del projecte de cooperació al desenvolupament i solidaritat amb el Tercer Món titulat "**Funcionament de llocs de salut comunitaris rurals**" a realitzar a Barba Rubia (Camotepeque) i Ciudadela Guillermo Manuel Ungo (Guazapa).

El projecte ha permès l'atenció preventiva i curativa d'infants i adults d'ambdues comunitats.

A la primera etapa s'han obtingut resultats importants:

Escola unitària rural

- Creació d'un comitè de salut en suport a les accions de prevenció.

- Realització de campanyes sanitàries i curatives.

- Atenció de 400 nins i nines de les dues escoles.

- Participació i implicació de mestres, pares i mares de família.

- Coordinació amb organitzacions governamentals i no governamentals vinculades a l'atenció en salut, per tal d'obtenir suport

per a activitats puntuals de la seva especialitat.

- Involucrament de les estructures directives en el desenvolupament del projecte.

Entre les activitats realitzades podem destacar:

- Desparasitació de tot l'alumnat de Barba Rubia i Guillermo Manuel Ungo.

- Desparasitació d'altres membres de la Comunitat.

- Campanyes de prevenció de malalties infeccioses, contagioses, transmissibles, etc.

- Campanyes de vitaminització de nins i nines d'escoles i comunitats beneficiàries.

- Formació dirigida a l'alumnat sobre malalties gastro-intestinals.

- Atenció primària (curativa) per a tots els habitants de les comunitats beneficiàries.

5. Projecte de panificació a Barba Rubia

El passat mes de juny l'assemblea General del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació decidí de finançar el **Projecte de panificació** presentat per L'STEI.

Aquest projecte, recentment iniciat, es duu a terme a la comunitat de Barba Rubia (El Salvador) i consisteix en:

1.- Construir i equipar un taller-escola de panificació a la comunitat.

2.- Formar panificadors qualificats a la comunitat.

3.- Desenvolupar destreses fent us de les tècniques, ins-

truments i materials necessaris per a l'elaboració del pa.

4.- Generar una producció de pa amb fins comercials.

B) GUATEMALA:

Davant la sol·licitud del Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI), la Vice-Presidència del Govern Balear va acordar concedir una ajuda eco-

nòmica per a l'execució del projecte de cooperació al desenvolupament i solidaritat amb el Tercer Món titulat "Actualització i capacitat de docents en servei, amb èmfasi en educació bilingüe" a realitzar a Guatemala (departaments de Quiché i Huehuetenango)

La institució responsable de l'execució del projecte a Guatemala és l'Associació Guatemalteca de Investigació i Servicios Educativos (AGISE).

La necessitat de donar suport a l'educació bilingüe es fonamenta en el fet que un alt percentatge de la població del país (més d'un 50 %) té com a llengua materna un idioma que no és l'espanyol (existeixen 21 comunitats lingüístiques d'origen maia, una xinka -no maia- i una garifuna) i l'ensenyament s'imparteix bàsicament en espanyol. Els mestres del país són monolingües i les escoles normals no graduen suficients mestres bilingües per a totes les comunitats lingüístiques; molts dels mestres, tot i que són bilingües, no domi-

nen la gramàtica i l'escriptura dels idiomes maies, per la qual cosa és pràcticament impossible un efectiu ensenyament bilingüe.

El projecte es centra en dues àrees:

a) Cursos de formació i capacitat per a mestres que són bilingües però que no posseeixen un domini de l'escriptura i la gramàtica de la seva llengua materna.

b) Elaboració de texts, unitats didàctiques i materials de suport en els idiomes maies de la regió.

6. Campanya per a la realització de seminaris i cursos de formació i actualització del professorat adreçats a mestres d'El Salvador, Honduras i Guatemala, organitzada per l'STEI, a petició dels sindicats STEG-Guatemala, ANDES-El Salvador i COLPROSUMAH-Honduras.

Aquesta campanya la varen dur a terme, en forma de tallers i camps de treball, una quinzena de professors i professores de Balears i del País Valencià que voluntàriament i desinteressadament es desplaçaren

a Centreamèrica, els mesos de juliol i agost, per oferir els seus serveis i coneixements als docents d'aquells països, amb la finalitat d'ajudar-los a millorar la seva tasca didàctica i actualitzar la seva formació personal i professional.

7. Campanyes de solidaritat amb Cuba.

Juntament amb l'organització Veïns Sense Fronteres i la Fundació Cooperació i Educació, l'STEI ha promogut en dues ocasions campanyes per enviar material escolar a diferents escoles cubanes, obtenint una gran col·laboració i participació en la recollida per part dels centres escolars.

8. Relacions amb els sindicats llatinoamericans.

No hem d'oblidar que, a part de tots els projectes de cooperació abans esmentats, l'STEI manté relacions de caràcter sindical amb alguns sindicats de treballadors de l'ensenyament llatinoamericans. □

SERVEI DE
LLIBRES
ESTRANGERS
LLIBRES
DELS PAÏSOS
CATALANS
JOGUINES
I LLIBRES
INFANTILS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Més de 10.000
residents ja han
escollit

viatges s.a.
Tramuntana

Per qualitat:

...d'ofertes
...de serveis
...d'informació

Carrer 31 de desembre, 12
Tel: 204600. Fax: 204450
Palma de Mallorca

PROJECTES DE L'STEI I FUNCOE

COOPERACIÓ A EL SALVADOR

Breu antecedent històric:

El Salvador és la nació més petita de l'Amèrica continental, amb una població relativament gran en relació amb el territori que ocupa d'aproximadament sis milions de persones, en 20.500 Km² (300 habitants per quilòmetre quadrat).

El problema fonamental d'aquesta nació és la propietat de la terra, situació que s'inicia 500 anys abans de l'arribada dels conquistadors espanyols; anteriorment el poble pipil, que habitava la major part de l'actual territori, no coneixia el concepte de "propietat privada" dels europeus i les terres eren considerades de propietat comunal.

La conquesta dels mercats realitzada pels anglesos i nordamericans, després dels processos d'independència impulsats per ells mateixos, aprofundiren aquesta problemàtica i desigualtats (la terra és del més fort), de concentració de la terra en poques mans.

La història de El Salvador és plena d'aixecaments populars que cerquen canviar aquesta situació, el darrer dels quals es remunta a la dècada dels 80.

Cooperació per a què?

És important reflexionar sobre l'ajuda rebuda en el període conflictiu i les fonts de finançament. La guerra salvadorenca, en lluita interna per rompre-enfortir el sistema imperant; darrera d'ells hi ha les nacions que finançaren la guerra, encapçalades pels Estats Units, que en caràcter de jutge i policia del món, varen participar en tots els conflictes centreamericans, tot convertint la regió en un immens mercat d'armes per a la seva indústria de l'armament.

Si es comparen les quantitats invertides pels EE.UU en la guerra i posterior a aquesta, es veurà que per fer la guerra es fa brindar una cooperació extraordinària, que es va reduir en el període de post guerra.

Amb la signatura dels acords de pau, El Salvador va trobar en moltes nacions del món el suport diplomàtica, tècnic i econòmic que requereix l'esforç per consolidar

aquesta aspiració popular. Una de les nacions que per als salvadorencs ha tingut gran participació en aquest procés ha estat Espanya, a través de la seva cooperació en:

- a) El grup de països amics (suport diplomàtic).
- b) La missió d'observadors de les Nacions Unides per a El Salvador, ONUSAL (suport tècnic).
- c) Projectes i programes d'orientació social (suport econòmic), aquests darrers canalitzats a través del GOES i ONGs.

Cooperació de l'STEI i FUNCOE amb ANDES

A partir de 1992, la Asociación Nacional de Educadores Salvadoreños, ANDES 21 de Junio, va iniciar contactes amb membres de l'STEI i la Fundació Cooperació y Educación, FUNCOE.

Fruit d'aquesta cooperació, fins ara

s'han dut a terme els següents projectes i activitats:

1.- Suport a les escoles populars de: Ciudadela Guillermo Ungo (Guazapa), Camotepeque (Nejapa), Corinto (Zaragoza), El Farolito (La Unión), a través del projecte de "Intercambio de experiencias culturales y educativas, El Salvador - España" que va vincular durant més d'un any a mestres, estudiants i escoles espanyoles i de El Salvador.

2.- Suport a les activitats organitzatives d'ANDES, 1994, 95 i 96, amb donatius econòmics, materials i equips.

3.- Construcció de dues escoles populars, una en el cantó de Camotepeque, Municipi de Nejapa, Departament de San Salvador i una en la Cooperativa Corinto, Municipi de Zaragoza, Departament de La Libertat.

4.- Llocs de salut comunitaris de Ciudadela Guillermo Ungo i Barba Rubia.

5.- Capacitacions adreçades a mestres salvadorencs, impartides per educadors espanyols, a través de l'STEI i de la Confederació d'STEs.

6.- Projecte de panificació a Barba Rubia, adreçat a joves d'ambdós sexes d'aquesta comunitat.

Nous projectes de cooperació

La cooperació entre Espanya i El Salvador s'haurà de perllongar encara durant un temps degut al gradual afermament del procés de pau; per això és important mantenir i fins i tot incrementar el suport en els termes que s'ha fet fins ara i, també, pensant en noves modalitats.

Per a ANDES 21 de Junio el suport rebut de l'STEI i FUNCOE durant tot aquest període té una gran importància per a les activitats impulsades per l'associació, esperant que en el futur es podrà seguir comptant amb la solidaritat del poble espanyol amb el poble salvadorenca, especialment amb els sectors més desfavorits. □

EL CONFLICTE DELS GRANS LLACS AFRICANS

"Es tracta d'un conflicte polític"

Jaume Obrador *

1.- UN CONFLICTE REITERADAMENT ANUNCIAT I DENUNCIAT

Fa més de dos anys, des de l'estiu del 94, un grup d'Organitzacions No Governamentals mallorquines ho hem dit i repetit. El conflicte regional avui en marxa a la regió dels Grans Llacs africans és sens dubte el més anunciat i denunciat dels darrers temps. Els silencis, els dubtes, la lentitud i, en alguns casos fins i tot la complicitat de les institucions internacionals, ens han indignat.

Per això, hem fet propostes de resolució del conflicte, hem encoratjat els demòcrates que treballen per la pau i la defensa dels drets humans dins aquella regió, hem fet una MARXA a peu des de Barcelona a Ginebra -1.000 kms.- per la pau a Burundi i Rwanda, ens hem entrevistat amb representants de les més altes instàncies de la comunitat internacional, hem condemnat a través de permanents comunicats adreçats a totes les institucions internacionals, fins i tot a les africanes, la desestabilització produïda amb el cop d'estat militar a Burundi el 25-07-1996, dient que, si no s'intervenien a temps, el cop generaria un conflicte regional.

Darrerament, acompanyant a Laurence Ndadaye, vidua del primer president democràtic de Burundi, i a Jean Minani, representant a l'exterior de l'Assemblea Nacional burundesa, vaig assistir a Madrid, amb Aina Salom de la ONG "Apotecaris Solidaris"-els dos hi anàrem en nom de "Europa per Burundi"-, a diverses trobades per sol·licitar el suport espanyol a la causa democràtica d'aquella regió. Ens trobàrem amb diverses ONGs i personalitats, com el Defensor del Poble, el Vice-president Primer del Parlament espanyol i amb Felipe González, en la seva qualitat de representant qualificat de la Internacional Socialista.

L'acollida de tots fou molt positiva, fins al punt que el president legítim de l'Assemblea Nacional burundesa ens telefonà per agrair profundament el coratge i el suport real rebut per institucions i ONGs, tant de les Illes Balears com de l'Estat espanyol. D'una manera especial han sentit satisfacció per la ràpida reacció de Felipe González, explicant públicament que el conflicte era més polític que ètnic i que era imprescindible una intervenció internacional de pau. També agraeixen la proposta del govern espanyol que fou secundada per França,

primer, i després pels altres països de la comunitat internacional, i la generositat d'enviar-hi personal per dur a terme una complicada acció humanitària. L'acollida que els representants burundesos tingueren en el Parlament Balear i en el Consell Insular els encoratjà enormement.

2.- EL COP D'ESTAT A BURUNDI COMPLICÀ LA SITUACIÓ DE LA REGIÓ

Resulta realment difícil arribar a comprendre l'embull dramàtic que té Burundi sumit en una espiral de violència d'unes dimensions que estant sobrepasant, com s'ha pogut comprovar aquest darrers dies, les fronteres del propi país.

El conflicte que avui pateixen els refugiats rwandesos i burundesos que estaven a l'Est del Zaire és només una manifestació del conflicte real. No és un conflicte local, sinó l'explosió d'un conflicte regional totalment previsible.

De totes maneres, les causes del darrer cop d'estat que perpetrà el comandant Pierre Buyoya el 25 de juliol d'aquest any han fet uns quants nus més al dit embull:

2.1.- la no acceptació de fet el juny de 1993 per part del candidat Pierre Buyoya - encara que ho fes oficialment- de la victòria electoral de Melchior Ndadaye;

2.2.- l'habilitat d'alguns dirigents polítics que, emparats per extremistes armats, en lloc de girar fulla d'una vegada per totes als problemes històrics d'estratificació ètnica, han anat atiant irresponsablement el foc de l'odi interètnic amb l'única finalitat de recuperar el poder i, a través d'ell, els privilegis perduts electoralment;

2.3.- culturalment l'elit de la comunitat tutsi no podia acceptar mai ser dirigida

per un membre de la comunitat hutu com a cap suprem del país, perquè sempre havien estat membres de la comunitat tutsi els que l'havien dirigit, bé a través de reis i prínceps, bé mitjançant dictadors membres de la seva comunitat;

2.4.- per això els defensors de l'antic règim intentaren canviar la nova situació creada amb la victòria electoral de Ndadaye a través d'un cop d'estat que s'ha anat desenvolupant amb quatre fases:

a.- assassinant Ndadaye i tot membre de la comunitat hutu que constitucionalment el pogués succeir (21-10-93);

b.- assassinant a Kigali el segon president hutu, Ciprià Ntaryamira (06-04-94);

c.- reduint dràsticament els poders del president de la República, a través d'una Convenció Governamental (10-10-94);

d.- amb el desemmassament del qui no havia acceptat perdre de fer les eleccions democràtiques del 93 -Pierre Buyoya- el qual, amb cara de "demòcrata" i a petició del que ell anomena "les forces vives

de la Nació"-el Consell de l'elit de les forces armades-accepta fer el "gran sacrifici" de retornar al país una democràcia a la seva mesura", a través d'un intent definitiu de consumació del cop d'estat iniciat l'octubre del 1993 (25-07-96).

A través de la Plataforma "EUROPA PER BURUNDI" (EPBUR), impulsada per ONGs mallorquines com Amnistia Internacional, Apotecaris Solidaris, Enginyeria Sense Fronteres, Grup de Drets Humans, Metges del Món i Veïns sense Fronteres, entre altres, hem fet tota la pressió possible al nostre abast davant totes les institucions de la comunitat internacional, demanant-los que condemnassin de forma incondicional el cop d'estat del 25-07-1996 i exigissin el retorn a la Constitució del 93, la restaura-

ció dels partits polítics i l'obertura immediata de l'activitat de l'Assemblea Nacional sorgida de les eleccions del 93 d'acord amb la Constitució com a Llei fonamental.

Aquestes demandes són les premisses per al retorn a l'Estat de Dret i per a l'inici de negociacions immediates sense exclusió de cap de les parts en conflicte, sempre i quan depositin les armes. Hem denunciat també el doble llenguatge de certs països i certes institucions de la comunitat internacional que, mentre condemnaven el cop, animaven el dictador o demanen que els demòcrates burundesos i els països de veïnat l'acceptin com un mal menor o l'hi donin

"Volen viure avui..."

una oportunitat per demostrar si és o no capaç d'aturar les matances, quan aquestes precisament van augmentant després del cop d'estat, amb el silenci de gran part de la comunitat internacional.

Per altra banda hem felicitat en diverses ocasions els països africans per haver estat capaços d'unificar, per mitjà de l'Organització de la Unitat Africana (OUA), els seus criteris en el moment de condemnar amb una actitud clara i de forma inequívoca el cop d'estat perpetrat a Burundi, de decretar el bloqueig econòmic com a mitjà pacífic d'intentar aïllar el règim dictatorial de Pierre Buyoya i fer-li remetre el poder a les institucions legítimes o obligar-lo a obrir d'immediat les negociacions sense exclusions de cap tipus.

3.- LA NATURALESA DEL CONFLICTE ACTUAL

El conflicte que avui pateixen els refugiats rwandesos i burundesos que estaven a l'Est del Zaire és només una manifestació de les més dramàtiques sens dubte fins al present- del conflicte real. No és un conflicte local, sinó l'explosió d'un conflicte regional totalment previsible. És tota la regió dels Grans Llacs africans que el pateix.

Seria, per tant, un error molt greu pensar que el conflicte real que aquest dies es viu a l'est de Zaire és exclusivament la lluita per a la defensa del territori per part dels "banyamulenge", població tutsi d'origen rwandès, que s'establiren a l'Est del dit país des de fa 100, 50 i 30 anys. Fins al present no havia aparegut un conflicte lligat a la seva residència a Zaire.

3.1.- Es tracta doncs d'un conflicte polític, malgrat les evidents manifestacions de caràcter ètnic que comporta;

a.- perquè prové d'un refús total de la democràcia per part de tots aquells que intenten mantenir a tot preu règims dictatorials, massa avesats a practicar la política d'exclusió, d'apartheid i d'extermini;

b.- perquè l'estat de guerra i d'inseguretat dins la regió no és més que una manifestació de les causes reals dels conflictes, que són:

-una mala gestió dels poders-polític, econòmic, militar i judicial-que han exercit els règims dictatorials dins la regió;

-un permanent encobriment d'interessos de determinades persones que es resisteixen a sotmetre's als veredictes populars, a les urnes;

-una lluita permanent per escapar a la justícia, mantenint-se impunes, per part

d'aquelles que han comès greus violacions dels drets humans i crims contra la humanitat;

c.- perquè hi ha interessos ocults de les potències occidentals a la regió;

3.2.- Es tracta d'un intent de desviar l'atenció de les institucions de la comunitat internacional cap a les manifestacions o símptomes del conflicte, per tal d'impedir que s'afrontin les seves causes reals, cosa que es fa de la següent manera:

- dotació d'armes i municions als "banyamulenge" per part de l'exèrcit rwandès i burundès amb suport d'Uganda-d'aquesta responsabilitat sembla que no n'estan nets malauradament diferents països del Nord-per fomentar l'enfrontament intern amb l'exèrcit del règim de Mobutu, acusat des de fa tant de temps de greus violacions dels drets humans;

- donar suport a la guerra contra Zaire per tal de fer fugir, espantar, eliminar físicament o fer retornar obligadament i sense garanties fiables el milió de refugiats rwandesos, entre els quals es troben i escuden els responsables del genocidi rwandès, i els dos-cents cinquanta mil refugiats burundesos que, amuntegats devora la frontera d'ambdós països, eren un perill potencial-una bomba de rellotgeria-per als règims militars de Rwanda i Burundi;

- esquivar la pressió internacional-sobretot dels països africans-sobre l'usurpador del poder legítim burundès, el comandant Pierre Buyoya, per tal que restableixi la legalitat democràtica i sobre el govern rwandès degut a les contínues denúncies de violacions dels drets humans en el seu territori.

4.- EL DESPLEGAMENT D'UNA FORÇA INTERNACIONAL

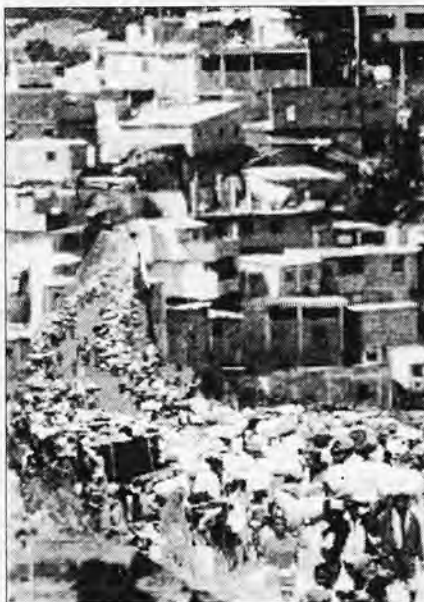
Els que han liderat aquesta proposta-França d'una manera especial-pretien només l'obertura de corredors protegits perquè arribàs als refugiats dels campaments de l'est de Zaire l'ajuda humanitària. El nostre parer i el dels demòcrates dels paï-

sos d'aquella regió és que la dita intervenció hauria d'apuntar a crear condicions,

- perquè els refugiats puguin exercir el seu dret fonamental a la vida (VOLEN VIURE AVUI, deim a una campanya en marxa);

- perquè, només si sobreviuen ara, podran demà construir el seu país (PER PODER CONSTRUIR EL SEU PAÍS DEMÀ, com a la segona part del slogan de la campanya), retornant als seus turons, reconstruint ca seva i cultivant el seu camp;

- perquè s'intenti evitar que una altra volta siguin establerts en campaments permanents, cosa que suposaria crear novament condicions psicològiques i socials per a l'explosió d'una nova ona de violència;

...per poder construir el seu país demà"

- perquè els refugiats rwandesos que retornen aquest dies massivament al seu lloc d'origen rebin, per part del govern de Rwanda i baix la supervisió d'observadors internacionals, garanties fiables que no seran sotmesos a violacions dels drets humans;

- perquè s'obligui al dictador de Burundi a remetre el poder usurpat als legítims representants de la voluntat popular, s'iniïciïn d'immediat negociacions sense exclusions de cap tipus i els 250.000 refugiats

burundesos que també vivien a l'est de Zaire i els 500.000 que s'han hagut de refugiar a Tanzània puguin també decidir voluntàriament el retorn al seu país amb garanties fiables de seguretat;

- perquè s'aturin les matances dins la regió i s'acabi d'una vegada amb la impunitat, posant en mans d'una justícia imparcial els criminals;

- perquè quedi garantida la protecció de la població civil i dels membres de les organitzacions humanitàries i el respecte dels drets humans.

"Hem de continuar treballant perquè la prevenció de conflictes esdevingui l'alternativa a l'ajuda humanitària"

5.- LES NOSTRES PREOCUPACIONS IMMEDIATES

5.1.- Mobilitzar l'opinió pública

- per socórrer les víctimes del conflicte perquè "puguin viure avui";

- perquè es comprenguin les arrels del conflicte, no només s'ataquin els símptomes i s'articuli una forta pressió internacional per trobar una solució justa i duradora al conflicte dins tota la regió;

- perquè no s'oblidi el drama burundès, ni els seus 750.000 refugiats a Zaire i Tanzània, ni l'increment de matances de població civil indefensa i de quadres polítics i intel·lectuals, ni les desaparicions permanents ni, sobretot, la necessitat de pressió sobre el dictador perquè retorni el país a la legalitat democràtica;

- perquè es convoqui una Conferència Internacional de Pau per a la recerca de dita solució;

- perquè es decreti i es garanteixi l'embargament total d'armes i municions a tota la regió dels Grans Llacs africans;

- perquè s'acabi amb la impunitat, atès que no hi ha pau duradora sense justícia,

creant un Tribunal Internacional Penal imparcial i amb jurisdicció global, dotat de mitjans adequats i suficients.

5.2.- Continuar les nostres gestions perquè la solució al conflicte consisteixi en garantir la pau i els processos democràtics

- Amb comunicats periòdics a les institucions de la comunitat internacional d'acord amb l'evolució del conflicte i les prioritats de cada moment;

- amb contactes per encoratjar els que en aquella zona treballen per la pau i la defensa dels drets humans;

- amb missatges a les diferents parts burundeses en conflicte perquè decideixin un "alto el foc" immediat i s'asseguin a negociar un pacte de cohabitació pacífica sense cap exclusió;

- continuar treballant perquè LA PRE-

VENCIÓ DE CONFLICTES ESDEVINGUI L'ALTERNATIVA A LA AJUDA HUMANITÀRIA, atès que, quan aquesta és malauradament necessària com en el moment actual, es veu clarament que és l'expressió d'un fracàs del treball preventiu.

Vull acabar amb les paraules que vaig escriure per a un periòdic il·lenc dia 30 de maig del 95: "Mirau, la gent de l'Àfrica negra, els que volen viure-hi en pau, que sens dubte són la gran majoria de la població, estan farts de no poder dormir a casa tranquils, d'haver-se d'amagar durant la nit, de viure amuntegats a l'exili o de veure morir els seus a trets de fusell, a cops de matxet o per epidèmia. Arribar massa tard, sabent el perill que corre aquella regió, és ser còmplices d'un possible genocidi anunciat ja fa massa temps". □

* President de "Veïns Sense Fronteres"

TECNOSPORT

PISCINES

TENNIS

SQUASH

POLIESPORTIUS

GUNITATS

PAVIMENTS
POROSOS

C/ Gremi dels Boters, 19
07009 Palma
Telèfon: 43 02 00
Fax: 42 14 80

C/ Deulosal, 19
Maria de la Salut
Telèfon: 52 53 50

tecno broker

Corredoria d'Assegurances S.L.

Una assegurança intel·ligent

Una assegurança eficaç

Productes comercialitzats
en exclusiva

- Llar
- Subsidi
- Medicina privada

C/ Julià Àlvarez, 8 1r esq.
07004 Palma de Mallorca
Tel. 76 13 35 Fax 76 07 52

LA MEVA EXPERIÈNCIA A CENTREAMÈRICA

"Cada vegada que hi penso, enyoro un poc els paisatges, els colors, les olors..."

Maria Rosa Garcia

Quan m'assec a escriure sobre el viatge d'aquest estiu a Centreamèrica, la primera cosa que em ve a la memòria és aquella reunió del Secretariat Intercomarcal a Castelló on, ja al final i de passada, van preguntar si algú estaria interessat en viatjar a alguns països centreamericans per col·laborar amb ensenyants d'allí. No sé molt bé per què vaig dir que a mi sí que m'interessava. Aquell va ser el començament de tota una experiència.

Després van venir les telefonades i els faxes per aclarir detalls i, finalment, la decisió de dir que sí i acceptar el repte de visitar Guatemala, Hondures i El Salvador. A partir d'aquest moment tot el meu temps va estar dedicat a amaniar el viatge i els materials amb el cap ple de preguntes obertes sobre el que em trobaria i el que podria fer en unes situacions que era incapaç d'imaginar-me.

Ara ha arribat el moment de complir el

compromís de contar un poc d'aquesta experiència i de valorar-la; encara que la valoració ja feia temps que la tenia.

La veritat és que visitar tres països en un mes, és molt en poc de temps, i les idees s'acumulen, es barregen i es multipliquen, i seleccionar resulta prou difícil.

Ja havia estat pensant, i molt, sobre les persones, els cursos, les circumstàncies. Havia provat de trobar explicacions a situacions bastant inexplicables des del nostre punt de vista i m'havia posat en el seu lloc unes quantes vegades. És a dir, què hauríem fet aquí en una situació semblant? Però, t'ho miris com t'ho miris, qualsevol comparació resulta impossible i, si més no, fora de lloc.

Posada a valorar, si he de ser sincera, he de dir que he tingut, i encara tinc, els meus dubtes sobre l'efectivitat d'anar a impartir segons quins cursos. Més clar: m'he qüestionat si realment els feia cap falta que "jo" hi anés a impartir cursos.

I aleshores pense en l'enrenou que suposa rebre un grup de gent que no coneixes i haver-lo de situar, i acompanyar (o no) i distribuir-lo per uns països on les comunicacions no resulten gaire còmodes ni fàcils i els mitjans són escassos.

Però pense, sobretot, que allò que els oferim són bàsicament hores de treball i dedicació per amaniar un material que a més no sempre els resultarà fàcil d'aconseguir, ni barat, i em qüestiono si és el moment adequat o caldria esperar que el col·lectiu d'ensenyants avancen un poc més en les seves reivindicacions i milloraren la seua situació laboral. Ara per ara, la major part del professorat treballa a doble jornada: pel matí en una escola i per la vesprada en una altra; fins i tot en algunes zones, en altres oficis distints de l'ensenyament. Per la qual cosa, la falta de temps disponible és més que evident. I això no és tot, perquè comprar una cartolina o fer unes fotocòpies, posem per exemple, suposa una despesa que ha d'assumir el propi ensenyant, (les escoles quasi no tenen recursos o dotació econòmica per a material), i aquesta despesa

Mercat de Sololá

és tan desproporcionadament elevada, atesos els salaris i les condicions socials i econòmiques, que pràcticament és inviable.

Però llavors, per sobre dels dubtes, arriba el record de les persones que van assistir als cursos, el seu interès, les seves ganes d'aprendre, les seves atencions, a vegades per damunt de les seves possibilitats, i la valoració tan positiva que han fet de tots els cursos, així com l'interès mostrat expressament perquè hi tornem. Aleshores, és clar, la balança s'inclina indiscutiblement cap aquest costat positiu del viatge.

Els meus millors records són, sens dubte, per a la gent. La gent del carrer que hem anat trobant i que ens ha anat facilitant la informació, un cop de mà o, senzillament, un somriure.

Personalment ha estat una gran experiència. Primer perquè he vist els països i les gents com mai els hauria vist si hagués anat de "turista" i, després, perquè realment ha estat molt gratificant la sensació de sentir que tenia coses per oferir i que el que oferiria era novedós, interessant, pràctic i útil per a la seva feina de cada dia, i, a més a més, molt agraït.

Cada vegada que hi penso, enyoro un poc els paisatges, els colors i les olors, el moviment continu, totes les restes culturals i arquitectòniques que tan properes se m'han fet... i penso en la satisfacció d'haver perdut la por a moure'm en un país on no controles massa els costums ni els transports i on tota la informació que t'arriba és de prevenció: "vigila", "no vagis...", "no ixques sola", "compte a partir de...", "no portis... I per això ara recordo amb satisfacció els meus viatges sola en aquells autobusos vells i plens de gom a gom, on en

cap moment m'he sentit estranya ni en perill (l'única por sempre era per si arribaria o ni, i quan)

Però els meus millors records són, sens dubte, per a la gent. La gent del carrer que hem anat trobant i que ens ha anat facilitant la informació, un cop de mà o, senzillament, un somriure. Però més especialment per alguns/es companys/es que he tingut la sort de conèixer un poc més i amb els quals he compartit l'esforç per fer la nostra estada més profitosa i agradable, i amb els que hem viscut moments tan gratificants que ja han quedat ben endins del nostre pensament, formant part d'aquell

cercle de "persones especials" que mai s'obliden.

Ara, des de l'experiència i la distància, sé que hi ha coses millorables per les dues parts, però ja hi ha un primer pas fet que ens permet obrir el camí cap una col·laboració més efectiva.

Bé, no sé si després de tot el que he dit ha quedat prou clar que l'experiència per a mi ha sigut ben positiva i enriquidora, i que crec que ha pagat la pena anar-hi per trencar un munt de tòpics i per conèixer i viure altres realitats. □

Castelló, novembre 1996

SANICALOR
SALES DE BANY

**SANITARIS, CALEFACCIÓ,
AIRE CONDICIONAT,
PISCINES, CERÀMICA, GRES,
ACCESSORIS DE BANY**

<p>Exposició</p> <p>Ausiàs March, 38 Tl. 29 12 64 Fax 29 12 65 07003 Palma de Mallorca</p>	<p>Exposició, oficines i magatzem</p> <p>Gremi dels Boters, 19 Tl. 43 02 00 Fax 43 14 80 07009 Palma de Mallorca</p>
--	--

LA MEVA EXPERIÈNCIA DE COOPERACIÓ

"EN ELS LLIBRES NO HI ÉS TOT..."

Juan Rodríguez Recio és llicenciat en Ciències Econòmiques, imparteix classes a F.P. en un col·legi concertat de Palma. És delegat sindical en el Comitè d'Empresa per l'STEI, on està afiliat. En Juan ens fa una breu anàlisi de l'experiència de cooperació que ha dut a terme aquest estiu passat.

Juan Rodríguez

Davant la cridada que va realitzar l'STEI per formar part d'un projecte de formació del professorat a Centreamèrica, durant els mesos d'estiu, vaig decidir de participar-hi.

Al curs que vaig donar el vaig anomenar "Taller d'Economia". El temari era una explicació general dels conceptes econòmics fonamentals i una anàlisi de la situació mundial sota l'enfrontament entre Món Ric i Món Pobre.

El programa, número d'assistents, recursos didàctics, la temporalització, i d'altres elements pedagògics que havia previst, s'anaren adaptant en la pràctica a la realitat de les situacions que es donaven diàriament.

Inicialment vaig estar tres setmanes a Guatemala i em vaig desplaçar als diferents departaments del país. El professorat allà, en aquells pobles i ciutats, era d'allò més variat: professors d'instituts, d'escoles rurals, de comunitats... però tots amb la característica comuna d'una gran expectació, tota vegada que era la primera vegada que es feia una casa d'aquesta naturalesa. El mateix va passar les tres setmanes següents en què vaig esser a El Salvador, amb el mateix curs.

Explicar aquí la història, la situació política i social d'aquests països me semblava massa complicat, sobretot perquè, si no es vol esser molt pesat, a vegades no pot reflectir amb paraules tota la problemàtica.

Jo havia llegit bastant sobre aquests dos països, m'havia informat, tenia moltes dades, però la misèria, la injustícia, l'exploatació són fets que poden passar per davant

d'algú sense deixar-li empremta; milers de viatgers i turistes visiten aquests països o altres de característiques semblants i per a ells tot queda en simple anècdota o en records de fotografies que després es mostraran als amics en dies de festa.

Cada un dels participants en aquest projecte de cooperació hem viatjat pel nostre compte i ens hem fet càrrec de tot tipus de despeses (bitllet, estada i manutenció). Però, en veure el suport i l'ajuda que hem rebut per part dels professors i dels Sindicats que tenien al seu càrrec l'organització dels cursos (STEG, a Guatemala i ANDES a El Salvador), d'acord amb les seves possibilitats, un té la sensació que el seu esforç queda compensat amb allò que aprèn i experimenta.

El temps per visitar les meravelles arquitectòniques i paisagístiques d'aquells països fou mínim; tots els departaments sol·licitaven la nostra assistència. Però crec que són els països que millor he arribat a conèixer, si ho podem dir així.

Reflexionar sobre el complicat món de la cooperació internacional, parlar sobre la seva utilitat, sobre com i qui l'ha de fer, quin tipus d'ajuda és la que ells demanden i la

que tu els pots donar. Sempre em preocupa si aquesta serà una nova forma de colonialisme per part dels països desenvolupats; però una vegada allà, en el tall, sobre el terreny, aquests temes perden sentit, no tens massa temps per qüestionar-t'ho. És quan ja estàs de tornada que tornen a plantejar-se aquells interrogants sobre si allò que tu has fet ha estat útil per a algú que no sigui un mateix. Ara, quan han passat uns mesos de la meua tornada, encara no he trobat totes les respostes, però... esper poder tornar-hi l'any que ve.

Tal vegada algunes coses no varen sortir com esperava; hi vaver alguns problemes d'organització, sobretot a El Salvador; tal vegada alguns professors només assistien als cursos per poder deixar la seva escola durant un parell de dies; potser vaig conèixer molta de gent però poc les comunitats indígenes; potser vaig crear algun pro-

blema pel fet de no desplaçar-me també a Hondures, tal com estava previst; potser hi hagi coses que siguin millorables -jo som sempre bastant crític-, però el fet de compartir la meua professió amb persones d'altres cultures, amb moltes necessitats personals i professionals, amb manca de recursos i de qualsevol motivació social per exercir amb dignitat el magisteri, fa que un baixi un poc del "cirerer" on vivim dins aquesta societat del malbaratament.

Possiblement allò que els vaig explicar sobre economia no fore res d'altre món, però el que sí sé és el que jo vaig aprendre allí, el que vaig aprendre d'ells i de les vivències que vaig tenir. En els llibres no hi és tot, ni en els números tampoc.

Si tens curiositat i vols aprendre, en nom d'ells et convid a participar l'any que ve en aquest projecte, contant d'entrada que no tot sortirà perfecte. □

Taller d'economia

Objectius

El curs pretén ser una introducció als conceptes bàsics d'Economia, per, a partir d'ells, realitzar una geografia econòmica mundial i poder plantejar la dicotomia del plantejament: "Món ric - Món pobre".

L'objectiu del projecte consisteix en partir d'uns coneixements teòrics per tal de comprendre millor les situacions socials que es viuen avui en dia en el planeta.

Al mateix temps, s'analitzarà el procés de globalització de l'economia mundial.

Es pretén, que els professors assistents puguin incorporar els coneixements a la seva activitat docent.

Continguts

1. Introducció a les branques de l'economia.
2. Conceptes bàsics de macroeconomia.

3. Escoles d'econòmiques.
4. Organismes internacionals (FMI - Banc Mundial...)
5. Comerç internacional (GATT).
6. Situació actual del món.
7. Els condicionants econòmics.
8. Nord-Sud: problemes econòmics.
9. Ecologia i solidaritat.
10. Tesis per interpretar Amèrica Llatina.
11. Desenvolupament i exclusió.
12. Els ajustaments estructurals.
13. Evolució recent del sector de l'educació.

Resultats i conclusions

Els cursos s'han impartit en 5 Departaments de Guatemala i 3 d'El Salvador.

L'assistència als cursos va comptar amb una mitjana de 30 alumnes.

La durada fou d'aproximadament 10 hores, tot i que estava previst per a 20 ho-

res. La causa d'aquesta variació fou la problemàtica per a l'assistència a cursos del professorat en temes de permisos, distància a recórrer, ...

El nivell de participació és la dada que més destacaria; l'interès que hi posaren els participants i l'actitud receptiva fou per a mi una lliçó que em donaren i va ser el que va permetre que jo conegués la realitat social, política i econòmica de Guatemala i El Salvador.

Això em dur a concloure que realment el Taller es va convertir en un canvi d'experiències que esper, com a professor d'Economia, poder aplicar en la meua activitat docent.

LA SOLIDARITAT A LES PITIÜSES

Des del curs 94/95 i molt especialment des del maig del 95 (data en que es va fer la comunicació del que havien après en la Unitat didàctica: Solidaritat amb la Infància Llatinoamericana), la paraula "Solidaritat" forma part del lèxic de l'alumnat i el professorat de les Pitiüses. A partir d'aquesta experiència s'ha anat avançant en la tasca d'educar en valors, apropant la realitat dels infants de Centreamèrica als nostres alumnes. El curs passat es crearen quatre seminaris permanents de formació en centres, s'iniciaren relacions entre escoles de les Illes i d'El Salvador i es va fer una campanya de cooperació amb Centreamèrica dirigida a tot el professorat.

Des d'Eivissa i Formentera hi anaren tres professores que ens conten les seves vivències. Elles són: Joana Tur Planells, Magdalena Merino F. i Teresa Navarro Pastor. L'STEI seguirà treballant per donar resposta als projectes que ens han portat.

1.- UN PASSEIG PER LES ESCOLES DE GUATEMALA. AGOST DEL 96

Joana Tur

Recollir en uns fulls les experiències i sensacions que Guatemala ens va oferir, intentar, a la vegada, informar-vos de la nostra feina per aquells indrets, dels problemes que planteja l'educació en tots els aspectes, m'obliga a fer un esforç poc adient a la realitat d'aquell país: mestres amb poca formació i mal pagats, infraestructures deploables, desídia del govern, corrupció fins i tot dins les aules, criatures sense cap mena de motivació per anar a l'escola, famílies

tan necessitades de la feina dels seus filllets que s'han de preocupar primer que aprenguin a treballar que a llegir... La barreja és massa gran perquè jo ho intenti analitzar.

Tractaré de seguir un ordre cronològic del que va ser la nostra estada amb la gent *chapina*. Nosaltres havíem preparat un curset que vàrem titular "Didáctica y utilización de recursos en el aprendizaje de la lengua y la literatura". Eren idees que ens havien anat prou bé amb els nostres alumnes del Quartó de Portmany.

El primer curset, a Escuintla -lloc de *tierra caliente*, com ells diuen-, ja ens va fer tocar de peus a terra. El que vàrem veure i escoltar d'aquells vint mestres ens va deixar clar que necessitaven eines molt diferents de les que oferíem per poder portar endavant la seva tasca. Els al·lots d'aquella escola estaven cavant i preparant un tanco, darrera l'edifici, per sembrar *milpa* (daca o blat de moro) per poder menjar a l'ho-

ra de l'esplai; el director se n'anava amb un grup de pares *campesinos* a tancar-se dins un edifici oficial fins que el govern els escoltàs i construís una escoleta a una àrea rural; els mestres del curset s'enamoraven fins i tot del boli que dúiem per prendre notes, organitzaven rifes per repartir el poc material que els hi havíem portat; miraven les constàncies amb el seu nom com si d'un diploma superior és tractàs, demanaven si no hi hauria dinar... No. No n'hi havia. L'STEG només tenia sous per la *refacció*, un esmorzaret a mig mati que equival a la *galleta escolar* que ells donen als seus alumnes per contribuir una mica a la seva alimentació. Sense dinar i tot varen voler quedar-se a la tarda per poder aprofitar. Jo em sentia molt trista. La nostra presència era molt important per a aquella gent, que es desfeia en peces donant-nos el que tenia i el que no tenia.

El darrer dia vàrem visitar amb ells les escoles rurals on feien feina. *Las Chapernas* va ser el lloc d'atenció definitiu: mestres i alumnes, alguns d'ells descalços, caminaven moltes hores per serres on queden restes de l'enfrontament entre guerrilla i exèrcit per acabar arribant a unes instal·lacions molt precàries, construïdes pels propis mestres amb material d'escombraries, sense llibres ni mobiliari... Allí hi havia cinc mestres i més de set-cents alumnes apinyats dins cinc "corralets" que feien d'aula.

Mentre parlàvem, va arribar un diputat del partit del govern per informar-se de les característiques i condicions d'una plaça de mestre que hi havia a l'escola. Ell la volia per a una cosina seva. Ens varen explicar

que les coses funcionen així massa sovint i que un dels fronts de lluita dels mestres és aconseguir un sistema d'oposició que elimini alguns d'aquests abusos de poder. El director, un home amb les dents empastades fent dibuixets d'estels, sabia que no podia fer res per la plaça, però que, aprofitant la nostra presència i la del diputat, tal volta podia aconseguir alguna millora material. Ens vàrem "entrevistar" amb aquella autoritat ben vestida i, amb tot el seu cinisme, ens va parlar de la importància de l'educació per al seu govern, de les seves intencions de millorar-la, etc. Nosaltres quedàrem bocabadades i indignades; i el diputat va oferir un picapedrer per ajudarlos. Era massa palès que mai no hi arribaria.

Aquell dia vaig comprendre que a Guatemala també jo seria una activista convençuda

Vàrem tornar cap a la capital amb Corazón, el representant de l'STEG que ens acompanyava. Ens va explicar que tot el que havíem vist a aquelles escoles no era res, que la situació era molt més greu en tots

els sentits i ens va donar a conèixer algunes de les reivindicacions dels sindicats. Aquell dia vaig comprendre que a Guatemala també jo seria una activista convençuda i que tots els nostres raonaments no tenien cap força davant aquella realitat. Com no havien de ser alguns mestres gauduls i desinteressats? El que resultava es-

trany era que algú volgués dedicar-se a l'educació i que es preocupàs pels seus alumnes. I he de dir que d'aquests també n'hi havia molts.

D'aquella conversa va sortir un dels projectes que hem portat a Eivissa. A en Corazón els ulls se li encenien quan ens proposava ajudar-li a aconseguir un diccionari per a cada escola d'Occident, la seva regió, clar. En molts casos, si aquest diccionari arriba, serà l'únic llibre que disposi l'escola.

Després d'Escuintla, partírem cap a la selva de Petén. Ja havíem après que el material no s'ha de repartir entre els mestres i vàrem organitzar amb el CAF (Comité de Asuntos Femeninos del STEG) un petit centre de recursos. Aparentment la situació havia de ser millor perquè es tracta d'un dels indrets més turístics del país. Aviat comprovàrem que no era així. Als problemes que ja coneixíem, se n'hi afegien d'altres, com és la marginació de les llengües nadiues i de les minories indígenes. A les escoles només s'ensenya l'espanyol, tot i que la major part de la gent parla una altra llengua (mam, quiché i tantes altres). Vàrem dedicar una part del nostre curset a debatre la importància de valorar-les i d'incloure-les en els programes educatius, una utopia com una altra, però la llavoreta quedava sembrada i un del mestres maies ens va donar a conèixer el seu diccionari personal maia-espanyol per ensenyar als seus alumnes.

La setmana que passàrem a Petén ens va permetre de conèixer un poc més a fons la realitat del lloc. Vivíem a casa d'una mestra d'allí i vàrem poder experimentar en carn pròpia les penúries que aquella gent ha de passar, tot i que la seva generositat és tan gran que ens avergonyíem de com ens tractaven.

Un matí vàrem decidir anar a uns poblats de la vora del llac, on ens havien dit que hi havia molts d'infants sense escolaritzar. *El Arrozal* va ser una impressió tremenda: vivien en condicions infrahumanes, sense cap mena d'higiene, apinyats en

cabanyetes de palla, lluny de totes les escoles... Una mare ens va dir que hi havia molts motius per no enviar-los a classe: no podien pagar la matrícula anual (l'equivalent a mil pessetes) ni el material i que enviar-los amb la canoa pel llac per anar a l'escola era tot un perill. Tenia tota la raó del món, clar. A més, necessitava els poquets diners que els boixos poguessin guanyar per la subsistència de la família.

Els mestres de l'escola més propera, San Miguel, ens varen dir que malgrat que aconseguís els diners per a la matrícula i una canoa que els portàs a l'escola sense tants perills, ells no els podrien escolaritzar perquè no hi havia ni lloc ni mestres. Tot era massa complicat, però vàrem cremar un darrer cartutx i anàrem a parlar amb el batle de Flores per exposar-li el problema. Ens va semblar un home honorat i ben conscient de la situació, però ell no tenia ni recursos ni la possibilitat de convèncer el govern per actuar. A més, ens va dir la fatídica frase que tantes vegades havíem sentit: "*y esto no es nada... si ustedes vieran... si ustedes supieran...*"

Cara alegre i cul batut ens anàrem amb l'esperança de poder tornar-hi amb un projecte per construir unes aules per a ells, amb

un mestre pagat per algun programa d'ajut...

Petén també ens va permetre asse-bentar-nos dels problemes ecològics del país. A poc a poc i per diferents causes, la natura s'ha anat degradant i hi ha certs projectes, seriosos, que necessiten de l'ajut extern per poder portar-se endavant. La directora del Petencito, una reserva que pretén convertir-se en centre d'estudis ambientals, ens va donar a conèixer el seu programa, ens va fer una sol·licitud formal d'ajuda i ens ha escrit concretant més la seva petició.

A Malacatán, a l'altra punta del país, els problemes es repeteixen, però vàrem veure més palesa la tendència a la privatització de l'educació que el govern empara: la mateixa escola, amb els mateixos mestres i els mateixos mitjans, era pública en tom de mati i privada en tom de tarda. Algú la lloga per un preu molt baix, paga una misèria als professors i cobra una barbari-

un dels més conscienciat i preocupat per l'abandonament d'aquell departament per part del govern. És cert que el govern no es preocupa gaire a cap banda, però a Toto es fa més palesa aquesta desídia.

Els mestres ja ens esperaven amb temes concrets per tractar després de cada curset. Toto no se sent representat ni ben atès ni pel sindicat ni pel govern i varen trobar en nosaltres algú a qui plantejar les seves reivindicacions. Menjàvem sempre a ca seva i cada esmorzar, dinar i sopar es convertia en una reunió de treball.

Hem triat la palla del gra i hem portat cap a Eivissa el compromís d'ajudar a crear vuit centres de recursos als vuit ajuntaments més allunyats; també ens hem compromès a fundar una biblioteca a Totonicapán. Amb aquella gent s'hi pot comptar. Ens ho va demostrar el fet que, malgrat tots els problemes, encara tenen temps per portar endavant i mantenir una escoleta per a nens pobres, que és un dels records més tendres que ens hem emportat del país.

Una cosa que no ens varen demanar, però que creim necessària és la formació sobre drets de la dona. Perdonau l'incís, però mentre parlàvem de tot això, asseguts a taula, davant els plats típics de la ciutat indígena, les dones dels mestres, amb el *huipil*, el fillet a l'esquena i l'esguart baix, ens servien el menjar sense asseure's ni parlar, com si de criades es tractés. Aquest problema no és exclusiu dels grups indígenes, sinó que es fa molt palès en tot el país

i en tots els aspectes. Aquells mateixos mestres ens contaven que l'analfabetisme del departament és d'un 60% i en el cas de les dones d'un 80% i que si una dona estudia només ho fa fins al tercer grau... i tot seguit demanaven més "tortillas" a aquelles silencioses criatures.

Vàrem deixar Toto amb molt bon gust de boca, malgrat la darrera observació. Viure entre els indígenes i el seu món de màgia, color i silenci és una experiència difícil d'explicar.

Haviem estat una setmana amb ells i tocava partir cap a Hueuetenango, amb tres dies de viatge per davant també per terres altes. Ja havíem enviat el material cap allà, com havíem fet a Reutalheu, però ara no sabem qui el té. Nosaltres no vàrem arribar perquè l'organització havia tornat a fallar i el curset, com ja havia passat a Reu, es va anul·lar. Desfèrem el nostre camí una vegada més i ens despedirem de Cuatro Caminos i Los Encuentros, desencreuaments de camins on ja havíem fet amics a força de passar-hi.

tat als alumnes que estudien dins un sistema més prestigiós, segons ells. També vàrem comprovar el valor de la conscienciació dels pares cap a l'educació. A les comunitats on els pares ajudaven al mestre, hi havia millors instal·lacions i menys absentisme escolar, sempre relatiu, clar. Si el govern dóna l'esquena, són els mestres i els pares que s'han de preocupar de tot. Com fer-ho si la primera necessitat és el menjar?

Des d'allí partirem cap l'*Altiplano*, on ja havíem estat de visita i havíem comprovat que les úniques no indígenes érem nosaltres, *las gringas* de les motxilles. El grup de mestres de Totonicapán ens va semblar

Us hem de dir que ja hem arribat a Eivissa amb un quadern on, sense ser-hi tot, s'acumulen problemes per resoldre en altres ocasions, projectes de tota mena, peticions d'ajuda d'escoles i mestres que han trobat en nosaltres l'altaveu per fer-se escoltar,...i, sobretot, amb el cor ple de tot el que allí hem viscut.

...

2.- GUATEMALA

Magdalena Merino

“Los hombres han aprendido a volar como las aves. Los hombres han aprendido a nadar como los peces. Pero lo que no han aprendido es a vivir como hermanos”

Un grup de professors i professores de "Mazate" em varen dedicar aquestes paraules de Martin Luther King i vaig comprendre el que cercava amb l'aventura que havia iniciat: era sobretot poder arribar a sentir i compartir la satisfacció de començar a formar llaços de germanor entre dues cultures, dos móns tan diferents.

El país està dividit en 22 departaments i vaig tenir l'ocasió de conèixer algunes zones de quatre d'aquests. Entre ells presenten unes realitats (gent, costums,...) diferents, però tots tenen en comú la manca de recursos i moltes ganes d'aprendre per millorar la seva tasca educativa.

L'educació és el sector més desprivilegiat del país i tots i totes sabem la importància que té per a un bon desenvolupament d'un poble.

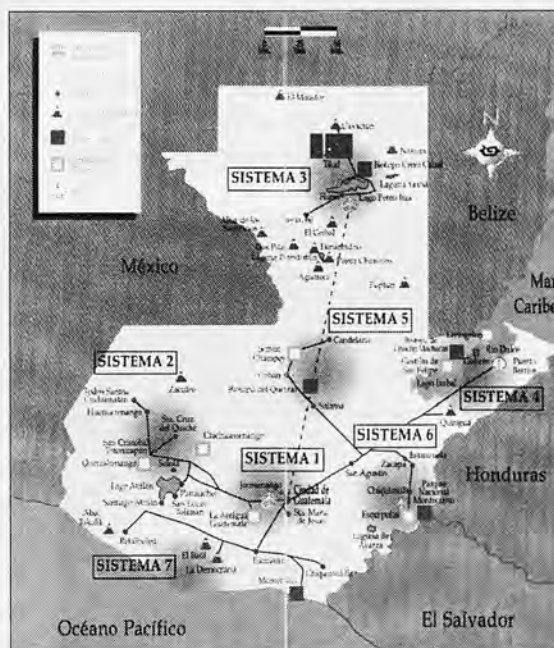
La situació educativa d'aquest país queda ben reflectida amb la frase d'una mestra de Huehuetenango, Mayra Marroquín Gálvez: "...con lo poco que nada tenemos para laborar, laboramos con los brazos cruzados".

Vaig viure quatre històries. Quatre aventures. Quatre cursos, emocionants i diferents, perquè cada vegada que pujava a una "camioneta" no sabia què em trobaria ni on, ni amb qui estaria i, molt manco, què faria, ja que havia d'adaptar els cursos "in situ" depenent de la realitat pròpia de cada lloc.

Les cinc hores de recorregut de Guate a Reu (nom popular de Guatemala i Retalhuleu) varen ser suficients per adonar-me'n que aquesta capital és caòtica (infants treballant al carrer); bulliciosa... El que vaig veure em va bastar per fer-me arraconar les

meves pors i augmentar les meves ganes de conèixer gent i relacionar-m'hi.

En arribar, no sé ni com, em varen acollir els mestres encarregats d'organitzar el curs que havia d'impartir. Em varen dir

que sobretot el que havien de menester era motivació per trobar sentit a la seva tasca docent i tenir ganes de continuar.

Els quatre cursos que vaig impartir giraven en torn al tema "Aprender con talleres". En un principi dirigits a mestres d'edu-

cació infantil, però la realitat va ser que els vaig haver d'ampliar als diferents nivells de primària.

Vaig intentar que ells i elles fossin els/les protagonistes, partint de la seva pròpia realitat (recursos, manera de treballar,...) i que fossin molt pràctics.

Cada curs estava dividit en quatre sessions:

1. Introducció teòrica.
2. Realització en petits grups d'un taller.
3. Posada en comú dels diferents tallers.
4. Elaboració d'una proposta didàctica centrada en l'aula.

Va ser genial veure la motivació i l'interès amb què realitzaven totes les activitats, les propostes i comentaris que varen sorgir. De manera molt experimental i cerimoniosa s'anava desenvolupant el curs.

A Reu, una de les activitats va consistir en inventar una història i fer un collage utilitzant els recursos disponibles en aquell moment.

La que més em va cridar l'atenció fou una que contava la història de Guatemala a partir de la manca de comunicació entre dos "zomposos", ja que en comptes de fer la representació gràfica varen utilitzar dos "zomposos", elements de la natura molt significatius per a ells.

De Reu a Mazatenango (Suchitepequez)

Una hora de camí separa aquests dos departaments i entre ells un paisatge impressionant. No menys agradable va ser l'acollida d'una mestra que des del principi va saber donar-me el que no tenia.

Aquí vaig impartir el curs a quinze persones. La cosa que em va permetre l'establiment de relacions molt entranyables i que es va convertir en una reunió d'amics i amigues. Resaltaria les ganes d'aquests professors/es d'aprofundir en el model edu-

Infants treballant a l'hora d'anar a escola

catiu que té a l'infant com a protagonista.

El taller consistí en l'elaboració de títols amb material de desfeta per representar la història.

Des de Mazate a San Marcos.

Em va cridar l'atenció la varietat ètnica i la vestimenta d'alguns indígenes.

Durant aquest trajecte l'exèrcit va aturar la camioneta i va demanar la documentació als homes. Cosa molt normal per a ells i que a mi em va trasbalsar moltíssim.

A San Marcos van utilitzar el cursset com a reclam per concienciar la gent de la importància de la unitat dels ensenyants i de la seva agrupació en un sindicat. Va esdevenir una espècie de miting polític-sindi-

Les instal·lacions són molt precàries

calista amb l'assistència de més de 400 persones. Va ser l'únic lloc on em va mancar la comunicació amb la gent, en part motivada per l'excessiva quantitat de gent i en part per la desorganització existent (ningú va venir a esperar-me, ningú sabia res, la sala no estava condicionada,...).

L'hora més entranyable fou el moment de la repartició de "tamales" (pasta de dacsa farcida amb un trosset de carn bullida amb salsa de xile dins una fulla de dacsa "milpa") per la "refracció".

El darrer lloc on vaig anar, està a 12 hores de "Guate" per camins pèssims que travessen rius, muntanyes,... agreujat per les pluges. El lloc en concret és el poble de Senahú situat en el departament d'Alta Verapez.

Després d'aquest camí esperava trobar-me al mig de cap banda i la gran sorpresa va ser que vaig estar a un dels pobles més polits de tots els que havia visitat.

Si bé en un principi el meu objectiu era el d'impartir el mateix cursset, em vaig trobar amb una proposta concreta: la de promoure la creació d'una biblioteca municipal.

La meua tasca consistí en concienciar el professorat de la importància i utilitat d'una biblioteca, en l'elaboració de llibres, contes,... Tots plegats vàrem aconseguir que l'ajuntament es comprometés a pagar un local, el mobiliari i a una persona encarregada del manteniment i funcionament d'aquesta futura biblioteca. Ara cal que tots i totes hi participem des d'aquí amb material i/o sous perquè aquesta biblioteca sigui una realitat.

Des d'aquí vull agrair les aportacions desinteressades de les escoles, IES i CPR de Formentera, d'alguns comerços i als joves de Sa Cabaneta. Gràcies a tots ells vaig poder disposar de 200 dòlars per ajudar als mestres d'allí. Per desgràcia no els basta amb les idees, cal acompanyar-les amb recursos materials.

...

3. - SENSE EXTRAVIAR-ME EN MÀGIES

Diu una cançó d'un cantautor guatemalenc que "hay más iglesias que niños felices".

Teresa Navarro

Ah! Què difícil! Sent una mena d'impotència a l'hora de posar en ordre les experiències viscudes en el país dels colors verds: verd lluminós de la selva, verd quírofán de gran quantitat de façanes i un verd trist, grisós i decadent d'alguns dels edificis que van deixar els espanyols.

Sent dificultat perquè no vull idealitzar, però com no fer-ho si és un país "con duende y duendes"? Tractaré de no extraviar-me en màgies.

Vam arribar a l'aeroport de ciutat de Guatemala per damunt del núvol i ja ens esperaven dues morenetes d'ulls vius a l'altra part dels vidres. Un taxi ple d'olor a vell ens va conduir fins a la casa gran del sindicat, cambres i cambres amb lliteres i lliteres que acollien el son o els malsons dels sindicalistes, la pagèsia indígena i, aquella nit, també a nosaltres. En un principi volíem entrar en contacte amb la gent, la ciutat i el sol abans de començar els cursets, però la manca d'organització va suposar que el dia següent partírem cap a Escuintla, una petita ciutat prop de la capital. Ens vam sentir bé en aquella escoleta. Recorde que una xiqueta ens va acompanyar i després de presentar-nos ens va dir:

-Saben que nos han puesto un Mc Donals?

Després va callar i nosaltres també. Ens

va portar a una aula sense finestres des d'on se sentien els sorolls dels cotxes i a voltes es feia difícil la comunicació.

El curset que vam oferir consistia en "Tècniques i utilització de recursos en l'aprenentatge de la llengua i la literatura": cosetes bàsiques per dinamitzar les aules,

Alumnes i mestres agraien el material que vàrem portar

per aprendre jugant, treballar en grups, jocs de lectura i escriptura i sobretot recalcar la manera de portar la vida a l'aula i que l'aula sortirà a la vida.

Alguns mestres es mostraven interessats i compromesos, altres feien ganxet al final del saló, o, la més graciosa, que aprofitava els espais per vendre bragues i llençeria mexicana.

Un mestre guatemaltec no pot viure del seu sou, tots han de fer dobles jornades o

mamprendre alguna que altra "ventida".

Se senten desmotivats, el material és quasi inexistent i el que els vam dur se'l miraven com si fos un tresor, s'entusiasmen amb l'oloreta a nou de les pàgines. Ens va costar organitzar una mica el material, en un primer moment se'l volien rifar. Vam intentar crear petits centres de recursos, on tots els mestres de la rodalia pogueren consultar-lo.

Així ho vam fer també a Petén. El segon curset va ser a Santa Elena, una població connectada mitjançant la pols dels camins amb Sant Benito i Folres. Aquesta volta ens esperaven dues fervents seguidores del CAF (Comisión de Asuntos Femeninos), l'ala feminista de l'STEG. Una odisea ensenyar-se tota la sargafila de sigles que utilitzen!

El grup de Petén era molt nombrós i animat. A vegades es feia difícil treballar, bé perquè no s'acoplava als interessos de tots, bé perquè alguns mestres sols acudien perquè així no donaven lliçó, degustaven la famosa "refracción" (un berenaret escàs) i arplegaven les constàncies d'assistència. A més a més, al sindicat l'interessava una bona concurrència, captar afiliats i aprofitar per parlar de les seues reivindicacions. Vam conèixer

mestres que es van passar tota la setmana en el curset, assemblees, reunions, congressos; d'ací cap allà sense acudir al col·legi i els al·lots, clar, sense rebre lliçons.

Tot contribueix que socialment el gremi no tinga una bona imatge i al Ministeri d'Educació no l'interessa que la situació s'arregle, quanta més vaguetat millor. Era molt trist veure com els mestres havien d'anar tocant a les portes de les comunitats on treballaven perquè els pares els votaren

i pogueren aconseguir una plaça mal pagada.

També vam trobar mestres ben conscienciats i vocacionals que pagaven de la seua butxaca fins i tot una trista llapissera per a qualsevol alumne que li mancava.

Era molt trist veure com els mestres havien d'anar tocant a les portes de les comunitats on treballaven perquè els pares els votaren i pogueren aconseguir una plaça mal pagada.

Recorde que una mestreta d'Escuintla, quan va acabar el curset, va agafar les garrafes de suc de taronja de la "refracció".

- "A esto le pongo unas faldas de papel y salen unas marionetas muy bonitas para mis niños" Què tendra! Linda, li deien.

Estava escrit en les carreteres de Cuatro Caminos que les "aringas" havien passat par allà més d'una vegada, amb la casa a coll com els caragols per viatjar cap a Totonicap, Hueuetenango i Quetzaltenango. Molt sovint banyades per la mare pluja xapigàvem aquell entrecruament de camins que ni tan sols apareixia en els mapes.

Totonicapán va ser on vam trobar més mestre indígenes, alguns ocultaven els seus llinatges encara que els delatara la preciositat d'una cara angulosa i uns ulls obscurs

Mercat de Quiché

com les seues terres volcàniques.

Cada dia estàvem convidades a les seues cases, des de l'esmorzar fins al sopar. Les vesprades les dedicàvem a visitar escoletes rurals, recintes humils a vegades subvencionats per alguna església. Diu una cançó d'un cantautor guatemalteco que "hay más iglesias que niños felices".

Les nits les aprofitàvem per parlar, el diàleg amb ells és fluid, encara que no totes les voltes ens enteníem. De tota manera, la paraula no serà mai suficient, ni ací ni allà. Amb la paraula no s'han de desfer estructures, millor hauríem de contextualitzar realitats; ni tan sols això, amb la paraula hem de lluitar des de l'interior, pen-

sant que hi ha dos continents i tres mars pel mig.

No oblidaré moltes de les coses que allà vam viure: el caos sacre de la capital que s'ordenava sense adonar-se'n, unes dutxes obertes al cel des d'on vèiem els estels, els canvis de llum, la natura poderosa, la vida dels mercats, el silenci dels autobusos carregats de gent, l'esguard d'un venedor de teixits, la velleta que contava històries d'"espanto", els "tamales", la "marimba" i tantes i tantes coses més... que deixaré a banda per a no extraviar-me en màgies. □

◆ ORGANITZACIÓ ESCOLAR

- CORONEL, J.M.** La investigación sobre el liderazgo y procesos de cambio en centros educativos.
1996, 319 p., 4.000 pts.
- PÉREZ, C.** Las normas en el currículum escolar. Técnicas para el aprendizaje de normas en el aula mediante la participación democrática.
1996, 254 p., 2.080 pts.
- NORIEGA, J.** Programa de dirección. Técnicas básicas para su elaboración.
1996, 55 p., 600 pts.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA** Què és l'Educació Secundària Obligatòria. ESO.
1996, 39 p., 700 pts.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA** Què és la Formació Professional Especialitzada.
1996, 80 p., 800 pts.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA** Què és el Nou Batxillerat.
1996, 58 p., 900 pts.
- GIMENO SACRISTAN, J.** La transició a la Educació Secundària. Discontinuidades en las culturas escolares.
1996, 183 p., 2.545 pts.

◆ DIDÀCTICA

- VELÁZQUEZ, C.** Actividades prácticas en Educación Física. Cómo utilizar materiales de deshecho.
1996, 254 p., 1.980 pts.
- GABARRÓ, D.-PUIGARNAU, C.** Nuevas estrategias para la enseñanza de la ortografía. En el marco de la Programación Neuro-lingüística. PNL.
1996, 133 p., 1.300 pts.
- I.E.P.S.** Ciencia multicultural y no racista. Enfoques y estrategias para el aula.
1996, 59 p., 550 pts.
- PARCERISA, A.** Materiales curriculares. Cómo elaborarlos, seleccionarlos y usarlos.
1996, 158 p., 1.875 pts.

◆ EDUCACIÓ INFANTIL

- ARANDA, R.E.** Estimulación de aprendizajes en la etapa infantil.
1996, 134 p., 1.350 pts.
- BERNAL, M.C.-DEFIS, O.-PUJOL, M.A.** L' Educació infantil una nova etapa.
1996, 131 p., 1.575 pts.

◆ LOGOPÈDIA

- TORRES, S.-RUIZ, M.J.** La palabra complementada. El Modelo Oral Complementado : Introducción a la intervención cognitiva en logopedia. Vol. 1.
1996, 254 p., 2.500 pts.

◆ LECTOESCRITURA

- FERREIRO, E.-PONTCORVP, C.**
RIBEIRO, N.-GARCÍA, I. Caperucita Roja aprende a escribir. Estudios psicolingüísticos comparativos en tres lenguas. (Inclou disquet)
1996, 269p., 2.690 pts.

◆ SOCIOLOGIA, POLÍTICA I EDUCACIÓ

- MARCH, M.X.-ORTE, C.** Pedagogía de la inadaptación social.
1996, p., pts.
- ESCOFET, A.** Conocimiento y poder. Hacia un análisis sociológico de la educación.
1996, 189 p., 2.735 pts.
- APPLE, M.W.** Política cultural y educación.
1996, 167 p., 2.600 pts.
- DELORS, J.** La educación encierra un tesoro. INFORME PRESENTADO A LA UNESCO.
1996, 318 p., 2.650 pts.
- FIGUEROA, M.J.** Mujer y docencia en España.
1996, 137 p., 1.590 pts.

EMBAT llibres

P.Joan XXIII-5E.07002 Palma de Mallorca

Tel. 971-713350. Fax 971-720444

RELACIONS DE DEPENDÈNCIA NORD-SUD

ELS VESTIGIS DEL COLONIALISME

Càndica Vives / Daniel Salom

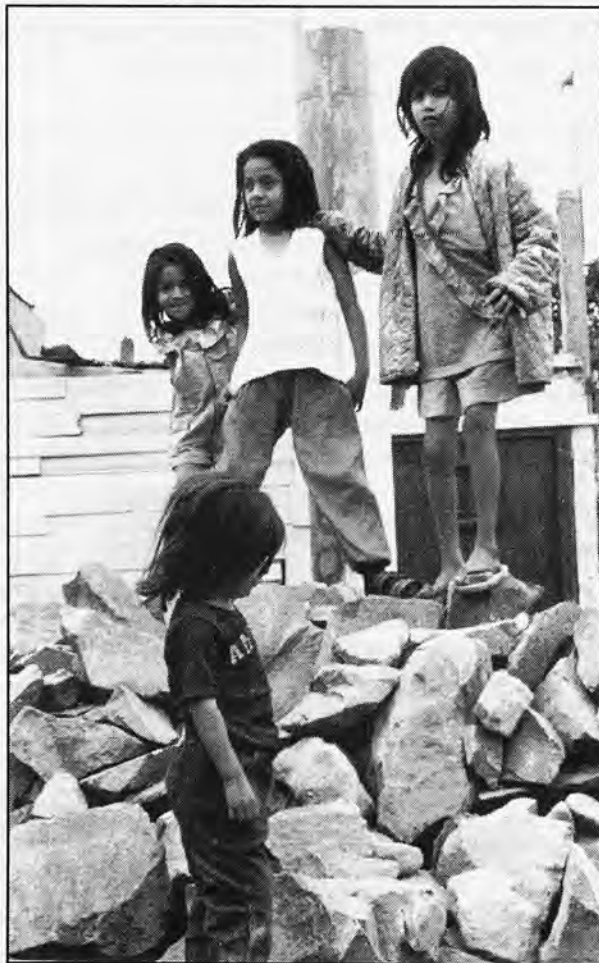
A Lima, la capital de Perú, hi ha més de dos milions de persones que viuen amuntagades en assentaments humans que moltes vegades no disposen d'aigua, d'electricitat o de servei de recollida de fems. Els seus habitants treballen entre deu i dotze hores cada dia, no per a fer-se rics, sinó per a guanyar els *soles* necessaris per sobreviure.

Molts dels privilegiats habitants d'Occident ni tan sols coneixen la seva existència. L'egocentrisme que caracteritza el món que en diem desenvolupat, no ens permet veure el que passa més enllà de les fronteres d'Europa i EUA.

Les dures condicions de vida dels nins de les favelas brasileres, dels habitants dels *bateyes* de la República Dominicana o de les dones que treballen en les fàbriques de teixits de Bangladesh ens semblen llunyanes. Els mitjans de comunicació (o d'incomunicació?) no parlen d'aquestes realitats i molt menys de les causes que creen les grans desigualtats entre el Nord i el Sud.

La situació de pobresa en què viu la major part dels habitants del món es presenta sovint com una desgràcia, fruit de la casualitat i

davant la qual no hi ha solucions possibles. Qualsevol intent de canviar el present és taxat d'utòpic i rebutjat immediatament.

Jugant entre les pedres

Els corrents ideològics i els valors difosos a través de l'ensenyament i els mitjans de comunicació convencionals sovint s'encarreguen d'alimnetar la ceguera del món.

Per què hi ha un Tercer Món?

Els teòrics liberals creien que el problema dels països subdesenvolupats era que estaven endarrerits, perquè els seus habitants no havien estat prou espavil·lats per utilitzar bé els eus recursos naturals. Aquestes teories ja fa temps que han estat qüestionades.

Les teories més recents creuen que la situació de pobresa que viuen la majoria de països de l'hemisferi Sud es deu a les relacions de dependència que s'establiren a Amèrica Llatina a partir del segle XV i a la major part d'Àfrica i Àsia a partir del segle XIX. Aquestes relacions impediren i segueixen impeding el desenvolupament del Sud, mentre que proporcionen al Nord les matèries primeres i els mercats que li permeten mantenir una alts nivells de vida.

Les conseqüències del colonialisme

Els països del Tercer Món encara pateixen els efectes del colonialisme. El monocultiu introduït pels europeus ha deixat indefensos els habitants de molts països. Els colonitzadors fomentaren el cultiu d'una sèrie de productes, sovint no bàsics per a l'alimnetació de la població. Aquesta circumstància va provocar que s'abandonàs l'agricultura tradicional que permetia la subsistència dels habitants del Sud. I, per altra banda, els ha fet totalment dependents de les fluctuacions dels preus de les exportacions d'aquests productes.

Una altra de les conseqüències del colonialisme són els conflictes interètnics que persisteixen actualment.

Les crues imatges sobre la problemàtica entre *tutsis i hutus* que aquests dies es poden veure a través de les pantalles de televisió tenen les seves arrels en les fronteres fixades durant la colonització. Unes fronteres que obligaren a conviure sota un mateix govern a ètnies amb una història i una cultura totalment diferents.

Els privilegis que oferiren els colons a unes determinades ètnies per aconseguir el seu suport agreujaren encara més els conflictes. D'aquesta manera els europeus fomentaren i, en alguns casos, crearen els odis i les lluites interètniques.

Relacions comercials

Tanmateix el Sud no pateix només les conseqüències de l'explotació que sofrí anys enrera. Les relacions internacionals actuals segueixen sent totalment injustes. Els països del Tercer Món exporten sobretot matèries primeres que cada cop es venen a preus més baixos, mentre importen productes manufacturats que són cada cop més cars. Això forçosament ha de portar a la ruïna del Sud.

Cada any es roben al Sud quantitats molt importants de diners a través d'aquests intercanvis comercials totalment injusts.

El paper de les multinacionals

Les multinacionals són les grans protagonistes d'aquesta explotació. Aquestes empreses instal·len les seves filials a Àsia, Àfrica o Amèrica Llatina perquè en aquests països hi troben tots els avantatges. Tenen ben a prop les matèries primeres que aconsegueixen a preus molt baixos. La mà d'obra és molt més barata que a Occident sobretot quan aprofiten el treball infantil i femení. A més en aquests estats no existeix sovint una legislació que obligui les empreses a pagar pels d'anys ecològics que produeixen.

Aquestes condicions permeten a les multinacionals incrementar considerablement els seus beneficis. Uns beneficis que

llavors no es queden al país, sinó que retornen als propietaris del Nord.

El deute extern

Les relacions de dependència Nord-Sud a nivell financer és un llast que arrastren els països pobres. La història del deute comença als anys seixanta quan els països occidentals per pal·liar el seu sentiment de culpa, després de la colonització, decideixen concedir als països que acaben d'aconseguir la seva independència una sèrie de crèdits tous (amb unes condicions molt favorables). Els diners teòricament havien de

El Sud no necessita ajuda

Resulta hipòcrita que el Nord parli "d'ajudar el Tercer Món", quan l'únic que necessita el Sud és que se'l deixi d'explotar. De què serveix destinar ajudes econòmiques als habitants del Tercer Món quan cada dia els estem robant mitjançant els intercanvis comercials?

Només un canvi en les relacions econòmiques internacionals podria canviar les vides dels pobladors de l'hemisferi Sud. Vist d'aquesta manera pot semblar que no hi ha res a fer i que tot depèn dels grans poders polítics i sobretot econòmics. Però

La grandesa de les multinacionals

dedicar-se a la inversió necessària per a reestructurar l'economia del país benefactor, però a la pràctica serviren per a omplir les butxaques dels dictadors que governaven aquests estats.

Mentrestant, el Sud ja estava immers en la dinàmica dels préstecs i els seus interessos. Els pròxims crèdits que es veren obligats a demanar ja no varen ser tous i, des de llavors el deute extern ha anat creixent sense aturar-se.

cal no oblidar que els moviments socials al llarg de la història sempre han estat els protagonistes dels canvis i han hagut d'enfrontar-se als poders establerts.

Un canvi en la mentalitat i en els hàbits consumistes dels habitants del Nord podria crear greus problemes a les multinacionals i obligar-les a modificar el seu sistema de funcionament. El sistema educatiu i els mitjans de comunicació són eines claus que poden impulsar o retardar aquest canvi.

Perú / Lima

Els assentaments humans de Lima els formaren els primers emigrants procedents de les zones rurals dels Andes que invaïren part del territori de la ciutat amb l'esperança de millorar les seves condicions de vida. Aquesta migració cap-ciutat va ser conseqüència de la crisi que patí l'agricultura peruana amb la baixada dels preus de les exportacions de sucre i cotó.

Però, un cop a la ciutat, els somnis dels *cholos* (els camperaols vinguts de la serra) no s'han complert. En arribar a Lima s'installen en els pitjors terrenys, on ella mateixos es construeixen les cases. Moltes d'aquestes barriades no disposen de tots els serveis essencials: aigua, clavegueram, electricitat, carrers ben estructurats, centres de salut, serveis de recollida de fems ...

Com explicava Meri, una de les pobladores de l'assentament humà de *Luis Felipe* (districte de *ventanilla*), vinguda de la pro-

Assentament humà

víncia andina Huancayo, "*los serranos cuando llegamos aqui nos damos cuenta que hemos salido perdiendo al trasladarnos a la ciudad. Sustituimos los bellos paisajes de la sierra por las polvorientas y sucias calles de los asentamientos. Además en el camp siempre hay algo con que alimentarse, mientras que*

Butlleta de subscripció a PISSARRA¹

Nom i llinatges: Tel:

Adreça: CP: Població:

Se subscriu a *PISSARRA* al preu anual de 1.400 ptes. que abona mitjançant:

- taló bancari o gir postal a nom de l' STEI
- càrrec al compte bancari ²

(1) Els afiliats i afiliades a l' STEI reben *PISSARRA* de franc

(2) En aquest cas heu d'emplenar l'ordre bancària

ORDRE DE DOMICILIACIÓ BANCÀRIA

Nom de l'entitat: Adreça:

Localitat: CP:

ENTITAT	OFICINA	DC	COMpte

Sr. Director:

Sou pregat d'atendre a partir d'aquesta data, i fins nou avís, els rebuts que us presentarà el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) amb càrrec al compte indicat.

....., de de 199...

(signatura)

aquí primero tienes que encontrar alguna manera de ganar soles para poder comer”.

La Conquesta espiritual

Després de la conquesta militar dels espanyols, l'any 1492, els missioners foren els encarregats de dur a terme la conquesta espiritual dels indis. El Déu propi dels indis era el Inti (Sol), el qual també representaven amb la imatge d'una serp. Els espanyols els ensenyaren que la serp era la representació del diable, i els imposaren un concepte estrany d'una Santíssima Trinitat, que mai arribaren a comprendre. Els canviaren les seves estatuetes d'or (metall que tenien en abundància) amb les quals representaven els seus déus, per figures cristianes de fusta, que amb paraules d'un natiu no convertit: *“duraven poc perquè es podrien”.*

La colonització religiosa acabà amb la vida social, la vida política, la vida econòmica i amb la VIDA de molts d'indis.

Encara avui en dia es duu a terme amb èxit la conversió al cristianisme, les creus cristianes estan presents a quasi bé tots els assentaments humans, i pràcticament tots els conductors porten algun Sant Crist vora el volant del seu *carro*. Al mateix temps, els guies dels museus dels palaus Incas intenten que els visitants s'imaginin la bellesa que devien tenir els murs forrats d'or... *“antes que los españoles nos robaran todo el Oro”.*

Espècie animal en perill d'extinció

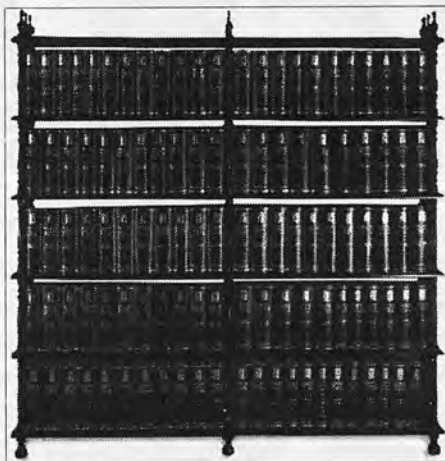
Està molt valorat per alguns turistes occidentals que viatgen a Perú comprar, per exemple, *charangos* (instruments musicals), fets amb closca de *quirquinho*, una

espècie d'armadillo, però més petit. Aquesta demanda fa que molts de *luthiers* d'instruments paguin caçadors per matar a aquests animals i aconseguir així la preciada closca. El comprador de l'instrument tindrà un objecte de decoració típic de Perú, mentre que el país va perdent ràpidament un dels animals autòctons i característics de la seva fauna. Això només és un exemple de com el consumisme europeu pot ésser cruel no només per a la vida de les persones dels països del Tercer Món, sinó també amb els animals, i amb aquests la demostració de superioritat de poder sempre és més descarada. □

ATENCIÓ!

A la fi es troba al seu abast la
GRAN ENCICLOPEDIA ESPASA
de la llengua CASTELLANA
de 112 volums.

Inclou
MOBLE LLIBRERIA

Cridi-ns a
ESPASA CALPE
24 89 37
FESTIUS INCLOSOS

"AJUDA MÈDICA INTERNACIONAL"

UN PROGRAMA D'ASSISTÈNCIA MÈDICA A LA REPÚBLICA DOMINICANA

El doctor Marcelo Sisti és metge a l'Hospital Son Dureta i treballa en el Servei d'Ortopèdia i Traumatologia. Va estudiar la carrera de Medicina i l'especialitat d'Ortopèdia i Traumatologia a la Universitat de Buenos Aires (Argentina). Resideix a Palma des de fa quasi vuit anys. Aquí ha trobat molt més que la terra i la gent amb la qual desitja viure.

*Marcelo Sisti **

Sentim, veiem i llegim moltes accions dirigides a col·laborar amb distintes ONGs per ajudar en diferents llocs del món, peticions i sol·licituds de tot tipus, i afortunadament molta de gent es sensibiliza i acudeix per ajudar-hi. Europa i Occident són immensament rics en tots els aspectes materials, en relació amb els països i les persones que sol·liciten ajuda. Sovint allò que nosaltres cedim o regalim, per tranquilitzar la nostra consciència, sol ser una part ínfima de les nostres coses, coses que generalment ja no ens serveixen per a res.

Des que em vaig interessar plenament per la Medicina i vaig començar a ajudar a cosins i tios metges (quan encara tenia tan sols quinze anys), vaig sentir una forta cridada a solidaritzar-me amb la gent, amb els que necessitaven ajuda, fonamentalment ajuda mèdica. No hi ha dubte que la millor forma d'ajudar qualcú és fer-ho directament i personalment. Conviure, si és possible, amb la gent necessitada, sobre el terreny; oferir el suport i la capacitat tècnica per millorar i solucionar el problema, la persona o la comunitat. Intercanviar cultures i vivències, i aprendre dels llocs als quals un

El doctor Sisti amb alguns pacients

pugui anar. Aquests llocs no necessàriament han d'esser molts llunyans ni molts perillosos.

Així doncs, el juliol de 1995 la Fundació Barceló, presidida per D. Gabriel Barceló, i mitjançant el seu director, em va sol·licitar l'estudi de la possibilitat d'ajuda mèdica a països o indrets que ho necessi-

tassin especialment. La idea de poder dirigir un projecte d'aquest tipus i la possibilitat de coordinar la tasca d'un grup de persones em va entusiasmar moltíssim, tota vegada que suposava poder fer quelcom més del que ja havia fet fins aleshores, col·laborant en diverses missions d'ajuda humanitària internacional. Una vegada em vaig fer càrrec del projecte i després d'haver estudiat una sèrie de països, decidírem d'adreçar-nos a la República Dominicana, fonamentalment per esser un país de parla hispana, políticament estable, sugar i amb possibilitats de continuar la tasca assistencial en anys següents.

El treball previst des de la Fundació Barceló fou de seleccionar metges i enfermeres, distribuir els grups de treball, el temps i les tasques, avaluar els materials existents en el terreny i el que nosaltres nece-

ssitariem, així com la realització de les activitats sobre el terreny. Des del principi del projecte es va intentar d'evitar tots els problemes i errors que jo havia detectat en participar en altres grups i d'altres ONGs. La satisfacció per poder-ho dur a terme fou extraordinària. Una de les preocupacions constants, compartida pels metges i

enfermeres compromesos en el projecte, fou la d'optimitzar els recursos i els pressupostos. Així, la meua preocupació es va anar fent la de tots. En alguna ocasió vaig pensar que la manera d'evitar tots els problemes organitzatius, renúncies i nervis seria contactar amb alguna de les ONGs amb les quals ja he col·laborat i sol·licitar d'elles una plaça per al meu mes de vacances. Afortunadament, però, el sol fet de pensar en la gent a la qual podríem ajudar, els centenars de persones que rebrien atenció mèdica, i en com seria d'excel·lent i enriquidora l'experiència per a tots els col·laboradors, varen fer que es renovassin les meves il·lusions per continuar treballant.

Finalment quedaren configurats tres equips mèdico-quirúrgics que durant els mesos de juliol, agost i setembre participarien en el projecte que es va denominar "Ayuda Médica Internacional". En cada un dels grups es va incloure una infermera, que va resultar ser d'ajuda inestimable.

El punt d'arribada i el lloc on es dugueren a terme les activitats fou la localitat d'Higüey, a pocs quilòmetres de l'aeroport de Punta Cana i dels complexos turístics de Playa Bávaro. Era important el suport sanitari en el lloc de destí. Allà pràcticament no existeix la medicina social gratuïta, els preus de l'atenció privada són més alts que els d'Espanya i els salaris... ja us podeu imaginar.

El primer equip va estar format per: Marcelo Sisti, cap de grup, Antonio Maffrand, anestesista, Francisca Pérez, infermera, José M. Mateos, oftalmòleg, Francesca Fiol, metgessa de família, i Maria José Manzano, ginecòloga; al grup s'hi va afegir Lorenç Sbert, cirurgia. El segon equip el formaren: Manuel Tomás, otorinolaringòleg i cap de grup, Agnès Barceló, metgessa de família, Elena González, hematòloga, Antonio Pareja, epidemiòleg, Antònia Gili, infermera, i José Luis Silvestre, traumatòleg. El tercer equip estava format per: Juilán Arranz, traumatòleg i cap de grup, Nina Martínez, instrumentista, Encarnació Agudo, anestesista, Esther

Amengual, ginecòloga, Guillermo Saracut, cirurgia plàstica, i Pilar Pons, infermera d'atenció primària.

Tots vàrem viure moltes anècdotes, algunes d'elles amenes i divertides, i altres fins i tot preocupants com, per exemple, quan el tercer grup fou sorprès per l'huracà Hortensia, que els va deixar aïllats completament i varen haver de ser evacuats per personal dels Hotels Bávaro Barceló, per després, quasi immediatament, començar a donar ajuda als refugiats que ho havien perdut quasi tot a conseqüència de la catàstrofe.

Hem comprovat clarament que el millor i la cosa més reconfortable és donar qualque cosa d'un mateix

Definitivament, per a tots els integrants dels diferents grups va ser una experiència molt gratificant, reconstituent, d'aquelles que serveixen per renovar les esperances en l'atenció mèdica i fins i tot en la professió mateixa. He de destacar, per altra part la col·laboració que sobre el terreny vàrem tenir per part dels espanyols residents a la República Dominicana, especialment del Dr. Guillem Mas i del cònsol espanyol, Dr. Manuel Álvarez. També és d'agrair la tasca de les autoritats locals, metges i d'altre personal sanitari local.

En el moment en què tots els equips mèdics ja han tornat a casa, hi ha la coincidència total que l'experiència ha estat molt enriquidora. Tots estam disposats a tornar-hi i a seguir col·laborant amb els programes successius, després de descobrir una nova forma d'utilitzar el temps lliure. Recordem que tots els que han participat en aquest projecte ho han fet durant les seves vacances i sense percebre cap tipus de pagament per dur a terme la seva activitat.

Estudiam la possibilitat de continuar l'any que ve la feina a la República Domi-

nicana, en grups semestral, si és possible. Pensam també d'iniciar un programa semblant a Nicaragua, si les condicions d'estabilitat es mantenen.

En resum, hem comprovat clarament que el millor i la cosa més reconfortable és donar qualque cosa d'un mateix, encara que sembli difícil. Nosaltres vàrem regalar, per dir-ho així, les nostres vacances, els nostres coneixements mèdics, socials, culturals, etc. per tal de poder influir positivament en les persones i el seu l'entorn. Vàrem poder comprovar com del nostre petit sacrifici en podíem treure fruits ben positius. Sempre he pensat que és un gran malbaratament tenir adormit a aturat tot allò que sé fer i que puc fer amb les meves mans, per estar descansant durant un mes sota una palmera, quan hi ha tanta de gent en el món que pot necessitar de la meua ajuda.

Aquesta tasca de cooperació no es pot circumscriure exclusivament a l'àrea de salut o el seu entorn. Qualsevol persona, tengui la professió o l'ofici que tengui i que realment vulgui trobar un lloc per ajudar la gent que ho necessita, ho hauria de poder fer. Aquesta és la manera de sentir-se més plens i més feliços en la vida, n'estic ben segur. Per això, des d'aquí vull animar a tots aquells que vulguin col·laborar. □

* Coordinador Ajuda Médica Internacional FundacióBarceló

EDUCACIÓ PEL DESENVOLUPAMENT

Luis Arboledas *

Enguany es celebra el 50è aniversari de la fundació de l'UNICEF. Indiscutiblement, per a tots els que col·laboram o treballam amb UNICEF aquest any ens transmet una especial il·lusió, encara que també una íntima sensació de tristesa en comprovar que els motius i circumstàncies que varen propiciar la fundació del Fons de Nacions Unides per a la Infància (UNICEF) continuen justificant, desgraciadament, la seva existència.

Una de les activitats més importants de l'organització consisteix, com tots sabem, en la captació de fons per contribuir a paliar els grans estats de necessitat que assolien milions de nins del món. Tot i que aquesta activitat és necessària, UNICEF considera que les seves actuacions no s'han d'aturar en aquest punt. La consideració de la Terra com un planeta per a tots, en el qual les oportunitats de desenvolupament hi siguin presents i accessibles, independentment de nacionalitats, races o creences, és un dels objectius més ambiciosos que tenim davant nostre. Es tracta d'un repte que ens obliga a fer feina a fons: que la societat dels països desenvolupats prengui consciència que l'assistència a les poblacions d'altres llocs desfavorits no es tracta d'una obra benèfica, sinó d'un acte de solidaritat, és a

dir, aplicar simplement criteris de justícia.

El Departament d'Educació pel Desenvolupament de l'UNICEF és l'encarregat de dur a terme aquesta tasca i de difondre aquest missatge. La comprensió i tolerància mútues entre els diferents pobles seran els suports perquè, en el futur, la Terra sigui un planeta molt més just i en pau.

En l'actualitat en el món moren cada dia 35.000 nins, per causes perfectament evitables. La millora d'aquesta dada terrible depèn en gran mesura de factors educatius que promoguin una nova consciència mundial, i que quedi establert com a indiscutible el concepte de la igualtat entre els pobles. El desconeixement entre les diferents cultures és, en gran mesura, un dels pilars que suporten els desequilibris dels quals estam parlant. És important i primordial que els nins del món es coneguin; que sàpiguen que els nins d'altres regions del globus tenen les seves mateixes il·lusions i que somriuen per motius similars. Fer que els nostres nins compreguin que els nins d'altres cultures són iguals que ells és fonamental perquè el sentiment d'esser un "ciudadà del planeta" cobri substància real i afavoreixi la progressiva desaparició dels injusts desequilibris que actualment ofeguen el món.

El Departament d'Educació pel Desenvolupament del Comitè Espanyol de l'UNICEF duu a terme diferents programes amb l'esperança que, paulatinament, s'afiqui en el teixit social la identitat igua-

Reunió de participants al Campament de les Tres Cultures

litària de què parlem. El Programa de Solidaritat Escolar amb la Infància Llatinoamericana és una activitat que actualment es duu a terme a les escoles de diverses comunitats autònomes de l'Estat espanyol, entre elles la de Balears, amb la inestimable col·laboració de FUNCOE. El seu objectiu general és de donar a conèixer als nins els múltiples problemes que té la infància llatinoamericana, cercant un compromís de solidaritat fermament assentat. Els resultats obtinguts són magnífics.

El campament de les "Tres Cultures" (jueva, àrab i cristiana), emmarcat dins les activitats del "Grup de la Mediterrània" de l'UNICEF, ha estat una de les experiències més gratificants dutes a terme pel Comitè Espanyol de l'UNICEF. La primera experiència de l'any 1995 va dur a adquirir el compromís de continuar amb la seva realització. En 1996, a Coslada (Madrid) i Castelló s'ha repetit l'experiència, amb més de 80 nins d'edats entre els 14 i els 16 anys. Allà han conviscut nins de Portugal, Eslovènia, Croàcia, Grècia, Turquia, Israel, Egipte, Tunísia, Argèlia, Marroc, Espanya i la Comunitat Hebrea resident a Espanya. Les característiques geopolítiques de la zona mediterrània juntament amb les diverses característiques que ens són comunes fan de l'àrea un espai excepcional per a posar en pràctica els principis i metodologies propis de l'Educació pel Desenvolupament, a una regió on el futur i el canvi cap a la pau necessita centrar-se en el procés educatiu. Les experiències recollides han abrigit projectes més ambiciosos, com el "Projecte Tres Cultures" o la repetició del campament als llocs d'origen d'alguna de les delegacions participants.

El que s'ha après amb aquest i d'altres programes, com l'edició de la revista "*Jatun Sunqu*" (Cor Gran), el Programa d'Atenció Educativa Domiciliària per a nins amb malalties de llarga durada o el Programa d'Educació Ambiental, ens permet assegurar que en els factors educatius radiquen les claus que ens permetran acostar-nos a una solució futura dels desequilibris mundials.

Recentment es va celebrar a Palma el Taller de Feina de l'Educació pel Desenvolupament de l'UNICEF, en el qual es varen treure diferents recomanacions i propostes, en la direcció d'educar una nova generació de ciutadans del món conscienciats amb aquests problemes, i en el convenciment que això s'aconseguirà a través d'inversions en desenvolupament humà i de mobilització de diferents sectors de la societat civil. Entre elles, es reconeix la necessitat de desenvolupar directrius més clares que afavorei-

solidari i saludable, i per això comptarà amb el suport i col·laboració de l'UNICEF, que a tal efecte compta amb una àmplia oferta de qualificats professionals, molts dels quals amb presència en el terreny, disposats a compartir els seus coneixements i experiències amb el món universitari.

L'Educació pel Desenvolupament constitueix un camp al qual hi ha moltes coses per fer. Fonamentalment la difusió del coneixement de les altres cultures i punts de vista des del prisma de la tolerància, la ins-

Campament de les Tres Cultures. Visita cultural.

xin el reclutament, mobilització i formació de voluntaris en el camp de l'Educació pel Desenvolupament, camp absolutament gratificant i innovador, i s'aprecia la importància de la utilització apropiada dels nous medis tecnològics.

Els professors, de qualsevol nivell o matèria, tenen al davant l'oportunitat d'obrir nous camins de solidaritat i justícia, i han de saber que comptaran per això amb el suport de FUNCOE i de l'UNICEF. La Universitat, dipositària de nombrosos valors humanístics, té l'oportunitat d'afrontar un nou repte, la finalitat del qual no és altra de que de canviar el món per un altre més just,

tauració de noves formes de veure la vida i les nostres relacions amb l'altra gent. L'objectiu és difícil i ambiciós, però els resultats poden acabar per donar pas a un nou món, en el qual el caràcter de "ciutadans del planeta" en condicions d'equilibri primi sobre qualsevol altre i on no sigui necessari que organitzacions com UNICEF celebrin un nou cinquantenari. Aquest és el repte. □

** Vicepresident del Comitè UNICEF-Balears*

QUÈ ÉS I QUÈ FA

L'Associació d'Amics i Amigues del Poble Saharai de les Illes Balears

Carme Ribes

L'Associació d'Amics i Amigues del Poble Saharai de les Illes Balears és una organització no governamental, independent de tendències polítiques o religioses. Els seus objectius són donar a conèixer la situació del poble saharai, i proporcionar ajuda tècnica i material als campaments de refugiats.

L'ajuda s'envia als campaments mitjançant caravanes humanitàries i vols charters que transporten el material de primera necessitat (instrumental mèdic, menjar, medicaments...).

Realitzem campanyes d'atenció mèdica, amb viatges de metges i ajudants tècnics sanitaris als campaments per treballar desinteressadament en distints camps: cirurgia, oftalmologia, odontologia, prevenció... Per tal d'informar als ciutadans, organitzem conferències, exposicions fotogràfiques, video-col·loqui a col·legis, articles de premsa, viatges als campaments per a donar a conèixer a prop a aquest poble, entre altres.

Els estius vénen a les Illes Balears nins i nines saharais per a passar les seves vacances i així conèixer una altra cultura, uns altres paisatges... Aprofitant el viatge se'ls fa un reconeixement mèdic, i si és necessari, se'ls proporciona tractament mèdic i quirúrgic.

UN POC D'HISTÒRIA

El territori del Sàhara Occidental, antic "Sàhara Espanyol", està situat al nord d'Àfrica entre Marroc, Mauritània i l'oceà Atlàntic, molt a prop de les Illes Canàries. Des de l'any 1894 fins a 1975 va ser colònia espanyola. Durant els anys de la colonització se'n tragueren grans beneficis de l'explotació pesquera i del subsòl saharai (fins al punt que a l'any 1958 es declarà el Sàhara Occidental "Província Espanyola", en un intent de frenar les pressions de l'ONU per a la descolonització). El novembre de 1975, en plena agonia de Franco, el govern espanyol segueix una doble tàctica: mentre promet als Saharais de recolzar la descolonització i reconèixer als seus representants legítims, per altra banda negocia amb Marroc i Mauritània la venda del Sàhara, que es concreta amb l'acord tripartit de Madrid.

Espanya es retira del Sàhara el febrer de 1976, desarmant prèviament a les tropes saharais i confinant als civils a les ciutats. L'exercit marroquí inicia l'ocupació de l'antiga colònia: les seves ordres són l'extermi de la població saharai.

Miles de saharais abandonen així com poden les seves ciutats espoliades i fugen cap al desert perseguits per les bombes marroquines (bombardaments amb na-

plm). A partir d'aquest moment la supervivència de moltes famílies depèn de l'acció clandestina de l'organització del Frente Polisario, que organitza els primers campaments de refugiats a Tinduf, (sud d'Argèlia), gràcies a l'ajuda internacional i d'Argèlia.

El 27 de febrer de 1976, els saharais proclamen la República Àrab Saharai Democràtica (RASD) i declaren la guerra als nous invasors, Marroc i Mauritània. L'any 1978 aquest darrer país és derrotat i es firma la pau amb Mauritània.

Hassan II, amb el suport de les grans potències (fonamentalment EEUU i Sud-àfrica), duu endavant una guerra imperialista que destroça la seva precària economia, mantenint una costosa estratègia de "murs", que envaheixen ja territori maurità.

En els campaments la població subsisteix gràcies a l'ajuda humanitària internacional i de les associacions d'amics del poble saharai d'arreu del món, però sobretot, per la seva voluntat d'independència i d'ansia per tornar a casa

Paralelament a la guerra, la RASD dedica un gran esforç a la lluita diplomàtica: 76 països reconeixen oficialment la RASD (33 d'Àfrica, 25 d'Amèrica, 9 d'Àsia, 2 d'Oceania i 2 d'Europa), i un altre centenar hi mantenen relacions polítiques mitjançant el reconeixement del Frente Polisario. La RASD té un paper destacat a l'OUA (Organització per a la Unitat Africana). L'ONU reconeix al F. Polisario com a portaveu del poble saharai. Espanya, fidel aliat del regne de Marroc, no reconeix aquesta república, encara que sí reconeix al Frente Polisario (Frente Popular para la Liberación de eguia El Hamra i Río de Oro)

i li permet mantenir delegacions permanents dins l'Estat.

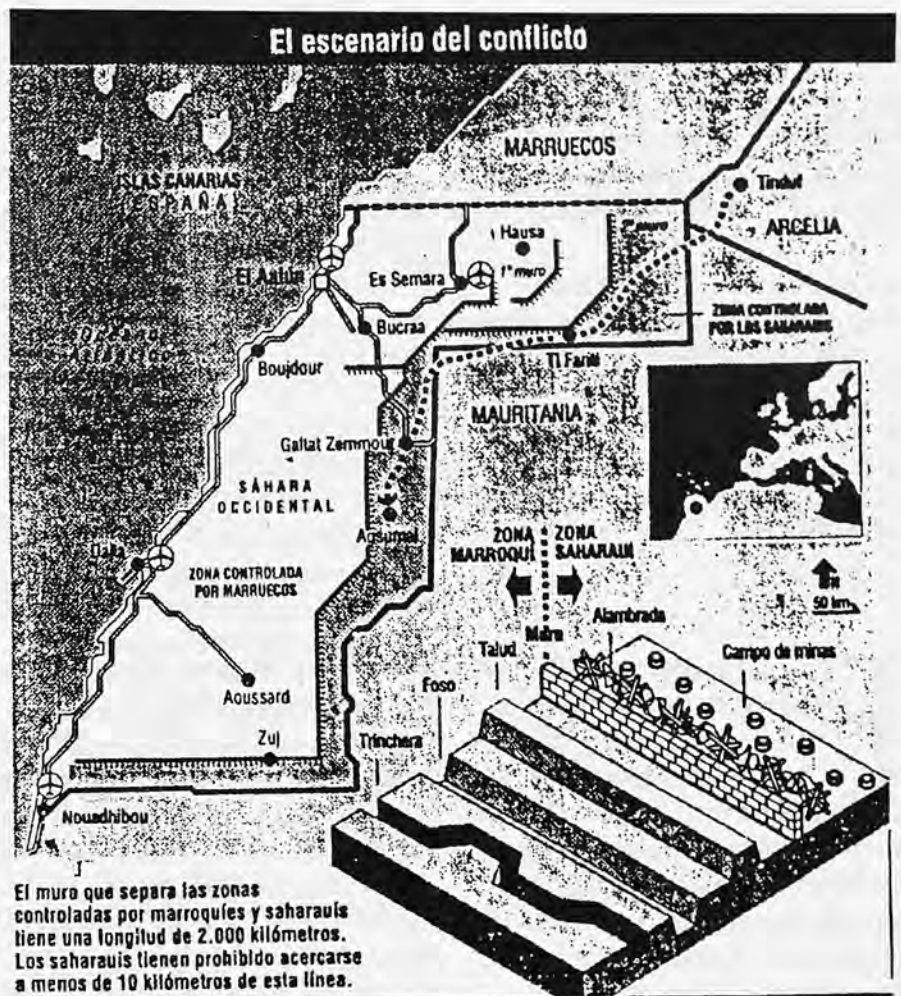
Als campaments, i a pesar de les dures condicions de vida, els saharauis demostren la seva energia participant activament en l'organització dels campaments, construint hospitals, fent campanyes d'alfabetització d'adults, creant un sistema d'escoles modern i revolucionari, fent pous, llaurant i conreant l'àrida terra del desert, i mantenint viva l'esperança de tornar a veure les costes del seu país, i poder viure en pau a la terra que sempre fou seva. En els campaments la població subsisteix gràcies a l'ajuda humanitària internacional i de les associacions d'amics del poble saharauí d'arreu del món, però sobretot, per la seva voluntat d'independència i d'ansia per tornar a casa.

A la zona ocupada, els que no pogueren fugir, viuen una situació d'estat policial i de terror, concretada en empresonaments, tortures, desaparicions i morts en mans de la policia marroquina.

Tot això ha estat denunciat per Amnistia Internacional i altres organitzacions de drets humans.

Després de molts d'anys de guerra de desgast entre la RASD i el Marroc, sense una solució viable al conflicte, el 30 d'agost de 1988 les dues parts accepten la resolució del Consell de Seguretat de l'ONU. L'alto el foc i l'organització d'un referèndum amb base al cens espanyol (uns 75.000 inscrits). No és fins l'any 1991 que s'aconsegueix l'alto el foc i s'inicien converses amb les Nacions Unides per posar en marxa un Pla de Pau que condueixi a la convocatòria d'un referèndum d'autodeterminació. El referèndum havia de ser celebrat a l'any 1992, però les autoritats del Marroc impedeixen el plebiscit amb les més variades tàctiques.

Mentrestant, Marroc ha introduït uns 125.000 colons marroquins que fa passar per saharauis i pretén introduir-ne més afirmant que són saharauis fugits de la colonització espanyola, i menten un exèrcit de 100.000 homes. Saben que sense enganys no guanyaran.

Després de 20 anys de viure en la hamada algeriana, el lloc més dur del desert del Sàhara, els saharauis a l'exili no tenen més opció que la guerra, altre cop.

És per això que aquest poble necessita de la solidaritat internacional. Cal incidir en la societat civil per tal de conscienciar els nostres governants que donin suport explícit al Pla de Pau auspiciat per les Nacions Unides, que pressionin amb força al rei de Marroc per a que accepti un referèndum net i transparent i que reconeguin oficialment la RASD. □

ENS FINANCIEM a través de:

- Subvencions d'institucions públiques i privades.
- Aportacions privades.
- Quotes dels socis.
- Venta de material.

ON SOM

Carrer Monte-Sion, 14 baixos
07001-Palma de Mallorca
Teléfono i Fax: 72 88 39

EL FONS MALLORQUÍ DE SOLIDARITAT I COOPERACIÓ

Catalina Socies

Fruit de les campanyes pel 0'7% pel tercer món que les diferents plataformes cíviques, col·lectius i associacions engegaren fa uns anys, per tal que les institucions públiques destinassin almenys aquest percentatge per a la cooperació en el desenvolupament dels països menys afavorits, la cooperació i la solidaritat envers aquests països han estat temes dels que molt sovint s'en parla.

Les societats occidentals del nord tenen

tendència a transformar en "modes" totes aquelles qüestions socials que s'originen. Així temes com l'ecologia, la marginació, la violació dels drets humans, els abusos sexuals a menors, la drogaaddicció, les catàstrofes per causes naturals, les guerres i els genocidis, són temes que, pel que fa a l'atenció i l'interès dels ciutadans, tenen el mateix tracte que els texans, la falda curta, els pantalons estrets, les camises de coll ample, la roba de colors vius o de tons

pastís. Aquesta manera d'actuar és conseqüència d'una societat individualista, on el consumisme, la publicitat, el marketing i les transaccions comercials, són la base i el suport pel tal de perpetuar aquest tipus de societat, que des d'un punt de vista econòmic, potser sigui rendible.

Però una societat on s'afavorissin les relacions humanes i socials que fonamentarien l'aspecte comunitari i ciutadà de tot-hom, on la persona no només seria ella sola, sinó que també seria ella, els altres i l'entorn comú, no és rendible.

Amb aquest panorama, no és d'estranyar que els problemes socials esdevinguin modes (avui és important una determinada problemàtica, demà ja no ho serà, perquè simplement ja no és actualitat). Aquest perill també el pateix la cooperació amb els països del tercer món. Els qui creiem que les problemàtiques socials no han de ser modes que vénen i van, sabem que cal treballar-hi molt per aconseguir que després de l'explosió d'actualitat en quedi quelcom.

El treball continuat i la seva qualitat és la diferenciació que ens permetrà que la cooperació amb el tercer món segueixi viva en tots. Caldria recordar, per tal de centrar el tema, que cooperar no és ajudar, sinó que és treballar conjuntament amb altres, de igual a igual. Per això, la cooperació no és pot confondre amb l'ajuda fraterna o l'assistencialisme d'uns (amb bona disposició) cap als altres (desfavorits). Tal i com ho recolleix la Carta de Colònia, on és fa una crida a realitzar una acció conjunta a autoritats locals i ONGs per fer una cooperació al desenvolupament Nord-Sud, basada no en la caritat, sinó en la justícia.

La cooperació al desenvolupament té com a finalitat treballar conjuntament amb els subjectes receptors per tal d'aconseguir un desenvolupament econòmic, polític i social per aquell país, amb l'objectiu d'arribar a un desenvolupament sostenible. Això vol dir un creixement i desenvolupament del país de forma progressiva, i adaptada a les característiques econòmiques, socials i cojuturals de cada realitat, però també

ARTICLES PER A ARTISTES

PAPERS PINTATS

PINTURES

MARCS I MOTLLURES

*Casa
Domar
Flores*

Sant Miquel, 77
Tel. 72 14 83
07002 Palma de Mallorca

implica un desenvolupament controlat per tal que no malmeni el medi ambient, ni signifiqui una desestructuració del propi país.

El Fons Mallorquí entén que el treball a desenvolupar en el camp de la solidaritat i la cooperació, ha d'anar encaminat cap a la definició del marc global de cooperació descentralitzada, que ha d'afavorir el procés de democratització de les nostres respectives societats, tant al Nord com al Sud.

La cooperació descentralitzada és entesa com el conjunt d'accions combinades de grups de base de caràcter local, d'autoritats locals i d'organitzacions no governamentals, que compten amb la participació directa de les comunitats beneficiàries, tant en el disseny i planificació com en l'execució i avaluació dels projectes que promouguin un desenvolupament sostenible.

Aquest tipus de cooperació, recull la pluralitat d'iniciatives dels diferents grups locals i implica en la gestió cooperadora les institucions públiques locals que, atès que són les instàncies públiques més properes al ciutadà, permeten així un major grau de participació col·lectiva. Des d'aquesta concepció integral i globalitzadora amb la voluntat d'aplicar-la a l'àmbit local, el Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació vol treballar per al desenvolupament des de l'àmbit local per tal de d'avançar en la democratització de l'espai local com a marc desenvolupament, com a espai de participació ciutadana, com a marc de superació de conflictes i, en general, com a espai comú de convivència que ajudi a avançar en els processos educatius cap al que s'ha anomenat les 3D que han de caracteritzar la cooperació: Desenvolupament, Drets Humans i Democràcia.

EL CONFLICTE DELS GRANS LLACS AFRICANS

El Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació davant la situació d'emergència que es viu a la zona dels Grans Llacs Africans ha iniciat, en col·laboració amb diverses ONGs, una campanya per a la recollida de fons econòmics i medicaments, per tal de poder actuar de manera immediata a l'obertura dels corredors humanitaris.

Aquesta acció es durà a terme de manera coordinada a tot l'Estat espanyol, i el que volem és que siguin atesos els refugiats més necessitats entre els afectats per aquest conflicte regional, ja que prop d'un milió de persones poden quedar excloses de l'ajuda humanitària que té com a destí la ciutat de Goma.

Cal tenir present que l'ajuda humanitària s'ha de concebre com un mitjà per tal que els refugiats visquin amb l'objectiu de poder tornar al seu país per reconstruir-lo.

Si desitjau sumar-vos, podeu efectuar l'ingrés de la vostra apoortació a:

Banc Bilbao-Vizcaya.BBV(0182)
Oficina 4903(Foners-Palma)
Compte/Corrent 6000-1

Aquesta campanya està organitzada conjuntament amb: Amics de la terra, Apotecaris solidaris, Bombers sense fronteres, Grup de drets humans de Mallorca, Enginyeria sense fronteres, Fons Mallorquí de solidaritat i cooperació, Universitat de les Illes Balears, Vecinos del mundo, Veïns sense fronteres. □

20è ANIVERSARI

T'EQIPAM PER A L'AVENTURA

ESPECIALISTES EN ARTICLES
DE MUNTANYA, CAMPING,
ESQUI I ESCALADA

**ES
REFUGI**

Via Sindicat, 21 pati interior
(antic edifici del Sindicat Forà)

Telèfon 71 67 31
07002 Ciutat de Mallorca
<<< >>>

ENTREVISTA

• • •

Josefa Ixcoy, membre de CONAVIGUA

CONAVIGUA: Anys d'amor i lluita

"De la mateixa forma que l'àvia Ixmucané donava abric als seus contra els senyors de Xibalbà, CONAVIGUA va estendre la seva mà quan la guerra va arribar a les llars dels camperols guatemalencs. Primer varen esser les vídues les que s'organitzaren. Després s'anaren incorporant més i més companys i companyes. També les tasques s'anaren multiplicant. Fins a la participació amb altres sectors de la societat civil en la construcció d'una nova Guatemala".

Josefa Ixcoy és membre de CONAVIGUA (Coordinadora Nacional de vídues de Guatemala), una entitat que treballa per la lluita de les dones, mares i dones dels desapareguts de guerra, i dels drets humans.

A Josefa, que és mare de tres fills, la guerra li va prendre dos germans i el seu marit. Ella és una de les innumerables dones que ha patit repressió, misèria i violència. Ara, amb la finalització dels processos per als Acords de Pau s'albira un esqueix d'il·lusió i esperança.

Seguint amb el programa de solidaritat amb Centreamèrica, promogut per l'STEI, ha estat entre nosaltres Josefa Ixcoy, per explicar la situació que viu la dona a aquell país centreamericà. La seva activitat ha consistit en una sèrie de conferències (a Mallorca, Menorca i Eivissa), visites a centres d'ensenyament secundari i encontres amb els mitjans de comunicació de les Illes per tal de sensibilitzar la nostra societat sobre la situació d'opressió, violència i misèria que pateixen les dones, encara avui, al seu país.

en el procés d'organització. Molts dels fruits del procés de pau són la collita de llargs anys de sacrifici, treball constant i resistència a la dominació.

-P.- Quines activitats heu desenvolupat per a contribuir al procés de pau, des de CONAVIGUA?

-J.I.- Els diferents sectors hem lluitat de diverses formes durant aquests anys i les dones organitzades no ens hem quedat al darrera. Hem desenrotllat una sèrie d'activitats perquè els nostres plantejaments siguin considerats en els continguts dels Acords de Pau i fins i tot hem aconseguit que alguns dels nostres plantejaments s'inclouessin en els Acords de Reassen-

Conferència a Palma

-PISSARRA. Quin ha estat el resultat dels més de trenta anys d'enfrontament armat a Guatemala?

-J. IXCOY.- Aquest període ha deixat profundes ferides en el teixit social. Els retards en el desenvolupament social, econòmic i polític conformen un paisatge d'una extrema complexitat. No obstant això, la determinació del poble guatemalenc s'ha posat de manifest en la seva resistència i

tament de les Poblacions Desarrelades (accés al crèdit, a la terra, educació i atenció especial per a les famílies que tenen com a cap una dona vídua), Identitat i Drets dels Pobles Indígenes (promoure una llei que tipifiqui com a delictes l'assaltament sexual, així com la discriminació), Aspectes Socioeconòmics i Situació Agrària (participació de la dona en la presa de decisions sobre el desenvolupament i altres políti-

ques) i de l'Enfortiment del Poder Civil i paper de l'Exèrcit en una Societat Democràtica (ens obre més espais per a participar en la presa de decisions a distints nivells).

-P.- Paral·lelament a la participació en els Acords de Pau, heu promogut altres tipus d'accions?

-J.I.- Hem desenvolupat una sèrie d'actuacions des dels distints àmbits en què ens movem. Com a part de la població desarelada, hem començat a reflexionar sobre el que significa per a nosaltres el terme "gènere" i la seva corresponent problemàtica i inicialment hem descobert que per a nosaltres *gènere* és un problema de dones i d'homes de caràcter històric, social, perquè les dones no som reconegudes a les nostres aldees, i polític, perquè no podem participar en assemblees i en altres espais on es prenen decisions.

-P.- Vos heu adonat, així, que és necessari tenir espais per a compartir amb els homes?

-J.I.- Efectivament, però també necessitem espais només per a nosaltres mateixes, per crear una major consciència sobre la necessitat que hem de participar en la presa de decisions i començar a evitar que se'ns margini, se'ns discrimini i se'ns exploti per més temps, la qual cosa causa un desequilibri en la nostra societat.

Ara, en el marc dels Acords de Pau trobam un espai propici per a desenvolupar-nos, no només en l'acompliment del conjunt dels Acords, sinó també en els seus apartats específics.

També resulta nou incorporar la perspectiva de *gènere* des del punt de vista indígena, ja que hem d'incorporar una cosmovisió i una cultura en la que el paper social de la dona compleix una funció de vital importància en la transmissió i manteniment de la cultura.

-P.- Assolir un major grau de participació i col·laborar en la construcció d'un nou país, són els vostres principals objectius?

-J.I.- Tenim un repte molt important al

Amb professors i alumnes de l'IB Joan M. Thomàs

davant: contribuir que la base que ens donen els Acords de Pau sigui el primer d'una sèrie de passos per aconseguir major participació de les dones. Les nostres perspectives són ajudar en la construcció d'una nova societat, més justa, més equitativa, amb democràcia real, sense militarisme,

amb respecte als nostres drets humans, indígenes i específics de les dones, on participem en igualtat de condicions amb els homes i plegats construïm una Nova Guatemala. □

Josefa Ixcoy al Joan M. Thomàs

1976/1996

20 ANYS D'STEs

El novembre de 1976, ara fa 20 anys, el moviment unitari, pluralista i participatiu que havia engegat el professorat va decidir transformar-se en Sindicats de Treballadors i Treballadores de l'Ensenyament i confluïr en la UCSTE (Unió Confederal de Sindicats de Treballadors de l'Ensenyament)

La UCSTE, contràriament al que passà en altres organitzacions, no fou una creació artificial, sinó la conseqüència directa de la confluència de les coordinadores de delegats i delegades i representants de centre en els primers anys de la transició política. I tot això, a partir de la radical sobirania dels seus membres.

A les Illes, l'STEI sorgeix dels moviments unitaris dels treballadors i les treballadores de l'ensenyament que s'organitza a les darreries del franquisme- com a coordinadora de mestres a l'ensenyament públic (curs 1975-76) i, paral·lelament a l'ensenyament privat, impulsant candidatures democràtiques, al si del sindicat vertical, que resultaren guanyadores.

El projecte era construir un sindicalisme unitari que aglutinés, des de posicions progressistes, la majoria dels treballadors/es de l'ensenyament.

L'origen es dona dins el període de màxima participació social i política, la transició democràtica.

El desembre de 1977, com a confluència d'ambdós moviments, es va constituir l'STEI. El Primer Congrés es va celebrar l'1 de desembre de 1978. El Congrés va definir els trets característics de l'STEI com a sindicat autònom, unitari, de classe, assembleari, reivindicatiu, socio-polític i confederal. Va aprovar l'alternativa educa-

tiva que calia per a les nostres illes: una ensenyança com a servei públic, adequada als trets específics culturals, lingüístics, socials i econòmics de la nostra comunitat; una escola capdavantera en el procés de normalització lingüística. També es va de-

finir l'estructura organitzativa: Assemblea General d'afiliats/des, Comissió Executiva i Consell Plenari.

La dècada dels 80 es caracteritza pels continus atacs a aquest model sindical per part de l'administració, amb la connivència d'altres forces sindicals, i també en aquests anys es produeix la ruptura de la UCSTE en dues confederacions. L'any 1990 es produeix la reunificació de les confederacions UCSTE i STEC i es crea la Confederació d'STEs.

L'STEI, des del seus inicis, ha acreditat la seva àmplia implantació al sector de l'ensenyança de les Illes, guanyant en majoria absoluta les eleccions sindicals celebrades a l'ensenyament privat els anys 1978, 1982, 1986 (68 delegats/des), 1990 (86 delegats/des) i 1994 (91 delegats/des). A l'ensenyament públic, des que es celebren eleccions sindicals, ha obtingut sempre la majoria absoluta: 1987: 14 delegats a l'ensenyament públic (51,85 %) i 3 delegat a la Universitat; 1990: 14 (48,27%) i 4 a la UIB; 1994: 18 (58,06%) i 5 a la UIB.

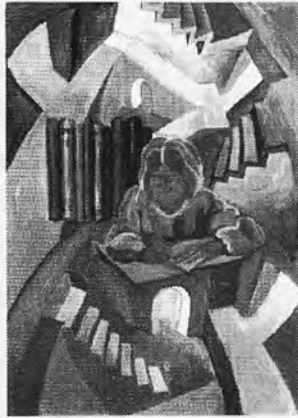
L'STEI ha fonamentat la seva praxis sindical al llarg d'aquest dilatat període en estimular i dinamitzar la participació dels ensenyants (assemblees de centre per exposar la posició del Sindicat i per recollir les propostes i reivindicacions dels treba-

lladors/es de l'ensenyament; assemblees de delegats/es; assemblees sectorials i assemblees generals...) i la conjunció de les plataformes reivindicatives amb la millora de la qualitat de l'ensenyament.

El Plenari Confederat -òrgan màxim de decisió de la Confederació d'STEs- del novembre de 1996 ha coincidit amb la fita dels 20 primers anys d'aquest projecte nascut per a la defensa de l'ensenyament com a servei públic, la participació i el respecte a la voluntat dels treballadors i treballadores, i d'un tipus de societat més justa i solidària. Per això hem aprofitat l'avinentesa per realitzar un petit acte per retre homenatge als homes i dones que al llarg d'aquest període han aportat el seu suport, les seves idees i el seu esforç per tirar endavant.

Noves generacions s'han incorporat a l'ensenyament, a la tasca sindical, a la llui-

Confederación de STEs

¡Cumplimos 20 años!

ta de cada dia. Altres companys i companyes ens han anat deixant al llarg d'aquests vint anys. Però els STEs continuaran vius mentre les noves generacions mantinguen viva l'alegria, l'esforç i la il·lusió d'aquells i aquelles que tan s'esforçaren, ara fa vint anys.

A totes i a tots, moltes felicitats. □

ALNO®

La cuina menys comú del mercat

PROCUINE STUDIO
MOBILIARI DE CUINA

C/ Cecili Metel, 5A
Tfs.: 71 75 61 - 71 06 49
Palma de Mallorca

ENTREVISTA

• • •

Pere Polo deixa la direcció de PISSARRA

“ALLÒ QUE MÉS EM SATISFÀ ÉS QUE LA REVISTA HA CIRCULAT DE MÀ EN MÀ I HA RODOLAT PER LES ESCOLES DURANT VINT ANYS”

Pere Polo, fins ara director de PISSARRA, ens explica el per què ha volgut deixar el seu càrrec al capdavant de la revista, després de tants d'anys. Aprofitam l'ocasió per fer amb ell un repàs del que ha significat PISSARRA dins el context educatiu de les Illes, les seves aportacions al món de l'ensenyament, els projectes que s'han dut a terme, així com els que han anat quedant pel camí.

-PISSARRA.- quins són els motius que han fet que deixis la direcció de PISSARRA en aquests moments?

-PERE POLO.- L'STEI ha crescut i el camp d'actuació és més ample. Això fa que hi hagi més responsabilitats. És normal que altra gent de l'STEI ajudi a tenir repartides aquestes responsabilitats. D'altra banda, pens que ara que estam a punt de treure un CD ROM que recull els vint anys de la revista, és el moment oportú perquè una altra sigui altra gent la que estiri de la revista i que les tasques dins l'STEI estiguin més repartides. La gent de l'STEI ha d'assumir més responsabilitats. Evidentment, com a Secretari General no em puc desentendre de la revista. Una de les meves funcions és fer que aquesta realitat que ja té vint anys es dugui endavant. Es tracta, doncs, tan sols d'una redistribució de tasques dins l'STEI.

-P.- Quina ha estat la línia que li has volgut donar a la revista durant els anys que l'has dirigida?

-P.P.- En un principi teníem un objectiu molt clar: que la revista fos al carrer, que arribàs als centres en uns moments en què tothom semblava un poc adormit. El primer número en el que vaig participar com a coordinador va ser el que es va dedicar a la LODE, en què volíem marcar un debat sobre una Llei que consideràvem impor-

tantíssima. La línia va ser intentar transformar un butlletí sindical en una revista d'ensenyament. Crec que ho vàrem aconseguir, de tal forma que s'ha convertit en l'única revista d'ensenyament de les Illes. Però allò que més m'agrada és que la revista ha circulat per les mans dels afiliats i afiliades i ha rodolat per totes les escoles, i que això ho ha fet durant vint anys.

Un altre objectiu que tal vegada no s'ha aconseguit plenament és el de publicar més experiències escolars. Volia que aquestes experiències que sorgeixen en els centres com a resultat del treball de cada dia fossin conegudes i que poguessin ser aprofitades per tots aquells interessats en el fet educatiu. Això serviria també per interrelacionar els centres. Tan sol ho hem aconseguit en determinades ocasions. Es tracta, d'una banda, d'un objectiu que suposa molta de feina per part de l'STEI, i, per altra part sembla com si el professorat a vegades es sentís un poc aclaparat davant la nostra insistència i, a vegades, semblava que algun es sentís un poc gelós amb la seva feina. És aquesta una idea que no hem pogut realitzar com hagués volgut.

-P.- Com valeres aquests anys al front de PISSARRA?

-P.P.- No som jo qui ha de valorar la tasca que hem fet a PISSARRA. La qües-

tió és que l'STEI ha de valorar si PISSARRA és una revista prou important pel professorat. El professor ha de valorar si li serveix a l'ensenyament, i si ha servit, en definitiva, per atracar el sindicat als centres i la realitat escolar a la pràctica sindical. És a dir, si PISSARRA ha obert un espai comunicatiu entre el professorat i ha facilitat així la tasca pedagògica. Es tracta també de valorar si ha servit per crear un corrent d'opinió i per marcar la línia de l'STEI. Crec que ara és un bon moment per tornar agafar aquesta línia ideològica, independentment que hi hagi totes les experiències de caire pedagògic. PISSARRA no ha d'oblidar mai els seus orígens.

És un orgull poder dir que sempre hem mantingut la nostra independència

-P.- Quina creus que és l'aportació de PISSARRA al món de l'ensenyament de les Illes?.

-P.P.- La revista s'ha fet ressò, o ha servit d'altaveu de les opinions de l'STEI. Ha servit també perquè hi hagués un grup de gent il·lusionada a treure endavant el pro-

jecte d'una revista d'ensenyament a les Illes. En definitiva, notam quan sortim al carrer que la gent espera un nou número de la revista. Podríem dir que les aportacions més remarcables que ha fet són: marcar unes línies pedagògiques; marcar unes línies d'informació i comunicació, i, sobretot, trobar gent que hi ha volgut col·laborar. Hi ha hagut gent que s'ha queixat perquè no escrivia. Hem de dir, però, que des de la revista hem obert les portes a tothom.

Per altra banda, ningú no ha pogut mediatitzar aquesta revista. He de dir que en un moment donat algú va intentar fer-ho. Quan a aquesta persona li vàrem demanar si podia ajudar am manteniment de la revista mitjançant publicitat ens va respondre que sí que ens ajudaria, però sempre i quant pogués intervenir en la línia editorial de *PISSARRA*. És un orgull poder dir que sempre hem mantingut la nostra independència.

-P.- Quins projectes has deixat inacabats?

-P.P.- Després del número de la LODE, vàrem fer molta de feina per treure un monogràfic sobre la inspecció educativa. Encara no sé ben bé per què no va sortir. Era un número on l'STEI donava la seva opció sobre què havia de ser la inspecció educativa. Fins i tot vàrem anar a Madrid a fer una entrevista a Pérez Galán -que després fou assessor a la Moncloa- sobre el tema de la inspecció. Criden l'atenció les diferències entre allò que es pensava abans i la idea que es té ara de la inspecció educativa.

M'hagués agradat també treure un número sobre l'educació a Europa i crec que és un dels reptes que té pendent encara la revista *PISSARRA*. s'hauria de fer una anàlisi comparativa dels diferents sistemes educatius a, a la vegada, un estudi sobre quin model de societat hi ha a Europa en aquests moments. Seria interessant veure quins problemes hi ha, per exemple, a Gran Bretanya amb el professorat, on sembla que ha d'arribar el moment en què ningú no

voldrà ser professor, quan es torna parlar de la violència i dels càstigs corporals. És preocupant el tema educatiu a França: el racisme, la violència a les escoles, etc. Hauríem de comparar aquestes situacions a les escoles dels països del nord d'Europa i a les de l'àrea llatina o mediterrània. És un dels reptes que han quedat sense fer.

Encara un altre repte: treure una revista on tots els col·lectius hi estiguessin representats, independentment de la seva ideologia, procedència, filies o fòbies. Ja ho

vàrem intentar amb el col·legi de llicenciats. Va ser una època molt bona, en què hi havia molt bona predisposició per a la feina, però qualcú va trobar que si la revista era del sindicat no interessava que aquesta col·laboració anés endavant.

Malgrat totes les dificultats, podem dir que la revista *PISSARRA* continua endavant, i això és el que s'ha de valorar. Crec que és una feina que no hem de deixar mai. És un dels reptes a qualsevol reunió de la Comissió Executiva de l'STEI. Això sí,

sembla que en aquests moments haurem de tornar a reafirmar, més si cal, la nostra postura ideològica. Em preocupa veure com aquests darrers anys s'havia arribat a una espècie de consens en el tema de considerar l'educació com a servei públic de primer ordre -encara que demanéssim a l'Administració unes mesures més progressistes per a l'educació- i que amb l'actual Administració sembla que això no és així. Hauríem de marcar des de *PISSARRA* qui som, on anam, què volem i quin camí volem seguir. No basta tenir la revista; hem d'orientar la nostra postura. No es tracta de manipular res; hem de ser objectius i ha de quedar ben clar què volem.

És hora de tornar treure un altre cuquet inquisidor que ens remogui els principis que potser tenim una mica adormits

Vull recordar, per acabar, una secció que durant un temps vàrem publicar i que tenia molta acceptació, es tracta de "*El cuquet inquisidor*". Pens que, tal vegada, és hora de tornar treure un altre cuquet que ens remogui els principis que potser tenim una mica adormits.

Finalment, vull dir que a aquests vint anys en seguiran deu i, després encara vint més, i que seguiré col·laborant amb *PISSARRA* sempre que sigui necessari. □

SOBRE EL CONFLICTE DELS GRANS LLACS

NOTA DE LA COMISSIÓ EXECUTIVA DE L'STEI

La Comissió Executiva de l'STEI, a propòsit del conflicte a la zona dels Grans Llacs, MANIFESTA:

I. La responsabilitat dels governs i organismes internacionals en el deteriorament de la situació a partir de 1994, per manca d'actuació, malgrat les demandes i advertiments reiterats.

II. La falta de voluntat d'intervenir de forma ràpida i eficaç. Això es palesa en dos fets simbòlics:

a) el retard de la Unió Europea en reunir-se, a l'espera de les eleccions nord-americanes, i el nivell "tècnic" i no polític de la primera reunió.

b) l'obsessió per donar prioritat a les mesures militars i humanitàries, deixant en segon pla les solucions polítiques i a llarg termini.

III. L'exigència de mesures urgents i coordinades com:

a) accions diplomàtiques per obrir un corredor humanitari i àrees de protecció, assegurat per forces de manteniment de la pau amb mandat de les Nacions Unides i consentiment de la OUA. Rebutgem qualsevol altra mesura militar.

b) la paralització i embargament de tot tipus de comerç d'armes amb els estats de

la zona. Pel que fa al cas espanyol, cal abandonar el secretisme i dir clarament i de forma pública si empreses espanyoles han exportat recentment armes a la zona.

c) la convocatòria d'una conferència internacional, amb protagonisme regional i auspiciada per Nacions Unides i la OUA, que tracti de forma global la crisi regional i compti amb el compromís i suport de les grans potències.

d) l'elaboració d'un pla d'acció coordinat, a curt i mig termini, que inclogui un pla d'emergència i mesures per a eventuais agreujaments de la situació.

e) l'exigència d'un control rigorós del comerç d'armes.

f) el compliment del Pacte de Solidaritat pel que fa a la quantitat, qualitat i transparència dels fons per a la cooperació al desenvolupament a l'Estat espanyol.

g) l'assignació del 0,7% del PIB a ajuda humanitària □

Palma, novembre de 1996

Contra la política econòmica del PP

Manifestacions i vagues

El professorat i l'alumnat es manifesta contra la política educativa del PP

Les agressions del Govern Central, no tan sols contra la projectada congelació (reducció) salarial, que si es consuma, ens farà perdre més de l'11% del poder adquisitiu des del 93 ençà, sinó també contra la política d'atacs i privatització dels serveis públics, han tingut la seva resposta al carrer.

El passat 15 d'octubre, més de dues mil persones, treballadors i treballadores del sector públic, desfilaren pels carrers de Palma, de Sant Miquel fins al Consolat de la Mar, per expressar el seu rebuig contra la política econòmica del Partit Popular.

Aquest primer pols al Govern ha tingut continuïtat en les mobilitzacions convocades durant el mes de novembre, concreta- des en aturades sectorials -dia 6 de novem- bre a l'ensenyament- i territorials -dia 14

de novembre a Balears-. Aquest primer ca- lendari de mobilitzacions es concreta amb una gran concentració a Madrid dissabte, dia 23 de novembre (a l'hora de redactar aquesta crònica no s'ha reunit la "cimera sindical" i desconeixem les possibles mo- bilitzacions futures).

Des de l'STEI hem valorat molt positi- vament la participació del professorat en ambdues aturades, més del 80% secundà les convocatòries, fent palès el malestar dels treballadors i treballadores de l'ense- nyament en vers el Govern de l'Estat quant a congelació salarial i reducció pressupos- tària en educació.

Cal destacar també que l'atur de dia 14 va coincidir amb una vaga general d'es- tudiants, que va paraitzar totalment els centres de secundària. Dos milers de joves s'aplegaren davant la Direcció Provincial del MEC per protestar per la política en matèria educativa: contra els retalls en Edu- cació, el canvi de l'actual selectivitat, el retall de professorat, l'augment de les ràtios i en reivindicació dels drets dels estudiants.

També a Calvià, on tallaren la carrete- ra, a Felanitx, a Maó, a Eivissa i Forment- era els estudiants sortiren al carrer per a rebutjar una política que, com nosaltres, consideren injusta i insolidària. □

Vaga 11 de desembre

- La Comissió Executiva de l'STEI va- lora molt positivament l'ample seguiment de la VAGA de l'11 de desembre efectuada pels treballadors i treballadores de l'ensenyament, en contra de la congelació salarial i dels re- tallis pressupostaris en educació.

- Denunciam la imposició d'uns serveis mínims per part de la Secretaria General d'Educació i de la Direcció Provincial del MEC, per considerar-los abusius i atemptato- ris contra el dret de vaga dels directors i caps d'estudis.

- És responsabilitat del Govern central va- riar la seva política que resulta tan lesiva per als empleats i els serveis públics; en definiti- va, una política que empitjora els serveis que tot Estat del Benestar ha de proporcionar als ciutadans i ciutadanes.

L'STEI demana a la resta de les organit- zacions sindicals el manteniment i l'apro- fundiment de la unitat en la perspectiva de prosseguir en la lluita, més enllà de l'11 de desembre.

IL DADES SOBRE EL SEGUIMENT DE LA VAGA A L'ENSENYAMENT

MALLORCA:	82,49 %
EIVISSA/FORMENTERA:	85,26 %
MENORCA:	70,13 %

A la UIB, el seguiment és del 80 % entre el PAS i el PDI

GLOBAL ILLES: 81,69 %

ENTREVISTA

ISABEL COUSO TAPIA

Subdirectora General de Formació del Professorat del MEC

"Volem estimular la formació a centres"

Fins al seu recent nomenament com a Subdirectora de Formació del Professorat del MEC, Isabel Couso exercia com a catedràtica i cap de departament a l'IES Mirasierra, de Madrid. És doctora en Tecnologia de Proteïnes. Ha treballat en projectes d'Educació Mediambiental amb la Comunitat de Madrid. Des d'aquesta Subdirecció ha iniciat un programa de reflexió sobre l'herència rebuda de l'administració anterior.

-PISSARRA.- En declaracions seves a un mitjà de comunicació professional parla del fracàs de l'actual sistema de formació. Quines causes poden haver produït aquest fracàs?

-ISABEL COUSO.- Les causes són moltes. Hi ha una excessiva oferta que al final resulta molt dispersa, massa heterogènia. És un sistema de lliure elecció per part de l'usuari on qualsevol activitat formativa val per aconseguir el sexenni. Això normalment té incidència en la qualitat de les activitats de formació que s'efectuen. Cada vegada hi ha més activitats de formació i més i més cursos. És una espècie de peix que es mossega la cua.

L'oferta és tan gran que no és possible que totes les activitats tinguin qualitat. Sovint la quantitat està barallada amb la qualitat; el mateix professorat se'n queixa sovint, d'això.

-P.- Es tracta d'una opció més per la qualitat que per la quantitat?

-I.C.- Es tracta de reordenar l'oferta, que no sigui tota de lliure opció per part de l'usuari. A molts de països existeixen iti-

neraris de formació recomanats, i fins i tot una oferta tancada per part de l'administració. No tota la formació ha de ser una oferta tancada perquè es tractaria d'una imposició, però tampoc no és bo que tot el sistema sigui de lliure elecció.

Cursos de contingut totalment fútil, mancats d'importància, adquireixen el mateix valor que els cursos bons que existeixen. Moltes activitats tenen qualitat però es degraden quan es comparen amb altres que no la tenen, i valen el mateix.

-P.- La vinculació formació-retribució també és per a nosaltres una causa del fracàs del sistema de formació permanent ja que converteix la consecució dels crèdits en l'objectiu principal de les activitats de formació.

-I.C.- En el model actual ha estat així. Tal vegada la idea que el va inspirar no era dolenta, però el fet és que la posada en pràctica i la situació real no ha funcionat perquè en molts de llocs s'està arribant a una formació per hores. Quantes hores falten per completar? Aleshores es cerca un curs que completi aquestes hores.

-P.- Aquesta crítica implica que el MEC s'està plantejant de deslligar formació i retribucions?

-I.C.- Contemplam aquestes possibilitats, però encara no hem donat resposta a aquest tema. De moment no s'ha de perjudicar el professorat que té el sistema retributiu que se li ha ofert i al qual té dret.

S'ha arribat a un excés d'atomització en l'estructura de formació que no facilita les coses

-P.- S'ha parlat des del principi de la intenció de l'administració en transformar els CPRs. Quines són línies generals d'aquesta transformació?

-I.C.- Contemplam la possibilitat de canviar les estructures de formació; encara no tenim el model decidit perquè estem en fase de contrastar sistemes, idees, algunes estructures que funcionen en alguns països,

i encara no tenim el model absolutament definit. Els CPRs avui en dia no satisfan els requeriments de la formació; una idea que els va inspirar és la descentralització, poder oferir una formació vinculada al professorat i que facilités l'apropament a aquest professorat, que aquesta oferta de formació estés més controlada pel propi professorat i que li fos propera.

Els CPRs no satisfan els requeriments de la formació

El model dels Centres de Professors, que ja funcionava en alguns països, intentava resoldre el problema de la dispersió del professorat per poder accedir a una formació de qualitat. Però aquesta descentralització, que en principi se suposava que seria una virtut, actualment es demostra que és massa descentralització, hi ha una excessiva autonomia de finançament. Curiosament després no existeix tal autonomia i descentralització en els plans de formació perquè pràcticament es trasllada el pla anual de formació als centres de professors. On hi ha una autonomia excessiva és en el grau de funcionament.

S'ha arribat a un excés d'atomització en l'estructura de formació que tampoc no facilita les coses. No és positiu que un CPR distant uns quilòmetres d'un altre, faci cada un el propi centre de poder, la pròpia vida. Sempre que hi hagi estructures intermèdies es corr el perill d'aquesta burocratització, que en principi es creia que no seria així.

-P.- Fins ara de les activitats de formació han interessat més els crèdits que la seva vàlua per a la pràctica, de tal manera que hem anat caient en una mena de "titulitis" o "credititis". No ho creu així?

-I.C.- El que comentau de la "titulitis" és ben cert. El vici ja és gran, i la solució no pot ser màgica, no es canviarà de cop.

Poc a poc anirà madurant la consideració de la formació en un altre sentit que no sigui tan sols l'obtenció del certificat.

-P.- Vostè ha parlat de potenciar els projectes de formació a centres, vinculant la formació permanent al desenvolupament professional i a la Universitat al mateix temps. Semblen iniciatives contradictòries ja que unes suposen descentralitzar i altres, centralitzar. Com es combina això?

-I.C.- L'actualització científica dels professors ha d'estar a la Universitat. Potenciar aquesta línia de contacte amb la Universitat serà una de les prioritats. Volem estimular la formació a centres; que siguin els mateixos professors els que decideixin el projecte després de realitzar la pròpia projecció de necessitats formatives. L'ideal seria poder combinar una formació de caràcter centralitzat amb el respecte a l'autonomia dels centres.

-P.- I aquesta formació es farà des de la Universitat?

-I.C.- No, des de les institucions centralitzades o via el ministeri que es decideixi. Es deixarà via oberta perquè siguin els mateixos centres els que realitzin la pròpia prospecció de necessitats formatives; tal vegada en relació amb altres centres propers.

La reorganització de plantilles dels CPRs és conseqüència de la consideració que la plantilla existent era exagerada, excessiva per les activitats que es duïen a terme

-P.- Aquesta prospecció ja es feia abans i el resultat tenia poc que veure amb la idea de formació a centres.

-I.C.- L'ideal seria que una part de la formació es pogués fer als mateixos centres, que no hi hagués estructures interposades. Seria ideal perquè significaria que

hi ha prou maduresa en la comprensió de la formació. Això és difícil perquè els centres no en tenen experiència, però si s'estimula aquesta via, prest s'hi podrà arribar. Actualment hi ha una persona que representa cada centre davant els centres de professors, però la seva funció no ha donat cap resultat.

-P.- També perquè la formació s'ha enfocada com un assumpte individual i no del centre.

-I.C.- I perquè hi havia una altra estructura que eren els CPRs que oferien i mantenien aquesta formació. Es coneixen ja moltes demandes de formació dels centres, el que passa és que després no hi ha la forma adequada per subministrar aquesta informació. Millor que si aquesta formació arriba des de dalt, ja sigui des de l'administració o des d'estructures interposades, serà si és el propi professorat, el claustre, el que decideix si es tenen problemes en l'aplicació de la LOGSE o en el desenvolupament de tal iniciativa i si es necessiten tals activitats de formació. Seria el propi claustre el que decidiria quan, com i de quina manera. Cosa difícil.

-P.- La reducció dels assessors en els CPRs s'ha vist com el reflex del desinterès que té per ells l'administració, fins i tot com si el tema de la formació hagués passat a segon terme en la política educativa actual. Tot això suposarà una reducció de l'oferta mentre que la demanda de crèdits es mantindrà igual. Com pensen solucionar-ho?

-I.C.- La reorganització de plantilles dels CPRs és conseqüència de la consideració que la plantilla existent era exagerada, excessiva per les activitats que es duïen a terme i per a la repercussió real que tenien. S'hauria de fer un esforç de reorganització i simplificació d'aquesta oferta, i també en el sentit que altres instàncies de l'administració, com poden ser les unitats de programes, s'hagin d'implicar més en l'organització d'aquesta oferta. Per aquí ha d'anar la solució i no pas en mantenir una plantilla exagerada.

-P.- Nosaltres sempre hem definit el nexa d'unió amb el centre de treball en el sentit que s'ha de partir de les necessitats del centre, es modifiqui la seva pràctica educativa i que els professors del centre en siguin els vertaders protagonistes. Des d'aquesta concepció, ens sembla perillosa la relació amb la Universitat ja que apareix com una formació donada per experts sense relació amb la pràctica.

No es corr el perill que, a través de la Universitat, la formació s'allunyi encara més de les necessitats dels centres de treball?

-I.C.- No. La Universitat compleix el seu paper. S'ha de formar el professorat pel que fa a l'actualització científica, també la didàctica, però l'actualització científica és insubstituïble. Un professor primerament ha de dominar la seva matèria. Aquí la Universitat hi juga un paper importantíssim. Si no s'ofereix la possibilitat que els coneixements es posin al dia també s'està fracassant per molt que s'envolti de projectes de formació a centres, d'actualització didàctica i demés.

-P.- Hem criticat de l'administració anterior que la formació es convertís en quelcom quasi exclusivament instrumental. Ara vosaltres parlau de formació per matèries. No ens trobam davant el mateix problema? No hi hauria haver una reflexió crítica prèvia sobre la pràctica docent, sobre la funció social de l'educació?

-I.C.- Al professor la primera cosa que se li ha de demanar és que domini la matèria que ha d'impartir. En etapes com la Secundària el domini de les matèries és fonamental. També volem desenvolupar la vinculació amb les noves tecnologies; l'ensenyança no es pot quedar al marge del seu efecte. Capacitar el professor per al domini de les noves tecnologies, ha de ser una de les línies prioritàries.

-P.- Tenen intenció de negociar amb els sindicats el nou model de formació que volen implantar?

-I.C.- Seguim mantenint unes excel·lents relacions amb els sindicats i no hi ha perquè s'hagin de rompre.

-P.- Però, de fet, fins ara no hi ha hagut cap Mesa Tècnica, que abans es convocava de manera més o manco permanent per tal de fer el seguiment dels distints aspectes de la formació.

-I.C.- Les relacions amb els sindicats estan en el punt en què han d'estar, no s'ha plantejat una actuació a les seves espatlles. Possiblement es convocarà algun tipus d'instància de manera col·lectiva. Prèviament ja tenim moltes opinions dels sindicats, amb els que existeix una relació fluida. Però hi pot haver una instància més oficial.

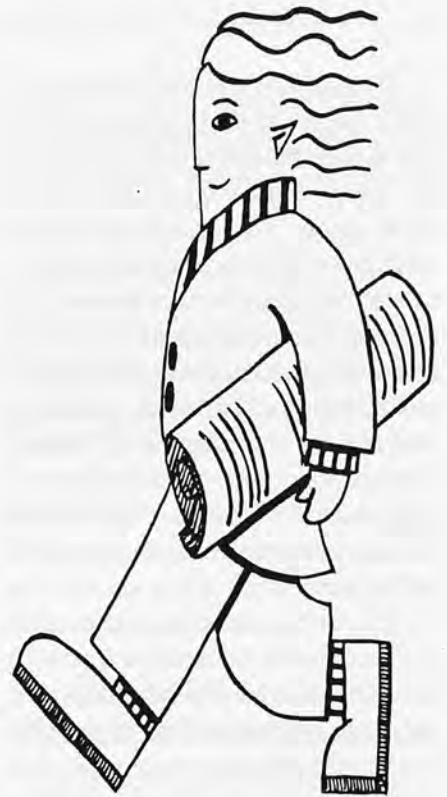
Una de les línies prioritàries ha de ser capacitar el professor per al domini de les noves tecnologies

-P.- Es mantindran en els mateixos termes els convenis de formació amb les institucions sense ànim de lucre i, en concret amb els sindicats?

-I.C.- Analitzam detalladament totes les relacions que tenim amb aquestes institucions i de fet donarem unes pautes que consideram prioritàries per arribar a uns acords per a la futura renovació dels convenis que acaben el 31 de desembre.

-P.- Fins ara les ajudes de formació als sindicats s'han repartit amb el criteri clarament polític de premiar els que signaren l'acord dels sexennis i de castigar els que no ho feren. Seguirà aquest criteri?

-I.C.- No sé si ha estat així. No en tenc dades reals. La resolució no la tenim encara preparada, sortirà en pocs mesos i ens ho estam replantejant. Tindrem moltes més sol·licituds que l'any anterior, els recursos no seran els mateixos, per la qual cosa possiblement n'hauré de fer una altra distribució. □

EL DRET DE REUNIÓ

QUI, ON I COM ES POT CONVOCAR I CELEBRAR UNA ASSEMBLEA

La normativa bàsica que regeix i condueix a aquest dret ve determinada per : l'Estatut dels Treballadors, la Llei Orgànica de Llibertat Sindical, la Llei d'Infraccions i Sancions de l'Orde Social (Llei 8/88, de 7 d'abril).

Les sancions imposades fins ara reflecteixen la importància d'aquest dret, algunes sobrepassen els 15 milions de pessetes.

Qui pot convocar una assemblea?

La convocatòria la poden fer :

- Els representants dels treballadors, o bé el comitè d'empresa o els delegats de personal.

- També els mateixos treballadors quan ho demani un nombre no inferior al 33 per cent de la plantilla.

La forma d'aquesta convocatòria requereix que aquesta tingui un orde del dia. És important aquest fet, ja que a l'assemblea just es podran tractar els temes inclosos a l'orde del dia.

Altre requisit a tenir en compte és la comunicació a l'empresari amb un termini mínim d'antelació de quaranta-vuit hores com a mínim.

La presidència de l'esmentada assem-

blea li correspon als representants dels treballadors : delegats de personal o comitè d'empresa, o pels propis treballadors quan no existeixi la representació. S'ha de comunicar a l'empresari, amb l'antelació ja esmentada, els noms de les persones que no pertanyen a l'empresa i que assistiran a l'assemblea. Cal tenir en compte que els càrrecs sindicals a nivell provincial, autonòmic o estatal tenen dret a assistir a les assemblees i accés als centres de treball per participar en les activitats que el seu sindicat proposi, sempre i quan no s'interrompi el normal desenvolupament de l'activitat.

Quin pot ser el lloc de reunió?

Sempre que les condicions ho permetin, el lloc de reunió serà el propi centre de treball. **L'empresari es podrà negar solement quan :**

-Encara no s'hagi rescablat per les despeses ocasionades en reunions anteriors.

-Quan des de la darrera reunió no haguessin passat més que dos mesos, a no ser que **es tracti de reunions informatives sobre convenis col·lectius aplicables als treballadors o treballadores.**

-Quan l'empresa es trobi en situació de tancament legal o quan no es compleixen els requisits legals.

Quan es pot celebrar l'assemblea?

És important precisar que la reunió, si no existeix acord, se celebrarà fora de les hores de treball. Cas de no poder-se reunir tots al mateix temps, per manca d'espai, torns, etc... les diferents reunions que es facin se consideraran com una tota sola.

Les atribucions de l'assemblea són importants, cal ressaltar-ne :

* Revocar el mandat dels representants dels treballadors, per la qual cosa serà necessari, al menys, un terç dels electors, i aprovació per majoria absoluta. Revocació que està subjecta a impugnació, com ho està l'elecció, davant el Jutjat del Social.

Aquesta revocació de representants no podrà fer-se durant la tramitació d'un conveni col·lectiu, ni plantejar-se fins que no hagin passat, com a mínim sis mesos.

* Té competències per modificar les condicions retributives establertes en conveni col·lectiu, si l'interès general així ho demana per el manteniment de llocs de feina.

* Té la facultat d'adoptar acords que afecten al conjunt dels treballadors i treballadores.

Malgrat això, com els representants dels treballadors no estan sotmesos a **mandat imperatiu**, l'assemblea no té capacitat ni atribucions per a limitar al comitè d'empresa o als delegats de personal en les seves funcions. D'aquesta manera, l'aprovació d'un conveni col·lectiu no precisa del suport de l'assemblea.

Per acabar, cal destacar que per adoptar acords que afectin al conjunt dels treballadors i treballadores de l'empresa és necessari que perquè aquests siguin vàlids, el vot favorable de la meitat més ú dels treballadors de l'empresa o centre de treball: és a dir, la majoria absoluta. □

EDUCACIÓ SECUNDÀRIA

CATALOGACIÓ DE PLACES BILINGÜES

UN CONTE QUE NO S'ACABA MAI

La Comunitat Autònoma de les Illes Balears accedí a l'autonomia a través del que disposa l'article 143 de la Constitució i, devuit anys després de la seva promulgació, no té plenes competències en educació.

L'Estatut d'Autonomia per a les Illes Balears, promulgat l'any 1983, estableix a l'article 10 que correspon a la Comunitat la competència exclusiva de l'ensenyament de la llengua de la Comunitat autònoma. Llengua que el mateix Estatut, a l'article 3, defineix que és la llengua catalana, que, juntament amb la castellana, té caràcter d'idioma oficial.

El fet de que siguin dues les administracions que tenen competències en educació provoca nombrosos problemes que s'han volgut evitar a través d'una Comissió Mixta MEC-Govern Balear, fruit d'un conveni entre ambdues administracions.

La normativa actual, promulgada pel MEC i per la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, estableix que els alumnes en finalitzar la seva escolarització obligatòria han de tenir un domini equitatiu de les dues llengües oficials. La normativa, reconeix també, el dret dels estudiants a ser atesos en qualsevol de les llengües de la Comunitat autònoma. Per poder complir aquests preceptes, és del tot necessari que el pro-

fessorat conegui les dues llengües oficials i que els llocs de treball siguin catalogats com a bilingües, procés inacabat a l'educació primària i sense encetar a l'educació secundària.

Des del curs 1993-1994 el Sindicat de Treballadors de l'Ensenyament de les Illes (STEI) ha reclamat a les dues administracions la catalogació dels llocs de treball a l'educació secundària. Així mateix, la Confederació d'STEs, de la qual formam part, ha reclamat dita catalogació als responsables educatius a Madrid. Quatre anys després aquesta petició segueix sense fer-se efectiva.

És del tot necessari que el professorat conegui les dues llengües oficials i que els llocs de treball siguin catalogats com a bilingües

Aquesta catalogació és una eina necessària per afrontar el procés normalitzador de la nostra llengua en l'àmbit de l'ensenyament. Al mateix temps hem reivindicat davant la Conselleria i el MEC que s'adop-

tin les mesures necessàries per tal que el professorat assoleixi la competència lingüística per accedir a aquestes places, mitjançant cursos de formació dins l'horari lectiu i de permanència en el centre. És però, dins l'àmbit de la formació inicial on s'ha de dotar al professorat de la competència lingüística necessària. És per això que la catalogació de les places, juntament amb el requisit de coneixement de català en les convocatòries d'accés a la funció pública, ha d'impedir, entre d'altres coses, que continui arribant professorat sense l'adequat coneixement de la nostra llengua, i posar fi a la contínua entrada de professorat pendent de reciclar.

A manera de resum, feim una breu crònica dels esdeveniments més importants relacionats amb la catalogació:

A començament del curs 1995-1996 la Directora General de Centres, en una visita a les illes Balears, va admetre la necessitat de catalogació de les places mencionades. La Direcció Provincial encarregà al Departament de Normalització Lingüística de l'UPE un estudi sobre la situació del professorat de secundària, estudi remès al MEC el mes de novembre de 1995 en el qual es podia llegir: «... hemos realizado un estudio que le adjuntamos con las plazas que deberían ser catalogadas como bilingües, sin que ello suponga ningún perjuicio para el profesorado que actualmente ocupa estas plazas, ya que hemos comprobado que poseen la titulación idónea (...) Conscientes de la premura en que se remite y con el objeto de evitar el malestar entre la comunidad educativa muy sensible en los temas sobre la lengua propia, proponemos que se modifique el catálogo de plazas existente en la actualidad, en los términos previstos en el informe que se ha realizado.»

El mes de febrer de 1996, la Directora General de Centres contestava que « Examinada la petició de esta Dirección Provincial en la que se solicita la catalogación de plazas bilingües en la Educación Secundaria Obligatoria, exceptuando las plazas ocupadas por el profesorado de Lengua

Española, esta Dirección general considera adecuada dicha petición y la incluirá en el Orden del Día de la reunión de la comisión mixta Ministerio de Educación-Govern Balear para su aprobación definitiva, con el fin de que se pueda aplicar en el próximo curso escolar.»

El mes de març de 1996, el Conseller de Cultura sol·licitava al MEC la reunió urgent de la comissió mixta per tractar aquest tema.

A principis del mes de octubre de 1996, el Director General d'Educació de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esports remetia al MEC un escrit en el qual es deia: "A la reunió entre els representants d'Educació de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears i els del Ministeri d'Educació i Ciència, representats pel Sr. Eugenio Nasarre, secretari general d'Educació i de Formació Professional, celebrada el passat dia 18 de setembre a Madrid, es va ratificar la proposta referent a la catalogació de places bilingües a l'ensenyament públic d'educació primària, de secundària, d'adults, les de l'Escola d'Arts i Oficis i les de l'Escola Oficial d'Idiomes de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears".

Us ho comunicam perquè ho pogueu tenir en compte i perquè es puguin prendre les mesures oportunes per tal que aquesta catalogació es pugui fer efectiva en el proper concurs general de trasllats d'Educació Secundària convocat per a finals del mes d'octubre.»

El 20 de setembre la Conselleria anunciava públicament la catalogació de places bilingües.

El Director Provincial del MEC traslladava al Ministeri d'Educació i Cultura la petició anterior i la documentació oportuna (conformitat de la Direcció General de Centres, ratificació de la comissió mixta i escrit de reclamació de l'STEI) a mitjans del mes d'octubre, poc abans de reunir-se la Comissió Mixta que, formalment, donava via lliure a la catalogació.

El 23 d'octubre es reuneix a Mallorca la comissió mixta MEC-Conselleria, on els

responsables educatius del govern central comuniquen la paralització de tot el procés, desautoritzant les propostes consensuades entre la Conselleria i la Direcció Provincial del MEC. Des de la Direcció General de Centres demanen nous informes «tècnics», constituint-se una comissió mixta Conselleria-MEC per elaborar-los. Aquests informes es remeten a Madrid el 12 de Novembre.

La catalogació de places com a bilingües dels llocs de feina educatius és un requisit necessari, encara que no suficient, per poder aplicar un Decret de Mínims d'ensenyament en català

A finals del mes d'octubre es publicava el Concurs de Trasllats de Secundària i, un any més, les places corresponents a la Comunitat Autònoma de les Illes Balears apareixien sense catalogar com a bilingües. El MEC, passant-se pel forro la decisió de la comissió mixta, decidia no catalogar les places. Mentrestant hem conegut tres directors provincials, dos consellers d'educació, dos directors generals d'educació, tres presidents de la Comunitat autònoma, dos canvis de denominació de la Conselleria i del Ministeri, dos ministres d'educació, dos presidents de govern i un canvi de color polític a l'administració central,...el conte que no s'acaba mai.

Una vegada més ha quedat palesa la manca de capacitat competencial en matèria educativa i el menyspreu que els mereix als responsables educatius del govern central les propostes consensuades entre la Conselleria d'Educació i Cultura i la Direcció Provincial del MEC.

La catalogació de places com a bilingües dels llocs de feina educatius és un requisit necessari, encara que no suficient, per

poder aplicar un Decret de Mínims d'ensenyament en català. Aquesta manca de catalogació està fent perillar la posada en pràctica dels projectes lingüístics de centre, tota vegada que no es pot garantir de disposar del professorat amb la necessària competència lingüística per fer l'ensenyament en català.

Aquesta situació evidencia la necessitat de l'assumpció de competències plenes en educació com element necessari per al procés normalitzador.

A l'hora de tancar aquesta edició de PISSARRA no hi ha hagut cap altra fita important a destacar sobre la *non nata* catalogació. □

RESOLUCIONS DEL PLENARI CONFEDERAL DELS STEs

I. SOBRE LA SITUACIÓ DEL ZAIRE¹

Davant la ignominiosa desídia dels governs democràtics enfront del genocidi produït a la frontera del Zaire, on un milió de persones moren d'inanició -entre altres moltes coses més, inherents a la barbàrie que s'està produint-, la Confederació d'STEs s'uneix a la infinitat de veus que clamen per la intervenció internacional de forma contundent, que garanteixi l'ajuda humanitària a la totalitat de la població civil greument amenaçada pels efectes de la guerra i la fam, mitjançant l'obertura immediata dels anomenats corredors, així com de la implantació de zones de seguretat que aixoplugin i amparin aquesta població.

Ens sembla vergonyós que els governs del món amb sobrada capacitat humana i material per intervenir en el conflicte estiguin en actitud de clara indiferència real, encara que es manifestin públicament com a "tremendament preocupats" en els mitjans de comunicació social, en tant en quant als EEUU no sembla llevar-li la son en absolut perquè, en aquest cas, no hi ha barrils de petroli pel mig, i, per tant, no està en perill la democràcia occidental.

Per altra part, la Unió Europea i la resta de països d'Europa, haurien d'agafar protagonisme i actuar tant en el pla humanitari urgent com en el polític, plantejant polítiques actives de cooperació i solidaritat "institucional" respecte a drames no ali-

ens a les injustes polítiques colonials i neocolonials desenvolupades fins ara.

EXIGIM mesures coordinades i urgents com:

1. Que els governs autonòmics i de l'Estat, des dels seus foros d'actuació s'impliquin i promoguin l'organització d'una urgentíssima i eficaç mobilització internacional que eviti més morts en aquesta zona del món en aquests moments tan dolorosos per a tota la humanitat.
2. Accions diplomàtiques per obrir un corredor humanitari i àrees de protecció.
3. La paralització i l'embargament de qualsevol tipus de comerç d'armes amb els Estats de la zona.
4. La convocatòria d'una Conferència

Internacional que tracti de forma global la crisi regional.

5. L'assignació, per part de l'Estat espanyol i le resta de les administracions autonòmiques, del 0,7% del PIB, destinat a cooperació i desenvolupament, i a la creació de fons especials per atendre situacions d'urgència com la que aquí denunciem.

II. SOBRE LA OTAN

El Plenari de la Confederació d'STEs manifesta el seu refús a la integració de l'Estat espanyol en l'estructura de l'OTAN per considerar que significa un grevíssim atemptat als termes que figuraven en el Referèndum d'ingrés.

Per això, exigim l'estricta compliment de les condicions, així com la celebració d'un nou Referèndum en el qual els ciutadans i ciutadanes de l'Estat espanyol puguin expressar el seu refús a qualsevol tipus de vinculació amb aquesta estructura militar.

Des dels STEs, reiteram el nostre compromís amb els valors de la pau entre els pobles i contra el militarisme com el seu garant. □

¹Resolució aprovada per iniciativa conjunta del STEC (Canàries) i l'STEI.

QUI TÉ POR DE MOSSÈN ALCOVER?*

Josep A. Grimalt

Degué ésser poc després d'acabada la segona Guerra mundial quan s'alçaren veus d'educadors i psicòlegs en contra de les rondalles en tant que la literatura infantil. Com que aquelles crítiques tenien com a objectiu principal l'obra *kinder- und Hausmärchen*, el conegudíssim aplec de rondalles dels germans Grimm, peça destacada dins el moviment romàntic alemany, podem sospitar que responien al sentiment antigermànic propi del moment, tot i que, d'aquesta actitud negativa, n'hi ha antecedents, com Kant, i tan remots com Plató.

Fos quina fos la intenció no confessada de les crítiques, que se poden fer extensives a les rondalles en general, incloses les de Mossèn Alcover, és just que les prenguen en consideració i tractem de donar-los una resposta. Jo no som pedagog ni psicòleg, ni molt menys psicoanalista, per tant m'hauré d'expressar des del punt de vista d'un simple professor de Teoria del llenguatge i de la literatura.

Els detractors de les rondalles els recreen principalment:

1) Que en el seu contingut hi ha una bona proporció de violència, crueltat i agressivitat.

2) Que exciten indègudament la imagi-

nació dels infants amb monstres, gegants, bruixes, i altres éssers irracionals que els poden resultar traumàtics i deformants.

Dibuix: Catalina Escanelles

Aquest dos extrems se poden integrar dins un problema més general que és el de l'efecte, bo o dolent, de la literatura sobre les idees, sentiments i fins i tot sobre la conducta dels lectors. Tradicionalment s'ha

acceptat que aquesta influència existeix. L'Església catòlica i altres organitzacions semblants, i també els règims totalitaris, de dreta i d'esquerra, ho han entès així i han establert formes de censura sobre els llibres, segons els mitjans i possibilitats de cada època.

Però sembla que no hi ha un consens al respecte. Qualcú ha assegurat, certament, que els llibres s'haurien de vendre amb recepta; però altres consideren provat que la literatura corruptora corromp els que se corrompien per altres camins o que ja se troben en ple procés de descomposició moral, i que, en els llibres, cadascú hi troba allò que hi vol trobar.(1) I això se pot traslladar a l'esfera de la salut psíquica.

Des del punt de vista de la Teoria de la literatura, què hi podem dir?

Sabem que, perquè una comunicació artística resulti reeixida, hi ha d'haver un acord entre el lector i el que anomenam "autor implícit".

L'autor implícit se defineix com "el segon jo" (*self*) de l'autor, màscara o persona reconstruïda a partir del text. És la imatge d'un autor que se desprèn del text i que el lector imagina situat darrere les escenes, i és el responsable de l'argument i de les normes culturals que regeixen l'obra.

"L'autor implícit no s'ha de confondre amb l'autor real (individu amb nom, llinatges, domicili i N.I.F.). En primer lloc, perquè un mateix autor real (Lloç Villalonga) pot escriure dos o més textos, cadascun dels quals aporta un autor implícit diferent (*Mort de dama*, *Beam*); i a la inversa,

un sol text (que tindrà, com tots els textos, un sol autor implícit) en pot tenir dos o més reals (qualsevol obra escrita en col·laboració en pot servir d'exemple)".(2)

El lector tendeix a compartir, almenys

durant el temps de la lectura, la ideologia, i per tant l'escala de valors, que l'autor implícit li proposa. Si la ideologia o l'escala de valors no són compartides, perquè el lector les rebutja, la comunicació artística fracassa i el lector no en treu la satisfacció que n'esperava. El lector, que cerca sobretot aquesta satisfacció, en moltíssims de casos, per tal d'obtenir-la, consent a abdicar, durant la lectura, de les pròpies conviccions morals, polítiques o de l'orde que sia. No és forassenyat pensar que tal abdicació se pot convertir en hàbit. Llavors si el lector és dels que trien sempre la mateixa classe d'obres, pot acabar fent propis els principis i les idees que els autors implícits li han anat proposant. (També és cert que els lectors tendeixen a triar aquelles obres on endevinen que trobaran un autor implícit que els serà ideològicament afí.)

Els dolents són exclusivament dolents. Quan un càstig recau sobre un dolent, doncs, no recau sobre una persona, sinó sobre la maldat en abstracte

Record, i aprofitaré ara l'ocasió de denunciar-ho, el fons d'ideologia rabiosament antifeminista que contenien unes historietes de certa revista infantil, antany molt famosa, que se deia "Pulgarcito", publicada per l'Editorial Bruguera. Cap allà els darrers anys 40, que era quan jo la llegia, duia historietes, com dic, d'un personatge anomenat Don Pio (autor: Peñarroya) i d'un altre de molt semblant, Casildo Calasparra (autor: Nadal), amb les seves dones respectives, Doña Benita i Berta. L'assumpte era el mateix: un matrimoni en què la dona era un compendi de tots els defectes que els tòpics més tronats de l'antifeminisme atribueixen a la dona: autoritària, amb un gènepatològicament irritable, posseïda d'una obsessió, malgastar en vestits, luxes i os-

tentacions, a part de no fer res de profit per la casa. Els marits eren homes de recursos limitats, que havien de fer sacrificis per pagar les factures ocasionades pels capricis de les seves dones, les quals, a la més petita ocasió, els apallisaven amb el primer objecte contundent que tenien a mà, amb preferència per l'aprimador de la pasta. Doncs bé, com que aquelles situacions em semblaven inacceptables, les historietes de Don Pio i de Casildo Calasparra no em feien gens de gràcia per manca de sintonia amb l'autor implícit.⁽³⁾ Però tornem a les rondalles.

Ja he apuntat que les rondalles han estat considerades inconvenients en dos aspectes: en el moral i en el psicològic. Respecte del primer, he d'observar que les rondalles, ordinàriament, no són morals ni immorals. Podríem dir que són amorals, en el sentit propi del terme, és a dir, estranyes als valors morals. A l'Aplec d'Alcover, n'hi ha excepcions. Així "En Gosti lladre" conté una llicó ben explícita: el qui va contra la llei no l'ha d'invocar a favor seu; "Un pastor i un missèr" i "En Salom i es batle" ensenyen que el qui dona un mal consell s'exposa a sortir-ne ell mateix perjudicat. Però fora d'aquestes i de qualcuna més, les de l'Aplec responen a la manera d'esser de les rondalles en general.

El mal hi és present, ben segur, com hi és en els altres rondallaires del món. Sobre aquest punt fonamental, jo faria meves les observacions d'autors com Max Lüthi i Lutz Röhrich, que vénen a coincidir en el fons. No és fàcil condensar-les en una pàgina. Podria enunciar, com a principi més general, que les rondalles remetent a un univers propi, que presenta un fort contrast amb l'univers empíric. Les dimensions d'espai i temps, els principis ontològics i les lleis de la naturalesa són clarament distintes a un i a l'altre. Així, si en el món real la mort és l'exemple més rotund de fet irreversible, en el món de les rondalles ens trobem que, fent ús de determinades substàncies o objectes, és possible tornar un cadàver a la vida; com també que un cos devorat pot

esser extret il·lès del ventre del devorador ("En Pere Poca-por", "Es patró Pere", "S'aucellet"). Les parts del cos, inclòs el cap, són recuperables: uns braços tallats, uns ulls extripats, se poden recuperar i restaurar anys després d'haver-los perduts.

Consider les rondalles una lectura indispensable per als infants: perquè els agraden moltíssim, perquè les poden entendre i assaborir perfectament i perquè els inicien en els grans temes de la imaginació universal

Els personatges de les rondalles, que alguns prefereixen anomenar "actants", no són éssers humans. Són figures unidimensionals, esquemàtiques, desencarnades. Els dolents són exclusivament dolents. Quan un càstig recau sobre un dolent, doncs, no recau sobre una persona, sinó sobre la maldat en abstracte, de vegades representada en figures humanes: drac, bou de foc, serp de set caps. El mal pot afectar també els bons, cert, però no de manera irreversible. El mal que l'heroi pateix no és més que un incident, un desequilibri necessari perquè a la fi l'equilibri pugui ésser restablert.

D'altra banda, els actes de crueltat no són objecte de descripcions. La descripció no és pròpia de les rondalles, que solen constar d'acció pura. Fins que, en èpoques modernes, l'art no ha tendit a fer-se realista, la crueltat no se posava de relleu, la narració no se detenia a contemplar-la. A la rondalla, un acte de crueltat és una simple instància de l'acció en el qual no ens detenim perquè ens remet d'immediat a la instància que la segueix per formar la cadena argumental. Les arts plàstiques, i el cinema en particular, són molt més dures en

aquest sentit: el cinema mostra, mentre que la rondalla conta.

Queda la segona qüestió: les rondalles, ¿són nocives per al psiquisme de l'infant? Sobre aquest punt, sí que no hi podria dir res, sinó remetre'm a les tesis de Bruno Bettelheim exposades en el seu llibre *Psychanalyse des contes de fées*, (4) que supòs ben conegut dels lectors d'aquesta revista, el qual coincideix en alguns punts amb Lüthi i Röhrich, ja citats. Com a professor de literatura, i com a simple lector experimentat que, de nin i d'adult, he passat estones de plaer singularíssim llegint rondalles, he de dir que les consider una lectura indispensable per als infants: perquè els agraden moltíssim, perquè les poden entendre i assaborir perfectament, perquè els inicien en els grans temes de la imaginació universal i els preparen perquè després tinguin accés als grans textos de la literatura.

Que els pares i els mestres han de conèixer la personalitat de cada infant i li han

d'ajudar a triar les rondalles que li convengen més, procurant que sien variades i alternades amb altres lectures és tan obvi que no ho hauria de dir. També és de sentit comú que no hem d'estimular la fantasia de l'infant només amb aigua destil·lada, no fos cosa que repetíssim l'experiència dels pares d'aquella anècdota que conten Röhrich i Maria Tatar, que ens servirà de fi de festa.

L'anècdota, vertadera o falsa diu que hi havia un ninet que tenia uns pares pedagògicament tan rigorosos que varen decidir fer el tot per tot per impedir que el fill cultivàs cap forma de por supersticiosa. Rebutjaren absolutament totes les rondalles i evitaven que ningú parlàs davant ell de bruixes, gegants, monstres i altres esperits devoradors que li poguessin suposar un trauma. Però una nit el varen sentir que pegava crits de terror. Anaren corrents a l'habitació del nin i li demanaren què tenia. El nin els va constestar tremolant:

-Davall el llit hi ha un trauma! Davall el llit hi ha un trauma! □

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca) Tel. i Fax: 46 20 16

VENDA DE PIANOS VERTICALS I DE COA

Primeres marques europees

BLÜTHNER • BOSENDORFER • C.BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEVEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi

El millor servei post-venda Més de 70 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS

LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS

INSTRUMENTS HISTÒRICS

(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)

PIANOS ELÈCTRICS • ACCESORIS • TRANSPORTS

NOTES

(1) Vegeu el Pre(post)faci del *Dizionario antiballistico* de Pitigrilli. N'hi ha traducció castellana, titulada *Diccionario de la sinceridad*, publicada per Planeta, Barcelona, 1962 (2^a).

(2) He transcrit quasi literalment la definició que dona d'autor implícit el *Dictionary of Narratology*, de Gerald Prince (Scolar Press, Aldershot, 1988). La noció d'autor implícit procedeix de Wayne C. Booth, que l'exposa al seu llibre *The Rhetoric of Fiction* (The University of Chicago Press, 1961).

(3) Que jo sàpiga, no hi va haver cap psicòleg ni pedagog que en protestàs. Amb el temps, però, les historietes de Don Pío canviaren de contingut i prengueren una altra orientació.

(4) El títol original d'aquest llibre és *The Uses of Enchatment*.

L'he conegut a través de la traducció francesa, publicada per Robert Laffont. N'hi ha traducció castellana.

(5) He transcrit l'anècdota lliurament, a partir de l'obra de Maria Tatar, *The Hard Facts of the Grimm's Fairy Tales* (Princeton University Press, New Jersey, 1987). Les obres de Max Lüthi i Lutz Röhrich que he tengut presents són, prespectivament: *Das volksmärchen als Dichtung: Ästhetik und Anthropologie* (Eugen Diederichs Verlag, Düsseldorf/Cologne, 1975) i *Märchen und Wirklichkeit* (Franz Steiner Verlag, Stuttgart, 1979). Tots dos se refereixen sobretot al llibre dels germans Grimm, que, comparat amb l'Aplec de Mossèn Alcover, conté més violència i crueltat.

* N.R. Aquest article havia d'esser publicat al número anterior de *PISSARRA*, dedicat a les Rondalles. Com que no va ser possible llavors, el publicam en aquesta ocasió.

ENTREVISTA

• • •

Francesc Romero, Director Provincial del MEC

"LES TRANSFERÈNCIES RETORNARAN LA IL·LUSIÓ AL PROFESSORAT"

J.M.Mas

Tal com es pronosticava, el començament d'aquest curs s'ha produït enmig d'un clima de desconcert generalitzat: implantació del 1r cicle d'ESO amb plantilles insuficients per abastar els horaris, manca de professorat per a substitucions i per als desdoblaments a Secundària, retalls pressupostaris, també en educació; i per si no n'hi hagués prou, una nova congelació salarial...

-PISSARRA.- Enmig d'aquesta situació, Sr. Romero, com es pot fer per part del MEC un discurs sobre qualitat de l'ensenyament?

-F. ROMERO.- En aquests moments coincideixen dos factors que determinen l'actual situació. Per una part, estam encara travessant una època de crisi econòmica, difícil, però amb l'esperança ben fonamentada d'un futur positiu que ja s'entreveu. Per altra banda, hi ha hagut recentment un canvi d'Administració, cosa que sempre provoca inquietuds i dubtes. L'anterior Administració va congelar per dues vegades consecutives el sou als funcionaris i sembla que no va passar res; ara que es repeteix la mateixa situació, sembla que el món ens cau al damunt.

A nivell de funcionament dels centres hem de tenir en compte les dificultats derivades de la posada en marxa d'un nou sistema. Com totes les novetats, aquesta només compta amb el suport dels que l'han feta anar endavant. Hi ha un sector del pro-

alumnes-professors, per exemple, sinó de moltes altres coses com la tranquil·litat que hi hagi als centres o la qualitat del professorat.

-P.- Quins arguments pot presentar el director Provincial per millorar la il·lusió del professorat? Com es pot reconduir aquesta situació?

-F.R.- Segurament en trobaríem d'arguments; uns agradarien més que els altres, segons com fossin presentats. Però, en aquests moments tenim un argument magnífic, que és motiu d'esperança per a tot el professorat de la comunitat autònoma. Es tracta del traspàs de competències. Hem de

preparar el traspàs i projectar el nostre futur educatiu. Cal pensar que aquesta comunitat no encomanarà aquest projecte de futur a entesos d'altres comunitats, sinó als experts en educació d'aquí. Ara tenim la gran oportunitat de contemplar el futur immediat amb tota confiança. Aquest és el nostre gran argument per retornar la il·lusió al professorat.

-P.- En quin punt es troba la negociació per al traspàs de competències?

-F.R.- Es troben en un moment de co-

Ara és el moment de dissenyar entre tots el nostre futur. Es tracta d'un moment històric irrepètiblle

fessorat que està inquiet. La cosa s'ha complicat més encara perquè hem hagut de funcionar amb un pressupost redactat el 95, per una altra Administració. Aquest pressupost no contemplava la posada en marxa de l'ESO, que s'havia de fer l'any 96. Per tant, hi ha hagut d'haver un ajust; s'ha hagut de fer un exercici d'eficàcia i d'equilibri que possiblement ha afectat certs costums de determinats centres. Tot això, però, no perjudica la qualitat de l'ensenyança perquè aquesta no depèn únicament de la ràtio

mençar a enllestir la feina. El temps és curt i encara queda molt per fer. La feina s'ha de fer amb estreta col·laboració de les dues administracions en un projecte comú. El programa que hem de dissenyar ha de reflectir el que és nostre, la nostra cultura i la nostra llengua.

-P.- Sobre el tema de Normalització Lingüística, com pensa actuar des de la Direcció Provincial?

-F.R.- La Direcció Provincial no té competències en matèria de normalització lingüística. Ara bé, el director provincial com

d'ara en el si de la Comissió de Transferències s'ha constituïda una subcomissió per dur endavant la Llei de Normalització, que ja està fent feina.

Amb els sindicats hem de trobar solucions als problemes comuns, sense necessitat de crear enfrontaments

drets i aspiracions. Hi ha d'haver diàleg i, si és possible, enteniment. Hem de trobar solucions als problemes comuns, sense necessitat de crear enfrontaments. Dels problemes, n'hem de parlar sempre que faci falta.

-P.- Què en pensa el Director Provincial de les actuals mobilitzacions dels funcionaris i, especialment, en el sector del professorat?

-F.R.- La responsabilitat que em dona el càrrec que ocup fa que el meu punt de vista no coincideixi amb el dels funcionaris. Ara bé, per sort els funcionaris, igual que qualsevol treballador, tenen el dret a queixar-se i a manifestar-se, i l'han d'exercitar. Què es pot aconseguir amb les mobilitzacions i la jornada de vaga que s'anuncia? No ho puc preveure. Supòs, de tota manera, que qui té la responsabilitat ja tindrà en compte aquest seguit de manifestacions del funcionariat.

-P.- Per acabar, quin és el vostre missatge als distints estaments de la comunitat escolar: alumnes, pares i professors?

-F.R.- El missatge pot ser comú per a tots ells: ara és el moment de dissenyar entre tots el nostre futur. Es tracta d'un moment històric irrepètible.

Hem d'ajuntar experiències i esforços amb l'objectiu d'adaptar el nou sistema a la nostra manera de ser, a les nostres necessitats i a la nostra cultura. Hem de dissenyar el model educatiu d'aquesta comunitat i l'hem de fer atractiu i esperançador, i que contempli totes les nostres peculiaritats. □

a ciutadà d'aquestes illes i des de la seva responsabilitat ha de complir i fer complir la llei. Aquí tenim l'estructura legal suficient per dur endavant el projecte de normalització. Hi arribarem de manera progressiva, sense donar cap passa enrera. A hores

-P.- Com preveu que seran les relacions del Director Provincial amb els Sindicats?

-F.R.- Dialogants totalment. Unes relacions en què cada una de les parts pugui defensar amb tota tranquil·litat els seus

EL PITJOR NO ÉS SEMPRE CERT

Proverbi espanyol

René Blind *

Fa vint anys que Natanson, filòsof de l'educació, afirmava: "Per a les persones adultes i els pares queden les presons, per als infants subsisteix una esperança: l'escola!".

És aquesta esperança que, des de fa un quart de segle, em permet, dia rera dia, dedicar-me al meu "ensenyament".

Una esperança considerablement ponderada per la constant que l'escola està cada vegada més mancada de pertinences front als grans reptes del planeta. Amparada per la rendibilitat, l'eficàcia, s'artificialitza, engloba matèries i passions, obliga el poeta en potència a obrir el seu llibre de física perquè el timbre ha sonat, força el petit matemàtic a abandonar la seva equació de dues incògnites per dedicar-se als plaers subtils i obligatoris dels aparells de gimnàstica: el gong és imperatiu.

Aquest zapping permanent i obligatori, la pluralitat dels mestres, la coacció de les notes, juntament amb la promiscuïtat, la violència escolar, l'absència de vertaders canvis fan de l'alumne un ésser submis i subjecte a ordre.

Fer que l'infant torni depenent i incapaç d'iniciativa, imposar-li que deixi el seu cos fora dels vestidors abans d'entrar a classe, que abandoni els seus somnis, les seves enveges i les seves

curiositats sobre l'escalinata de l'escola, i encara robar-li el seu temps lliure carregant-lo de deures per fer a casa... aquí tenim al-

guns dels actes de valentia quotidiana d'aquesta digna institució d'estat que és l'escola dels països anomenats desenvolupats.

Obrir una escola és tancar una presó. I si fos obrir-ne una altra? preguntava el visionari Víctor Hugo. Les escoles ensenyen a callar-se, les escoles ensenyen a obeir

Després de vuit anys d'aquest règim, els meus alumnes vénen a classe com qui va al cine: posen el cap sobre el seient i esperen passivament que la lliçó s'acabi. Són necessàries grans dosis d'imaginació i de paciència per fer que alguns, a poc a poc, participin, gosin dir la seva opinió, prenguin iniciatives, se n'adonin que fan la feina en benefici propi i no per complaire l'ensenyant o els pares. Per als demés ells romanen (romandran ?) depenents i materialistes, introvertits i agressius... Futurs perdedors, futurs conciutadans ?

"Obrir una escola és tancar una presó. I si fos obrir-ne una altra?" preguntava el visionari Víctor Hugo. Les escoles ensenyen a callar-se, les escoles ensenyen a obeir. I això és un crim.

Ara bé, a qui beneficia aquest crim? De cap manera als docents ni als pares els quals, els uns i els altres, s'han deixat caure en la trampa.

Els primers, per la seva submissió servil a l'autoritat, simplement han oblidat la necessitat i les virtuts d'una real professionalització del seu ofici. Poden semblar petits burgesos conservadors amb funcionaris de carrera inexistent, mai una elit... Són ben lluny els húsars negres de la República.

Els segons traslladen sobre els primers figures aparents d'aquesta maquinària anònima que és l'escola, les seves decepcions i les seves crítiques i confi-

en en dies millors i carnets escolars més gratificants; o posen les seves criatures a escoles privades.

Pel que fa al càrrec de les autoritats polítiques, seria concedir-los més intel·ligència que imaginar-los suficientment maquiavèlics per posar a punt un sistema tan perfecte podent mirar amb dos anys de premeditació i amb estructures tan recercades, una societat a dues, fins i tot a tres velocitats. Es contenten en administrar el dia a dia, laboriosament i sense imaginació.

Queden els mitjans econòmics. Però a aquests no s'interessen gairebé pels joves més que per mirar amb ansietat la corba decreixent de la natalitat helvètica i el cost tan desorbitant de l'ensenyament dins el pressupost del conjunt de l'Estat.

Després d'aquesta ràpida enquesta d'instrucció en forma de trist balanç, sembla que ningú sigui veritablement responsable del malestar d'una escola convertida en un mal necessari.

Ningú o, més bé, tot aquest precisions món al mateix temps.

A la manera de la nostra societat, la instrucció escolar no ha sabut adaptar-se als temps que corren. No s'ha fixat nous valors, noves normes, una nova forma...

Els docents s'han format com fa trenta o cinquanta anys, el sistema de selecció s'articula sobre dues bases tradicionals i passades, els nous mitjans d'ensenyament no fan més que accentuar l'omnipotència de les branques anomenades instrumentals perquè, fàcilment "controlables", els programes es converteixen en sèries d'exercicis per liquidar en un temps determinat, el mateix per a tothom, el repartiment de l'alumnat es fa sempiternalment amb el sol criteri de l'edat, l'ensenyança individualitzada no existeix més que en els discursos pedagògics, la jerarquització de les ordres d'ensenyament s'amplia, la democratització dels estudis és un engany magistral i provat, la pluralitat

dels docents dins una classe els desresponsabilitza i omet tota comunicació.

Comunicació, canvi, escoltar i respectar als altres: Això són algunes paraules mestres per inscriure sobre la primera pedra d'un nou edifici escolar per inventar, tots junts.

Doncs les nostres societats occidentals, que tenen avui la pobre escola que es meixen, han de comprendre que tenen una urgent necessitat de canviar si volen assegurar la pròpia perennitat en la dignitat i el respecte de la seva descendència. Ja no po-

Veritablement, és temps de concebre l'ensenyament i l'educació dins la seva globalitat i, dins aquesta visió humanista, també l'individu que és l'infant.

Comunicació, canvi, escoltar i respectar als altres: Això són algunes paraules mestres per inscriure sobre la primera pedra d'un nou edifici escolar per inventar, tots junts.

Es aquesta esperança de futur que canten i que canvien, que em conforta en el meu present "d'ensenyant" i el militarisme sindical actiu. Una esperança que és urgent concretar-la doncs, per parodiar un André Malraux un xic il·luminat: "El segle XXI serà el de l'Educació o no serà!". □

* Mestre redactor en cap de la revista EDUCATE

den continuar sobrecarregant la vella galera-escola per alleujar-se dels problemes i donar-se bona consciència. Des de fa trenta anys, a més de les seves tasques tradicionals d'ensenyament, a l'escola se li han assignat altres temes tan diversos com l'educació sexual, l'educació vial, l'educació per a la salut, l'educació intercultural...això sense comptar amb les més antigues educacions: religiosa, artística, cívica, de costura o física. I tot això dins el mateix espai horari.

ENFORTIMENT DEL ROL DELS DOCENTS EN EL MÓN CANVIANT

Pere Polo

Que l'educació és una eina de futur queda demostrat per les innombrables conferències i seminaris que, com el que actualment s'està desenvolupant a Madrid: "La Educació del *siglo XXI*" i el tema tractat en la 45a Conferència Internacional d'Educació que es va celebrar a Ginebra del 30 de setembre al 5 d'octubre.

La UNESCO va encarregar a una comissió, presidida per J. Delors, l'elaboració d'un informe sobre l'Educació per al segle XXI.

La Conferència Internacional de Ginebra fou precedida de cinc reunions preparatòries en les que s'analitzà la situació del professorat en les distintes regions així com la formulació de distintes propostes per a la seva posterior discussió.

Les reunions regionals varen estar d'acord sobre les tendències i preocupacions principals respecte del professorat que podem reunir en:

- Necessitat d'avançar la professionalització de la vocació educativa, així com un major compromís i responsabilitat de part del professorat.

- Un deteriorament de les condicions socials del professorat.

- Un deteriorament de les condicions de treball, incloent-hi el salari en termes reals i, a vegades, en termes nominals.

Les reunions nominals se celebraren a:

- Regió Africana: Dakar - Senegal, 11/13 de març de 1996.

- Àsia Pacífic: Bangkok - Tailàndia, 18/19 d'abril de 1996.

- Emirats Àrabs: Emirats Àrabs Units,

8/10 d'abril de 1996.

- Regió Europea: Polònia - Varsòvia, 25/26 d'abril de 1996.

- Amèrica Llatina i el Carib: Kingston - Jamaica, 13/17 de maig de 1996.

Després de tot aquest procés, la comissió presidida per J. Delors va elaborar un informe i encara avui només existeixen les versions anglesa i francesa (pròximament en sortirà la traducció espanyola) degut a la seva importància i interès gràcies a la UNESCO i a la Internacional de l'Educació (IE) en podem donar les seves línies essencials.

Ara que la humanitat es troba en el llindar del segle XXI, la reflexió i els debats sobre el seu futur cobren major intensitat.

La interdependència cada vegada major de pobles i nacions està creant les condicions per a una cooperació internacional sense precedents, però, a la vegada, posa de manifest la complexitat i problemes que amenacen en tot moment les diferents fites aconseguïdes.

Les exigències en matèria d'educació són cada vegada més imperioses ja que en gran mesura el progrés de la humanitat depèn d'ella.

Les qüestions primordials manifestades han estat:

- La capacitat dels sistemes educatius per convertir-se en una faceta clau del desenvolupament. Per això és necessari que l'educació contribueixi a la formació d'una mà d'obra qualificada i creadora. A més a més, també és necessari que l'educació faci progressar els coneixements de tal manera que el desenvolupament econò-

mic vagi paral·lel amb el control responsable de l'entorn físic i humà; i per últim, l'educació ha de ser capaç de formar ciutadans arrelats en les respectives cultures i oberts als altres.

- Adaptació dels sistemes educatius a l'evolució de la societat. Però, ¿com es pot preparar el canvi davant la inseguretats creixent que ens planteja grans interrogants i que a la vegada no desestabilitza, ja siguin valors individuals o socials, familiars, situació de la dona, llocs de les minories, problemes medioambientals, etc.?

L'educació ha de tenir en compte un conjunt de valors interdependents i en constant evolució:

- Les relacions entre el sistema educatiu i l'Estat. Quines funcions ha de tenir l'Estat, traspàs de poders a comunitats autònomes, ensenyament públic-ensenyament privat, quina relació, quin paper han de jugar, etc.

- I per últim, la difusió dels valors d'obertura als altres i d'enteniment mutu. En una paraula, que cada individu aprengui a dialogar millor.

La Comissió s'ha trobat com un taló de fons comú: les tres grans crisis actuals: economia, ideologia i moral. També tres problemes transversals:

1. La repercussió dels mitjans de comunicació en els sistemes educatius actuals.

2. El futur de la funció docent.

3. Els sistemes que s'han de crear i els recursos necessaris per a ells.

La Comissió ha assenyalat com a pilars de l'educació:

- Aprendre a conèixer.

- Aprendre a actuar.

- Aprendre a viure junts.

- Aprendre a ser.

Aprendre a conèixer. Donada la rapidesa en què es produeixen els canvis tants científics com econòmics, és necessari conciliar una cultura general suficientment àmplia amb la possibilitat d'aprofundir en un reduït nombre de matèries. Aquesta cultura general és el passaport par a una educació permanent.

Aprendre a actuar. Més enllà de l'aprenentatge d'un ofici o professió convé adquirir competències que permetin de fer front a noves situacions i ens facilitin el treball en equip front a l'individualisme actual. Hem de potenciar diferents formes possibles d'alternança entre l'escola i el treball.

Aprendre a ser. El segle XXI exigirà a tots una major capacitat d'autonomia, de judici i de responsabilitat personal en la realització del destí col·lectiu.

Aprendre a viure junts. Es tracta de crear una nova mentalitat que ens impulsi a realitzar projectes comuns que ens permetin sortir del perillós cicle del civisme o de la resignació.

El concepte d'una educació que duri el que dura la vida, però és precís redefinir i ampliar el concepte d'educació permanent. Aquesta educació ha de ser una construcció constant de la persona humana, del seu saber i de les seves aptituds, però també de la seva capacitat de judici i acció.

Convé que l'escola inculqui en aquesta societat el desig i el plaer d'aprendre, la capacitat d'aprendre a aprendre, la curiositat intel·lectual. No hi ha res que pugui substituir la relació entre l'alumne i el mestre.

La combinació de l'ensenyança clàssica i dels enfocaments extraescolars han de permetre que els nins i les nines tinguin accés a les tres dimensions de l'educació: ètica i cultural; científica i tècnica; econòmica i social.

La Comissió ha constatat que una de les principals dificultats que es troba la reforma rau en les polítiques a favor dels joves i adolescents en sortir de l'ensenyança primària.

Avui en dia, nombroses crítiques i grans frustracions fan referència a l'ensenyança secundària, ens hauriem de demanar: No serà que la reflexió sempre l'ha descuidada? Els alumnes augmenten, els programes segueixen encallats. Els governs al·leguen problemes econòmics.

La massificació que s'observa en els països rics fa que la selecció deixi molts de

joves fora de l'ensenyança abans d'obtenir un diploma reconegut i estan, per tant, en una situació desesperada, tota vegada que no gaudeixen de l'avantatge del títol ni posseeixen com a contrapartida una formació adaptada a les necessitats del mercat de treball.

La Comissió ha posat esment en la necessitat d'un enfocament a més llarg termini per tal que les reformes indispensables resultin eficaces. L'excés de reformes anul·la la seva eficàcia, ja que no dóna temps al sistema per a què tots els agents estiguin en condicions de participar-hi.

Segons la comissió, tres agents principals contribueixen a l'èxit de les reformes educatives:

1. Les autoritats públiques.

45a Conferència Internacional de l'Educació. Ginebra, Setembre 1996

2. La comunitat internacional.

3. El diàleg de la comunitat escolar amb les autoritats públiques.

La participació de la comunitat educativa i de les distintes associacions, sindicats, etc. en l'evolució de les necessitats, a través del diàleg amb les autoritats polítiques, constitueix una etapa essencial.

No hi ha reforma que pugui tenir èxit sense la participació del professorat. El perfeccionament del sistema educatiu exigeix

que els polítics assumesquin totes les seves responsabilitats. No poden deixar que les coses marxïn per elles mateixes com si el mercat fos capaç de corregir els defectes. Pertany a les autoritats públiques el deure de plantejar clarament les opcions i, després d'una llarga concertació amb tots els interessats, triar una política pública que posi les bases i estableixi els eixos del sistema i garanteixi la seva regulació en càrrec de les adaptacions necessàries.

El principi d'igualtat d'oportunitats ha de determinar totes les decisions que es prenguin.

La Comissió també va formular una sèrie de recomanacions relatives a una política activa en favor dels joves i els majors; que un percentatge mínim de l'ajuda

al desenvolupament (una quarta part) es dediqui a finançar l'educació; al desenvolupament de l'intercanvi entre deute i educació per tal de compensar els efectes negatius que sobre la despesa pública, amb la finalitat educativa, han tingut les polítiques d'ajust i que es difonguin les noves tecnologies en tots els països per evitar que s'obri un nou fossat entre els països pobres i els països rics. □

Uns quants trets sobre Namíbia

Neus Santaner

Aprofitant una d'aquestes poques ocasions que sorgeixen a la vida, he pogut conèixer una part de la nació africana que es diu Namíbia.

Namíbia és un dels països més grans d'Àfrica. És d'una bellesa que fascina, d'enormes extensions de terreny, en gran part intactes i una àmplia varietat d'animals salvatges.

La seva superfície és de 825.580 Km. quadrats, amb una població que gaire bé no arriba al milió i mig d'habitants. La seva densitat no arriba a l'7 per quilòmetre quadrat. La taxa de creixement de la població és del 3'1 per cent anual. I el 41'7 per cent d'aquesta població té menys de 15 anys, la qual cosa ens pot donar idea que és un país de joves.

Els nuclis més poblats estan al nord del país, amb 810.000 habitants, distribuïts al llarg d'Ovamboland, Kavango i Caprivi.

Les tribus predominants són els owambes que representen el 52 per cent del total de la població, seguits dels kovangues, els hereres, els damares, els names, els mes-tisos, els caprivis, els bosquimans i els renobots basters. Aquesta varietat d'ètnies dona lloc a una rica mescla de cultures i tradicions.

Namíbia ha tingut una interessant i accidentada història. Cap a mitjan segle XIX els missioners alemanys s'endinsaren i obriren camí als comerciants que arribarien més tard. L'anexió del país per part d'Alemanya propicià l'arquitectura i les tradicions germàniques. Posteriorment va quedar anexionada a la República Sudafricana i, després d'una cruel lluita, aconseguí a l'any 1990 la independència.

Actualment governa el partit denominat Suappo de tendència comunista, que guanyà les primeres eleccions democràtiques del país.

Namíbia és el primer país del món que inclou dins la seva Constitució la protecció del medi ambient i l'ús controlat de la natura. El 15'5 per cent del seu territori s'ha reservat a parcs naturals. En aquestes àrees es conserven i protegeixen espècies d'animals i plantes rares o en perill d'extinció,

el que ens serveix a tots i a les futures generacions com un recordatori viu del que un dia va ser Àfrica.

El PIB és de 1.700 dòlars per càpita. La mitjana d'inflació era del 10 per cent, i la taxa de desocupació urbana és del 25 per cent.

El PNB es distribueix entre un 14'4 per cent que es dedica a la agricultura i pesca, un 15'9 per cent a la mineria, i un 26'1 per cent a l'Administració Pública.

Unes quantes dades ens poden donar algunes pistes del desenvolupament namibi: l'esperança de vida està en 57 anys, la mortalitat infantil és del 56'6 per mil, la taxa d'analfabetisme és de l'orde del 55 per cent.

Un del objectius del govern del Suappo és l'escolarització, que és obligatòria entre els 6 i 16 anys.

El sistema educatiu és bastant semblant al sistema educatiu espanyol. Existeixen tres xarxes segons la titularitat dels centres. Els centres de titularitat estatal, els que denominen subvencionats on el professorat cobra directament del Ministeri d'Ensenyament i els pares i mares aporten les quotes de manteniment dels centres; i els centres de titularitat privada al cent per cent, que

Foto: E. Morancho

són molt escassos. Cal tenir en compte que aquesta triple xarxa no es troba distribuïda per igual en tot el territori. Com passa per tot, l'escola estatal es distribueix per quasi tot el territori, en millors o pitjors estructures i dotacions, segons el nucli de població sigui més o menys desenvolupat; les escoles subvencionades i les privades totalment just es localitzen en les poblacions importants com la capital Windhoek o Walvis Bay, on existeixen unes classes socials d'un poder adquisitiu superior. Es caracteritzen per tenir unes bones instal·lacions i estructures, la majoria de l'alumnat és blanc. Els alumnes de raça negra assisteixen a les escoles estatals.

El nivell d'escolarització és del 83'5 per cent entre els 6 i 16 anys.

L'Educació Infantil just està representada dins la xarxa privada, per aquest motiu solament van en aquests centres els fills i filles de les famílies de nivell econòmic

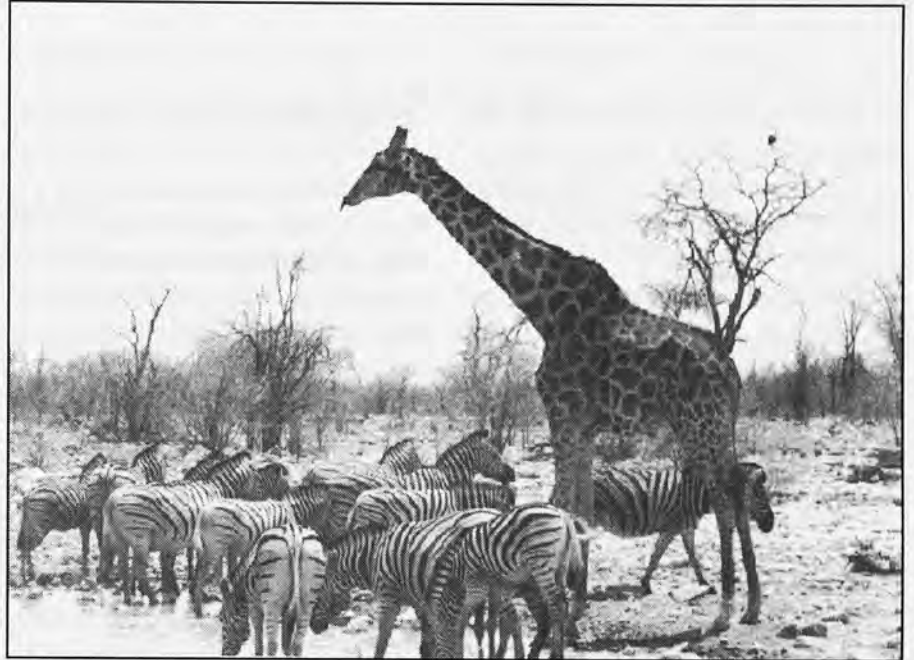

Foto: E.Morancho

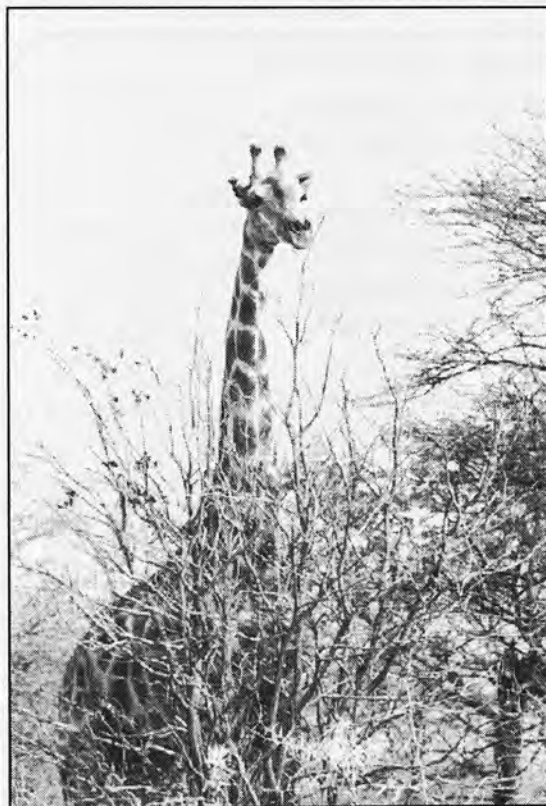

Foto: E. Morancho

alt, el 99'9 per cent d'alumnes dels pocs centres d'Educació Infantil són blancs.

L'ensenyament primari el duen a terme les mestres, la majoria de les quals tenen una deficient formació però que supleixen amb una gran dedicació. El sistema educatiu és semblant al que coneixem.

La formació professional es troba en els seus inicis i està molt lligada a la jove indústria i explotació agrícola i pesquera.

El salari del professorat és molt baix. La jornada i les ratios són semblants a les que vivim. El que sí és un tant diferent és el calendari escolar. Aquest distribueix les jornades lectives i les vacances en un ritme més espaiat que el nostre.

La seguretat social ha començat a desenvolupar-se aquest any, i no s'ha estès a tots els treballadors i treballadores. El que ja ens pot donar una idea de la

gran inestabilitat laboral existent i la manca de prestacions, mèdiques i socials, que nosaltres tan assumides tenim.

Namíbia és una jove nació on quasi tot està per fer. Si teniu oportunitat de visitar-la, no la deixeu passar. Anau-hi, val la pena!. □

Carta al Director

Davant la crida a la participació dels centres públics al "Pla Anual de millora", els professors i professores sotasignants volem fer una reflexió sobre la intenció d'aquesta convocatòria:

Durant els darrers anys els nostres Centres han donat una resposta positiva a les exigències de l'Administració: redacció i posada en funcionament dels successius projectes i plans per dur a terme la Reforma, la formació permanent, etc., amb la convicció, o com a mínim l'esperança, de contribuir a una millora progressiva del nostre quefer quotidià a l'aula, dels nostres Centres i, en definitiva, de l'Ensenyament Públic. La mostra més recent la tenim en la miraculosa planificació i posada en marxa de l'actual curs escolar amb una manca total de recursos i informació a l'ampar d'una

anunciada política de retalls en tots els sentits.

Precisament dins aquest context d'estalvi, és difícil comprendre que el MEC vulgui dedicar **vint-i-cinc milions** dels pressupost de la Direcció General de Centres Educatius a incentivar els centres a "millorar". No convendria més invertir-los en necessitats concretes i de manera equitativa i justa enlloc de fer-ho de forma competitiva?

Creim que el que realment pot conduir a la millora de l'Escola Pública no és, una vegada més i de forma exclusiva, l'esforç i el voluntarisme del professorat -encoratjat per "enhorabones" o incentivat amb "un milió per al millor"-, sinó la inversió econòmica planificada, la voluntat política dels governants i el suport de les Institucions;

només així no farem feina debades.

Volem manifestar la més ferma decisió de treballar per la dignificació de la nostra professió i per la qualitat de l'ensenyament públic, sense cap altre incentiu que el de la satisfacció de la feina ben feta i el respecte i estima cap als nostres alumnes i al nostre poble.

Professors i professores dels:

CP Sant Jordi
CP Rafal Vell
CP Ciutat de Màlaga i
CP Els Tamarells

*Primer s'emportaren els negres,
però no em va importar
perquè jo no ho era.*

*A continuació s'emportaren els jueus,
però no em va importar,
perquè jo tampoc no ho era.*

*Després detingueren els curats,
però com que jo no som religiós,
tampoc no em va importar.*

*Més tard capturaren uns comunistes,
però com que jo no som comunista,
tampoc no em va importar.*

*Ara m'emporten a mi,
però ja és massa tard*

Bertold Brecht

Primer desaparegueren els interins,
però no em va importar,
perquè jo havia aprovat les oposicions.

A continuació s'emportaren
alguns provisionals,
però no em va importar,
perquè jo ja era definitiu.

Després acomiadaren els suprimits,
però com que jo tenia assegurada
una bona matrícula al meu centre,
no em vaig mobilitzar.

Més tard augmentaren els concerts,
però com que jo estava tan segur
que res del que havia succeït
em podia passar a mi,
tampoc no em vaig manifestar.

Avui han tancat la darrera escola pública
i he perdut el meu lloc de feina.
Però ja és massa tard.

PISSARRA / Llibres

Aldaba 27

Construir desde la diversidad

Edita: UNED Melilla. Direcció: José Megías Aznar
Servicio de publicaciones del Centro UNED Melilla, 1996
Distribució: UNED-Melilla. Tf.2681080

El desembre de 1994, la Confederació d'STEs va dur a terme en distintes zones de l'Estat espanyol la campanya contra el racisme i la xenofòbia. "Construir desde la diversidad". Els dos objectius fonamentals de la campanya foren:

-Per una part, arribar als i a les mestres, professors i professores i persones relacionades amb el món educatiu amb uns missatges clars que permetessin generar una dinàmica d'anàlisi i reflexió sobre la tasca diària i introduir valors interculturals en la pràctica docent.

-El segon era de propiciar un debat entre les persones relacionades amb l'ensenyança que permetés contrastar opinions, propostes i alternatives sobre la necessitat de "Construir desde la diversidad".

Per aquest segon objectiu es va sol·licitar la col·laboració de distintes persones que havien treballat aquests temes, persones expertes provinents de diferents àmbits i diferents cultures. Aquesta publicació és la recopilació de documents i materials que s'han aportat i utilitzat per a la campanya, que han de permetre de mantenir viva la reflexió i el debat en el medi educatiu i social.

La escuela: entre la utopía y la realidad. Diez temas de Sociología de la Educación.

CARBONELL, Jaume
Eumo Editorial - Ediciones OCTAEDRO
Barcelona, 1996

Aquest llibre s'endinsa en alguns dels temes més controvertits de l'ensenyança d'avui, com la infància i l'escola, l'interculturalisme i el sexisme, l'educació per al treball i la qualitat de vida, la condició del professorat, i el futur de les reformes educatives, des d'una perspectiva sociològica, amb aportacions històriques i pedagògiques, i amb la proposta d'una rigorosa i extensa bibliografia sobre cada un dels temes.

L'organització i actualitat dels continguts fa d'aquest llibre una eina eficaç tant per a l'estudiant de sociologia de l'educació com per al docent o qualsevol professional de l'ensenyança.

Plurilingüisme europeu i llengua catalana

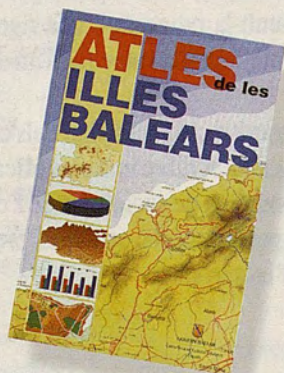
MARÍ, Isidor
Col·lecció Biblioteca Lingüística Catalana
Universitat de València. 1996

Plurilingüisme europeu i llengua catalana recull un conjunt d'estudis sobre l'evolució de la diversitat lingüística -i especialment de la llengua catalana- en el procés d'integració d'Europa. S'hi tracten temes d'actualitat evident, com la convivència entre identitats diferents, l'aplicació igualitària dels trets lingüístics, l'educació plurilingüe, els espais de comunicació o els reptes lingüístics de la societat de la informació. Completa el text una selecció de documents amb les declaracions institucionals més representatives sobre el tema.

En paraules de Salvador Cardús, aquesta obra es fonamenta tant en la consciència que la dignitat d'un poble passa necessàriament per la dignitat en l'ús de la seva llengua, com en la voluntat de comprometre's en la lluita per fer-la possible. Aquesta és la veritable clau de lectura d'aquest llibre.

A ON? QUANT? COM? QUAN?

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació, Cultura
i Esports